

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Michala Baumanová

Právní úprava chovu koní

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 29. 11. 2017

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Prohlašuji, že předkládaná diplomová práce má více než 108 000 znaků vlastního textu včetně poznámek pod čarou.

Michala Baumanová

V Praze dne 29. 11. 2017

Poděkování

Na tomto místě děkuji vedoucímu své práce doc. JUDr. Vojtěchu Stejskalovi, Ph.D. za jeho cenné rady a pomoc při psaní diplomové práce. Zároveň velmi děkuji svojí rodině a přátelům za jejich trpělivost a podporu během psaní této práce i během celého studia.

Obsah

1	Úvod	7
2	Právní povaha a postavení koně v právu	10
2.1	Právní povaha a postavení koně v soukromém právu	10
2.2	Právní povaha a postavení koně ve veřejném právu.....	12
2.2.1	Zvíře	12
2.2.2	Živočich.....	14
3	Právní úprava šlechtění, plemenitby, evidence a označování koní	15
3.1	Prameny právní úpravy.....	15
3.2	Vymezení pojmů.....	16
3.3	Šlechtění koní	17
3.3.1	Uznaná chovatelská sdružení	17
3.3.2	Šlechtitelské programy	18
3.3.3	Plemenné knihy	18
3.3.4	Potvrzení o původu koně a ověřování a osvědčování původu	19
3.4	Plemenitba koní	20
3.4.1	Právní úprava přirozené plemenitby.....	20
3.4.2	Právní úprava umělé plemenitby	21
3.4.3	Ústřední registr plemeníků	22
3.5	Označování a evidence koní	22
3.5.1	Označování koní.....	22
3.5.2	Evidence koní vedená chovatelem	24
3.5.3	Informační systém ústřední evidence	25
3.5.4	Průkaz koně	25
4	Ochrana koní proti týrání	28
4.1	Prameny právní úpravy.....	28
4.2	Vymezení pojmů.....	29
4.3	Týrání koní	30
4.3.1	Trénink koní a jejich přetěžování	30
4.3.2	Ustájení a výživa koní	31
4.3.3	Zakázané způsoby nakládání s koňmi	32
4.3.4	Zakázané změny výkonu a vzhledu koní	33
4.3.5	Neodborné poskytování péče o koně.....	34
4.3.6	Další způsoby týrání koní.....	34
4.4	Ochrana koní při usmrcování.....	34

4.5	Ochrana koní při veřejných vystoupeních	35
4.6	Ochrana koní při přepravě	36
4.6.1	Přeprava koní dle nařízení o ochraně zvířat během přepravy	38
4.6.2	Přeprava koní dle zákona na ochranu zvířat proti týrání.....	40
4.7	Ochrana hospodářských zvířat a zvířat v zájmových chovech.....	41
4.7.1	Ochrana hospodářských zvířat	41
4.7.2	Ochrana zvířat v zájmových chovech	42
5	Povinnosti chovatele, zdraví koní a jejich ochrana dle veterinárního zákona.....	44
5.1	Vymezení pojmů.....	44
5.2	Povinnosti chovatelů koní	45
5.3	Přemísťování a vnitrostátní přeprava koní	47
5.4	Povinnosti chovatele při nálezích koní a jejich zdlouvání	49
6	Pohyb jezdce a koně v krajině, lese, honitbě a po pozemních komunikacích.....	53
6.1	Pohyb koně a jezdce v krajině	53
6.2	Pohyb koně a jezdce v lese	54
6.3	Pohyb koně a jezdce v honitbě	56
6.4	Pohyb koně a jezdce po pozemní komunikaci.....	58
7	Soukromoprávní odpovědnost spojená s chovem koní	63
7.1	Odpovědnost za škodu způsobenou koněm.....	64
7.1.1	Odpovědnost za škodu způsobenou třetím osobám po pádu jezdce z koně.....	67
7.1.2	Odpovědnost za škodu způsobenou jezdcovi po pádu z koně.....	70
7.2	Odpovědnost a náhrada při poranění zvířete	72
8	Deliktní odpovědnost spojená s chovem koní.....	75
8.1	Trestní odpovědnost v oblasti chovu koní.....	75
8.1.1	Týrání zvířat	75
8.1.2	Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti.....	76
8.1.3	Šíření nakažlivé nemoci zvířat	76
8.1.4	Trestněprávní úprava odpovědnosti právnických osob	77
8.2	Odpovědnost za přestupky v oblasti chovu koní	77
8.2.1	Přestupky v oblasti šlechtění, plemenitby, evidence a označování koní.....	78
8.2.2	Přestupky dle zákona na ochranu zvířat proti týrání	79
8.2.3	Přestupky dle veterinárního zákona	80
8.2.4	Přestupky související s pohybem jezdce a koně v krajině, lese, honitbě a po pozemních komunikacích.....	81
9	Závěr.....	83

Seznam použitých zdrojů	89
Seznam použitých zkratek.....	96
Přílohy	97

1 Úvod

Kůň je dlouholetým pomocníkem a společníkem člověka. Byl domestikován asi 2000 let př. n. l. Od té doby ulehčoval člověku práci, byl dopravním prostředkem a stál člověku po boku v různých válečných střetech. Od počátku minulého století se funkce koně začíná postupně proměňovat a koně začínají být využíváni především k rekreačním nebo sportovním účelům. To však neznamená, že by se v ostatních oborech přestali koně zcela využívat. I dnes se můžeme setkat s využitím koní v ozbrojených složkách, lesnictví nebo zemědělství. Rozvíjejí se i obory nové jako třeba hipoterapie nebo hipoturistika.

Chov koní má v České republice dlouholetou tradici. První zmínka o koních na našem území pochází už z roku 871 n.l. V České republice byla vyšlechtěna i některá známá plemena koní mezi něž patří i kůň starokladrubský. Ten je nejstarším českým plemenem koní a na území Čech se chová již víc než 400 let. Podle údajů ústřední evidence koní bylo v roce 1945 na našem území evidováno 449 000 koní. V následujících letech jejich počet klesal, a to hlavně z důvodu uplatnění mechanizace v zemědělství. V roce 1980 bylo na našem území evidováno už jen 25 788 koní. V následujících letech se začaly počty koní postupně zvyšovat, a to hlavně díky zvýšené poptávce po koních k rekreačním a sportovním účelům. K 1. 6. 2014 bylo dle ústřední evidence na území České republiky již 80 785 koní a jejich počty nadále rostou. Stejně jako se s postupem času mění využití koní, mění se i samotná společnost okolo nich a mění se i složení skupiny čítající vlastníky koní. Vlastníci, kterým kůň slouží k výkonu povolání nebo ke sportovním účelům, jsou většinou stále osoby se značnou mírou zkušeností i odbornosti, kteří dokáží svým koním zajistit vhodné podmínky a nakládat s nimi v souladu s platnými právními předpisy. Kromě nich ale začíná koně v posledních letech vlastnit i velká řada lidí, pro něž je kůň spojen s volnočasovou aktivitou, a jež osobní péči o koně a zájmu o problematiku chovu koní nemají čas věnovat takovou pozornost. Do jisté míry tak postupně klesá odborná erudovanost vlastníků koní.¹

Moderní technologie, globalizace a změny ve společnosti ovlivňují téměř všechny oblasti chovu koní. Zatímco dříve bylo jezdeckví spojeno hlavně s jezdeckým oddílem, kde jezdec absolvoval základní výcvik pod dohledem trenéra, dnes může na vyjížděku vyrazit téměř kdokoli, a to bez jakýchkoli zkušeností. Stále častěji se lze setkat s různými vystoupeními, ve kterých účinkují koně, a jejichž vliv na koně je značně sporný. Vyspělé technologie, moderní

---

¹ *Koncepce chovu koní* [online] [cit. 16. 5. 2017]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/322677/Koncepce_chovu_koni_v_CR.pdf

krmiva, nové veterinární postupy a přípravky a biotechnologie značně usnadňují dnešní chov koní, ale zároveň snižují míru osobní péče lidí o zvířata. Moderní prostředky přepravy zase umožňují koně převážet i na velké vzdálenosti, a to i z důvodů, které nejsou nezbytně nutné. Koně jsou také čím dál tím častěji chováni v nepřirozených podmínkách s nepřirodními materiály a v nepřirozeně uspořádaných skupinách. Fyziologické a behaviorální potřeby koní tak začínají být čím dál tím více vymezovány lidmi. Zvyšující se popularita jezdeckví a chovu koní do odvětví přivádí také chovatele a podnikatele, jejichž hlavním cílem není péče o blaho koní, ale zisk.² Všechny tyto zmíněné důvody v kombinaci s postupnou změnou vnímání zvířat odůvodňují zvýšenou potřebu ochrany zvířat, včetně koní. Důsledkem nutnosti regulovat značnou řadu oblastí týkajících se chovu koní je nárůst právních předpisů, kterými se vlastníci a chovatelé musí řídit.

Chovu koní se tak dotýká velká řada předpisů veřejného práva a některé předpisy práva soukromého. Právní úprava je tak značně roztržštěná. Právní postavení koně může být v jednotlivých právních předpisech odlišné, přičemž vymezení postavení koně je klíčové pro správnou aplikaci těchto předpisů. Kromě vnitrostátní právní úpravy se do chovu koní promítá i regulace na úrovni Evropské unie, což ještě snižuje přehlednost právní úpravy v této oblasti. Pro osoby bez právního vzdělání tak může být poměrně obtížné postupovat v souladu s platnou právní úpravou. Tomu odpovídá i zjištění České plemenářské inspekce, která ve své tiskové zprávě týkající se kontrolovaných povinností českých chovatelů koní z roku 2015 uvedla, že za většinou případů porušení zákona není úmysl, ale neznalost platné legislativy nebo nedbalost.³ Přesto, že se počet koní a jejich vlastníků v České republice stále zvyšuje, není právní úpravě chovu koní věnováno příliš pozornosti. Přitom výklad právních předpisů týkajících se koní a jejich zprostředkování zejména laické veřejnosti je klíčovým předpokladem pro zvýšení dodržování těchto předpisů a otevření diskuze o jejich nedostacích.

Jednotlivé právní předpisy většinou zvířata regulují obecně nebo regulují jejich jednotlivé kategorie. Jen výjimečně upravují specificky konkrétní druhy zvířat. Je pochopitelné, že není možné všechny otázky regulovat u každého druhu zvířete samostatně, jelikož by následně právní úprava byla nepřiměřeně rozsáhlá a kazuistická. Aplikace některých obecných právních

---

² MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). 49-50 s. ISBN 978-80-200-2317-9.

³ *Kontrolované povinnosti českých chovatelů koní* [online] [cit. 20. 5. 2017]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/cpi/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/_obsah_cz_CPI_tiskove-zpravy_kontrolovane-povinnosti-ceskych.html

ustanovení na koně jako na konkrétní druh zvířete ovšem může přinášet řadu interpretačních a aplikačních problémů, kterými je třeba se zabývat.

Úkolem této práce je v první řadě vymezit právní povahu a postavení koně jak v soukromém, tak ve veřejném právu. Následující kapitoly se pak budou zabývat právní úpravou v nedůležitějších oblastech spojených s chovem koní jako je šlechtění, plemenitba, evidence, označování koní, ochrana koní proti týrání, zdraví koní a pohyb koně s jezdcem v krajině, lese, honitbě a po pozemní komunikaci. V návaznosti na to, se práce bude zabývat soukromoprávní a deliktní odpovědností spojenou s chovem koní. Cílem práce je analýza a popis právní úpravy spojené s chovem koní, zhodnocení jejích nedostatků a navržení jejich možných zlepšení.

Tato diplomová práce obsahuje informace, které jsou v souladu s právním stavem ke dni 29. 11. 2017

2 Právní povaha a postavení koně v právu

Podle vědecké klasifikace patří kůň domácí (*Equus caballus*) do říše živočichové (*Animalia*), kmene strunatci (*Chordata*), podkmene obratlovci (*Vertebrata*), třídy savci (*Mammalia*), řádu lichokopytníci (*Perissodactyla*), čeledi koňovití (*Equidae*) (dále jen „kůň“).⁴ Není pochyb, že kůň je zvířetem. V našem právním řádu neexistuje právní předpis, který by uceleně upravoval chov koní a související otázky, právní úprava této problematiky je velmi roztržštěná. Obecný přehled právních předpisů, které se vztahují na chov koní, je přílohou č. 1 této práce. Některé právní předpisy zmiňují koně výslovně, či pro ně obsahují specifickou úpravu, jindy se právní předpis vztahuje na koně obecně jako na každé jiné zvíře. Odlišné postavení bude koní, potažmo zvířeti, přisouzeno v soukromém i veřejném právu. Správné právní vymezení a zařazení koně je zásadní pro jeho chov, ochranu, ale i pro vymezení povinností a oprávnění jeho chovatelů a jezdců. V následujících odstavcích je věnována pozornost právnímu postavení koně z pohledu veřejného a soukromého práva.

2.1 Právní povaha a postavení koně v soukromém právu

Právním předpisem, který se v soukromém právu zabývá právním statutem zvířat včetně koní, je zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Přestože i občanský zákoník poskytuje zvířatům určitou ochranu, není to jeho primárním cílem, jelikož řeší problematiku spíše z hlediska práv vlastníků zvířat.

Postavení zvířat je v občanském zákoníku upraveno v § 494, který vnímá živé zvíře jako smysly nadaného živého tvora, který má zvláštní význam a hodnotu, a nelze ho považovat za věc. Kůň spadá pod definici zvířete podle občanského zákoníku, jelikož se jedná o živého tvora, který je nadán, stejně jako třeba člověk, pěti smysly. Zvláštní hodnotu zvířete, která je součástí definice, odráží občanský zákoník zejména do ustanovení o náhradě škody při poranění zvířete.

I na živé zvíře se použijí ustanovení o věcech movitých hmotných, avšak jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje povaze zvířete. „Zásadně jde o to, aby v důsledku mechanické aplikace ustanovení o věcech nebylo zvíře vystavováno pocitům úzkosti či strachu, aby mu nebyla působena bolest, aby u něj nevznikal stres (např. odloučením od svého pána – vlastníka), aby nedocházelo k jeho poškození či dokonce uhynutí apod.“⁵ V důsledku zvláštní úpravy přímo

⁴ ANDĚRA, Miloš a Jaroslav ČERVENÝ. *Svět zvířat III. Savci*. Praha: Albatros, 2000. Svět zvířat (Albatros). 15, 46, 48 s. ISBN 80-00-00829-7.

⁵ MELZER, Filip, TĚGL, Petr. a kolektiv: *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654*. Praha: Leges, 2014. 233 s. ISBN 978-80-7502-003-1.

pro zvířata, nelze na koně použít např. ustanovení o opuštěné věci, o náhradě při poškození věci nebo o škodě způsobené věcí, jelikož by to odporovalo jejich povaze.⁶ *A contrario* lze z definice dovodit, že se zvíře po smrti stává věcí. Věcmi mohou být i oddělené části zvířete, u koní by se mohlo jednat např. o žíně, které se používají na výrobu smyčců.

Kůň je tedy z hlediska soukromého práva právním objektem odlišným od věci, ke kterému mohou vznikat majetková práva, a to zejména právo vlastnické, nájemní a zadržovací. Na koně se použijí ustanovení o movitých věcech, avšak občanský zákoník v určitých případech modifikuje obecnou úpravu vztahující se na věci a stanovuje pro koně potažmo pro zvířata zvláštní pravidla.⁷

Občanský zákoník dělí zvířata do jednotlivých kategorií. Důvodem rozdělení není ochrana zvířat, jako v právu veřejném, ale jedná se o dělení zejména pro účely nabývání vlastnického práva. Zákon rozděluje zvířata na divoká a domácí. Kůň je z pohledu tohoto dělení zvířetem domácím, jelikož se jedná o domestikovaný druh, který žije s člověkem. Domácí zvířata pak ještě společně se zajatými a zkrocenými zvířaty tvoří kategorii zvířat chovaných. Zvířata chovaná zákon dále dělí podle účelu, pro který jsou chována, na zvířata v zájmovém chovu a na zvířata hospodářská, což odpovídá veřejnoprávní úpravě. U zvířat v zájmovém chovu chybí hospodářský účel, anebo není účelem hlavním. Tato zvířata jsou chována pro potěšení a jako společník člověka. Hospodářská zvířata jsou naopak chována výlučně či hlavně k hospodářskému prospěchu. Hospodářským prospěchem může být u koní kromě masa třeba i práce koní na poli nebo v lese. Kůň tak mohou být zvířetem v zájmovém chovu i zvířetem hospodářským. Dle údajů Českého statistického úřadu bylo za první čtvrtletí roku 2017 na jatkách poraženo pouze 22 koní.⁸ Odhaduje se, že v lese pracuje na plný úvazek asi 400 koní, dalších 1800 koní pak v lese pracuje občasně. Počet koní pracujících v lese a určených na jatka je zanedbatelný oproti celkovému počtu koní na našem území, který činil k 1. 6. 2014 dle ústřední evidence 80 785 ks koní.⁹ Převážná většina koní na našem území je tedy chována pro sportovní a rekreační účely a bude spadat do kategorie zájmového chovu. Občanský zákoník dále pracuje s pojmem dobytek, který ale nijak nedefinuje, z důvodové zprávy však vyplývá,

---

⁶ ELIÁŠ, Karel. a kolektiv. *Občanské právo pro každého. Pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 187 s. ISBN 978-80-7478-013-4.

⁷ MELZER, Filip, TÉGL, Petr. a kolektiv: *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654*. Opakovaná citace. Str. 233-235

⁸ *Tab. 4 Porážky prasat, ovcí, koz, koní a drůbeže* [online] [cit. 16. 5. 2017]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/porazky-hospodarskych-zvirat-brezen-2017>

⁹ *Koncepce chovu koní* [online] [cit. 16. 5. 2017]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/322677/Koncepce_chovu_koni_v_CR.pdf

že se jedná o hospodářská domácí zvířata, kteří jsou sudokopytníci. Koně jsou dle vědecké klasifikace lichokopytníci, a proto pod pojem dobytek nemohou spadat.¹⁰

2.2 Právní povaha a postavení koně ve veřejném právu

Pro právo veřejné je typické, že adresátům mohou být ukládány povinnosti i proti jejich vůli. Cílem veřejného práva je ochrana veřejného zájmu, zde se konkrétně jedná o zájem na ochraně zvířat. Normy veřejného práva ochranu zvířat zajišťují tím, že stanoví subjektům konkrétní povinnosti, jejichž účelem je většinou ochrana zvířat. Pojmy zvíře a živočich používají předpisy veřejného práva nejednotně. V běžném nebo odborném jazyce by kůň mohl být označen i za zvíře i za živočicha. Ve veřejném právu tyto pojmy ale nemají totožný obsah a je třeba je důsledně rozlišovat.

2.2.1 Zvíře

Jediným právním předpisem, který obsahuje legální definici pojmu zvíře, je zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání (dále jen „TýrZv“). Podle § 3 písm. a) tohoto zákona se zvířetem rozumí každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo. Kůň je z pohledu vědecké klasifikace obratlovcem, proto spadá pod tuto definici.

Pojem zvíře obsahují i některé jiné předpisy veřejného práva jako třeba zákon o veterinární péči, zákon o zemědělství, zákon o krmivech, plemenářský zákon, zákon o provozu na pozemních komunikacích atd. Tyto předpisy pojem zvíře samostatně nedefinují, proto je třeba vycházet z definice, kterou obsahuje zákon na ochranu zvířat proti týrání. Naopak ale pro svoji potřebu vymezují některé dílčí kategorie zvířat.¹¹ Z tohoto důvodu je třeba z legální definice v zákoně na ochranu zvířat proti týrání vycházet i pro některá jiná právní odvětví, pokud z konkrétní právní úpravy nevyplývá, že je pojem zvíře třeba interpretovat v jiném rozsahu.

Zákon na ochranu zvířat proti týrání rozděluje zvířata do různých kategorií. S přihlédnutím k účelu jejich chovu dělí zvířata na hospodářská, v zájmovém chovu a pokusná. Jak bylo zmíněno výše, kategorizace veřejného práva zde odpovídá kategorizaci práva soukromého. Koně mohou podle účelu svého chovu spadat do všech třech kategorií.

Definice hospodářského zvířete obsažená v § 3 písm. d) TýrZv, je vázána na účel chovu zvířete. Může se jednat o zvířata chovaná za účelem produkce živočišných produktů, popřípadě

---

¹⁰ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Opakovaná citace. Str. 396-397.

¹¹ MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. *Dny práva – 2010 – Days of Law*, 1. ed. Brno: Masaryk University, 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010. [online] [cit. 16. 5. 2017]. Dostupné z: [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_\(4342\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_(4342).pdf)

pro další hospodářské nebo podnikatelské účely, jako je třeba těžba dřeva v lese nebo hipoterapie. Navíc je kůň jedním ze zvířat, která jsou v ustanovení přímo vyjmenována jako hospodářská.

Pokud hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, kůň je chovaný v prostorách k tomu určených a jeho chov slouží především zájmové činnosti člověka, nebo sloužící člověku jako společník, může být kůň dle § 3 písm. e) TýrZv i zvířetem v zájmovém chovu. Typicky se bude jednat o koně chované pro rekreační a sportovní účely.

Živý kůň může být i pokusným zvířetem podle § 3 písm. j) TýrZv, pokud je nebo má být použit k pokusům. Nově je za pokusné zvíře považován také plod (hříbě) od poslední třetiny běžného vývoje plodu, pokud je nebo má být použit k pokusům. Plod v ranějším stádiu, než je poslední třetina běžného vývoje plodu, se za pokusné zvíře považuje pouze za předpokladu, že má být zvířeti umožněno žít nad rámec tohoto stadia a v důsledku prováděných pokusů je pravděpodobné, že po dosažení tohoto stadia vývoje zvíře postihne bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození. Z přehledu druhů zvířat a jejich spotřeby k pokusným účelům v ČR v roce 2016 vyplývá, že k pokusům bylo použito 155 koňů, oslů a kříženců z celkového počtu 229465 pokusných zvířat. Jelikož je počet koní použitých k pokusům oproti ostatním zvířatům zanedbatelný a koně nejsou obecně používány k pokusům ve zdravotnictví či průmyslu a obchodu, nevěnuje se tato práce koním jako pokusným zvířatům podrobněji.¹²

Podle jiných kritérií můžeme koně dle zákona na ochranu zvířat proti týrání zařadit i pod pojem zvíře v lidské péči, jelikož jsou koně přímo závislí na bezprostřední péči člověka. V případě, že kůň nebude pod trvalou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a bude se pohybovat volně mimo své ustájení nebo výběhové prostory, stane se ve smyslu zákona zvířetem toulavým. Pokud chovatel koně opustí s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnat a kůň není pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele, může se stát i zvířetem opuštěným.¹³

Koně přímo uvádí i jiné právní předpisy jako např. zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, který stanovuje, že hospodářskými zvířaty jsou zvířata využívaná převážně k chovu, výkrmu, práci a jiným hospodářským účelům a následně obsahuje demonstrativní výčet hospodářských zvířat včetně koně. Pojem zvíře v zájmovém chovu zákon obsahuje, ale

---

¹² *Přehled druhů zvířat a jejich spotřeby k pokusným účelům v ČR v roce 2016* [online] [cit. 16. 5. 2017]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/1497/EPZ16t_resorty.pdf

¹³ § 3 písm. c), h), i) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

nedefinuje. Z definic zákona o veterinární péči vycházejí i další zákony v oblasti zemědělství, jako např. zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat. Na rozdíl od zákona na ochranu zvířat proti týrání, kde kůň může být podle účelu chovu jak hospodářským zvířetem, tak zvířetem v zájmovém chovu, bude dle těchto zákonů vnímán kůň vždy jako hospodářské zvíře.¹⁴

2.2.2 Živočich

Pojem živočich zavádí jako legislativní zkratku zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Podle § 3 odst. 1, písm. d) tohoto zákona se jedná o volně žijícího živočicha živočišného druhu, jehož populace se udržují v přírodě samovolně. Kůň je zvíře plně domestikované a na našem území se samovolně nevyskytuje.

Kůň nebude ani živočichem odchovaným v lidské péči podle § 3 odst. 1, písm. e) zákona, jelikož všechna plemena koně domácího vznikly vyšlechtěním z divokého koně a v naší přírodě se volně nevyskytují. Z tohoto důvodu se nemůže jednat o potomka rodičů získaných v souladu se zákonem o ochraně přírody a právními předpisy v oblasti obchodování s ohroženými druhy.

Z výše jmenovaných důvodů nelze ustanovení zákona týkajících se živočichů a živočichů odchovaných v lidské péči vztáhnout na koně.

---

¹⁴ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Opakovaná citace. Str. 311-316

3 Právní úprava šlechtění, plemenitby, evidence a označování koní

Šlechtění a plemenitba jsou neodmyslitelnou součástí chovu koní. Po konci druhé světové války došlo k rozvoji techniky v zemědělství. U teplokrevných koní bylo nutné změnit jejich chovný cíl a zaměřit se na jezdecký sport a rekreační ježdění. Chov chladnokrevných koní ztrácel na významu a některá plemena byla vážně ohrožena. Chov koní byl na našem území až do roku 1989 řízen centrálně prostřednictvím Státního plemenářského podniku. Po jeho rozpadu se šlechtění začaly věnovat chovatelské svazy.¹⁵ Šlechtění je činností dlouhodobou, kterou mohou provádět pouze odborné subjekty. Se šlechtěním úzce souvisí plemenitba, bez které by šlechtění nebylo možné provádět. Evidence a označování koní je naopak činnost, která se dotýká každého vlastníka koní.

3.1 Prameny právní úpravy

Východiskem právní úpravy v této oblasti je zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat (dále jen „plemenářský zákon“).

Do právní úpravy se promítají mnohá nařízení a směrnice Evropské unie. Jedná se například o:

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/262 ze dne 17. února 2015, kterým se stanoví pravidla podle směrnic Rady 90/427/EHS a 2009/156/ES, pokud jde o metody identifikace koňovitých (dále jen „nařízení o průkazu koňovitých“)
- Rozhodnutí Komise 96/78/ES ze dne 10. ledna 1996 o kritériích pro zápis a evidování koňovitých do plemenných knih pro chovné účely (dále jen „rozhodnutí o kritériích pro zápis a evidování koňovitých“)

K provedení plemenářského zákona byly vydány následující vyhlášky:

- vyhláška č. 448/2006 Sb., o provedení některých ustanovení plemenářského zákona
- vyhlášky č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem.
- vyhláška č. 72/2017 Sb., o genetických zdrojích zvířat
- vyhláška č. 370/2006 Sb., o odborných kurzech k výkonu některých odborných činností v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat

---

¹⁵ DUŠEK, Jaromír. *Chov koní*. Vyd. 3. Praha: Brázda, 2011. 75, 131 s. ISBN 978-80-209-0388-4.

3.2 Vymezení pojmů

Pro potřeby této kapitoly je třeba vymezit některé pojmy. Následující pojmy nejsou používány v celém zákonném rozsahu, ale jsou vymezeny a používány pouze ve vztahu ke koním.

Již v předchozí kapitole bylo uvedeno, že kůň je ve smyslu plemenářského zákona hospodářským zvířetem. Kůň může být ve smyslu tohoto zákona i zvířetem označovaným nebo evidovaným. Koně, kteří jsou evidováni v plemenářské knize, jsou pak ve smyslu plemenářského zákona plemennými zvířaty.¹⁶

Chovatelem je každý, kdo koně vlastní nebo drží, anebo je pověřen se o ně starat, ať již za úplatu nebo bezúplatně, a to i na přechodnou dobu. Pro účely zápisu do plemenné knihy se za chovatele považuje osoba, z jejíhož chovu kůň pochází.¹⁷ Právě vymezení chovatele v případě zápisu do plemenné knihy bývá někdy sporné, zvláště při prodeji již březí klisny.

Plemennou knihou se rozumí speciální evidence plemenných zvířat vedená uznaným chovatelským sdružením, která obsahuje údaje o identifikaci, původu, výkonnosti, plemenné hodnotě a užití koní určitého plemene nebo typu a jejich přímých potomků.¹⁸

Oprávněnou osobou je právnická nebo fyzická osoba, která je podnikatelem, státní příspěvková organizace nebo uznané chovatelské sdružení, kterým MZe udělilo souhlas k výkonu některých odborných činností podle § 3 plemenářského zákona.¹⁹ Mezi tyto činnosti patří např. výkonnostní zkoušky koní, ověřování a osvědčování původu a stanovování genetického typu plemenných zvířat.

Pověřenou osobou je Českomoravská společnost chovatelů a.s. (dále jen „ČMSCH“), pro kterou činnost na základě smlouvy zajišťuje Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p.o. a v oblasti označování a registrace anglických plnokrevníků a klusáků Jockey Club ČR a Česká klusácká asociace.²⁰

Hospodářstvím se myslí jakákoliv stavba, zařízení nebo místo na území jednoho katastrálního území obce, kde jsou evidováni koně drženi, včetně chovu pod širým nebem.²¹

---

¹⁶ § 1 odst. 1 písm. a), c), d), § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat

¹⁷ § 2 odst. 1 písm. d) tamtéž

¹⁸ § 2 odst. 1 písm. h) tamtéž

¹⁹ § 2 odst. 1 písm. j) tamtéž

²⁰ § 2 odst. 1 písm. o) tamtéž

²¹ § 2 odst. 1 písm. p) tamtéž

3.3 Šlechtění koní

Cílem šlechtění je udržení a zlepšení chovaných populací plemen s ohledem na zvyšování jejich užitkovosti. Samotné šlechtění hospodářských zvířat můžeme rozdělit do tří fází. V první fázi je třeba vypracovat návrh selekčního programu, ve druhé fázi probíhá praktické šlechtění a ve třetí fázi následná kontrola šlechtění, jejíž snahou je stanovit míru úspěšnosti selekčního programu.²² Šlechtění je prováděno pomocí šlechtitelských činností a opatření jejichž výčet plemenářský zákon uvádí v § 4. Šlechtitelskou činnost mohou provádět pouze uznaná chovatelská sdružení. „*Ta musí mít k této činnosti odborně způsobilé osoby a postupovat v souladu se svým schváleným šlechtitelským programem.*“²³

3.3.1 Uzaná chovatelská sdružení

Uzaná chovatelská sdružení jsou spolky, které na jejich žádost uznalo MZe, pokud splňují požadavky v § 5 odst. 1 plemenářského zákona. Jedná se zejména o následující požadavky:

- mít pro svou činnost zajištěny osoby, které mají vysokoškolské vzdělání v akreditovaném magisterském nebo doktorském studijním programu v oblasti zemědělství nebo veterinárního lékařství a hygieny anebo biologických věd,
- prokázat, že populace plemene je dostatečně početná k uplatnění účinného šlechtitelského programu,
- prokázat, že uznáním sdružení není ohroženo zachování plemene nebo šlechtitelský program některého již uznaného chovatelského sdružení,
- některé požadavky se týkají i stanov sdružení, jedná se např. o požadavek rovného zacházení se členy sdružení a o povinnost mít ve stanovách jako účel činnosti uvedeno zabezpečování společných zájmů členů sdružení v oblasti šlechtění a plemenitby koní a ochranu těchto zájmů.

Vzor žádosti o uznání chovatelského sdružení stanoví vyhláška č. 448/2006 Sb. Pokud žadatel splňuje všechny podmínky stanovené v plemenářském zákoně, musí MZe rozhodnout o uznání nejpozději do 60 dnů ode dne doručení žádosti. Uznání se vztahuje i na chovný cíl, šlechtitelský program, vedení plemenné knihy, řád plemenné knihy a další věci vyjmenované v § 5 odst. 4 plemenářského zákona.

---

²² *Genetika ve šlechtění zvířat* [online] [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z:

http://user.mendelu.cz/urban/vyuka/genslech/3_genetika_slechtění_zaklady_slech_06_w.pdf

²³ DAMOHORSKÝ, Milan, Hana MÜLLEROVÁ, Martin SMOLEK a Tereza SNOVKOVÁ. *Zemědělské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. 57 s. ISBN 978-80-7380-584-5.

MZe má povinnost vypracovat a průběžně aktualizovat seznam uznaných chovatelských sdružení a zpřístupnit jej způsobem umožňujícím dálkový přístup. V ČR je momentálně 13 uznaných chovatelských sdružení, pod které spadá 23 plemen koní.²⁴ Pro Národní hřebčín Kladruby nad Labem, který chová starokladrubskeho koně, se uplatní některé výjimky. Zákon MZe umožňuje uznat Národní hřebčín na jeho žádost za chovatelské sdružení, i když se nejedná o spolek, ale o státní příspěvkovou organizaci a nevztahují se na něj požadavky týkající se stanov.

3.3.2 Šlechtitelské programy

Šlechtitelský program je souborem šlechtitelsko-organizačních opatření.²⁵ V souladu s § 5 odst. 5 plemenářského zákona musí šlechtitelský program obsahovat minimální okruh vlastností a znaků, které se sledují u jednotlivých plemen koní, postupy provádění kontroly užitkovosti, výkonnostních zkoušek, výkonnostních testů a posuzování, minimální okruh vlastností a znaků, pro které se odhaduje plemenná hodnota, způsob a kritéria pro hodnocení a výběr plemeníků, plemenic, obsah dokladů o výběru plemeníků nebo uznání chovu, rozsah zjišťování známých dědičných vad a zvláštností. Důležitou součástí je i zveřejňování výsledků jednotlivých šlechtitelských programů, na základě kterých je možno provádět kontrolu a sjednotit úroveň šlechtění u jednotlivých plemen. Existence šlechtitelských programů je nezbytná k udržení existence jednotlivých plemen koní a dosažení chovného cíle. Šlechtění je v posledních letech výrazně ovlivňováno využitím nových metod reprodukce. Kvalitní šlechtitelský program a možnost jeho změny jsou základem pro udržení českého chovu koní konkurence schopného s chovy zahraničními. Změna chovného cíle nebo šlechtitelského programu podléhá rozhodnutí o uznání MZe, což zajišťuje nezbytnou míru kontroly nad vývojem šlechtitelských programů.

3.3.3 Plemenné knihy

Uznaná chovatelská sdružení mají povinnost vést pro každé plemeno koní plemennou knihu. V rámci ČR může být pro každé plemeno vedena pouze jediná plemenná kniha. Údaje zapisované do plemenné knihy stanovuje § 9 odst. 3 plemenářského zákona. Zapisují se mimo jiné *„zvířata a jejich potomstvo, dárce spermatu, vajíček, embryí nebo jiného genetického*

---

²⁴ *Uznaná chovatelská sdružení* [online] [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/zivocisna-vyroba/uznana-chovatelska-sdruzeni/>

²⁵ § 2 odst. 1 písm. i) zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat

materiálu, a údaje o původu a výkonnosti zapsaných zvířat.“²⁶ Zapisovány jsou i údaje o chovatelích těchto zvířat.

Vyhláška č. 448/2006 Sb. stanoví formu a členění plemenné knihy a požadavky na obsah řádu plemenné knihy. Plemennou knihu lze vézt písemnou formou nebo ve formě počítačové databáze. Do hlavního oddílu plemenné knihy se zapíše hřebci, klisny a jejich hříbata, pokud splní dvě podmínky. Zaprvé jejich rodiče a nejméně prarodiče musí být zapsáni do plemenné knihy stejného plemene nebo do plemenné knihy stejného plemene vedené v zahraničí, popřípadě byli zapsáni do plemenné knihy jiných plemen podle šlechtitelského programu příslušného uznaného chovatelského sdružení a za druhé musí mít doložený původ. V souladu s § 13 odst. 4 vyhlášky č. 448/2006 Sb. se plemenná kniha pro koně vede v souladu s rozhodnutím o kritériích pro zápis a evidování koňovitých.

Ne pro všechna plemena koní, se kterými se můžeme setkat v rámci ČR, je zde vedená plemenná kniha. Jedná se o plemena, jejichž výskyt u nás není tak početný. Plemenné knihy těchto plemen vede buď jiný členský stát EU (fríský kůň, holštýnský kůň, hannoverský kůň atd.) nebo třetí země (quarter horse, appaloosa, paint horse atd.)

3.3.4 Potvrzení o původu koně a ověřování a osvědčování původu

Potvrzení o původu plemenných koní je doklad o identitě, původu a výkonnosti plemenných koní, dárců spermatu, embryí nebo vaječných buněk. Potvrzení vydává na žádost chovatele uznané chovatelské sdružení, které zároveň porovnává údaje v potvrzení s údaji uvedenými u konkrétního koně v plemenné knize.²⁷ Obsah potvrzení specifikuje § 18 odst. 4, 5 vyhlášky č. 448/2006 Sb. Potvrzení o původu se nevydává pro všechny koně, ale jen pro ty, kteří jsou zapsáni v některé z plemenných knih. Potvrzení o původu bývá v praxi zaměňováno za průkaz koně, nejedná se však o totožné věci.

Ověřování a osvědčování původu a stanovení genetického typu plemenných zvířat je důležitou součástí šlechtitelské činnosti. Hlavním účelem je zamezení at' už úmyslné nebo neúmyslné záměně plemenných zvířat.²⁸ Původ plemenných zvířat a jejich genetické typy mohou stanovovat pouze oprávněné osoby. Oprávněné osoby ověřují původ plemenných koní, stanovují jejich genetický typ a vydávají o tom osvědčení na žádost České plemenářské

---

²⁶ DAMOHORSKÝ, Milan, Hana MÜLLEROVÁ, Martin SMOLEK a Tereza SNOPOKOVÁ. *Zemědělské právo*. Opakovaná citace. Str. 57

²⁷ § 11 odst. 1, 2 zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat

²⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů

inspekce, orgánů veterinární správy, uznaného chovatelského sdružení anebo majitele koně. K této činnosti potřebují oprávněné osoby souhlas MZe.

Původ musí být vždy ověřen u hříbat narozených po inseminaci nebo po přenosu embryí a u hříbat plemene anglický plnokrevník nebo klusák. Genetický typ se povinně stanovuje u hřebců zařazených do plemenitby. O ověření původu a stanovení genetického typu v těchto případech žádá majitel koně.²⁹ Podrobnosti o údajích, které obsahují osvědčení o ověření původu a osvědčení o stanovení genetického typu, upravuje § 21 vyhlášky č. 448/2006 Sb.

3.4 Plemenitba koní

*„Plemenitba je záměrné rozmnožování hospodářských zvířat podle specifikovaných chovných záměrů, podmíněných jejich využitím v hospodářské či společenské sféře.“*³⁰ Cílem plemenitby je udržení a zlepšení populací chovaných plemen koní. Hlavní výběrová kritéria pro plemenitbu jsou zaměřena na užitkovost a exteriér. Zatímco v minulosti hrál ve výběru vhodného plemníka dominantní vliv exteriér, v poválečné době se začíná klást důraz na užitkovost koně, konkrétně na jeho výkonnost ve snaze získat co nejlepší jedince do sportu.³¹ Plemenitbu můžeme rozdělit na přirozenou a umělou, tedy na plemenitbu pomocí inseminace.³²

3.4.1 Právní úprava přirozené plemenitby

Přirozená plemenitba je v ČR, na rozdíl od některých zahraničních zemí, stále hojně využívanou metodou. Jedná se o způsob, který je pro koně přirozenější, ale na rozdíl od umělé plemenitby je zde větší riziko zranění hřebce nebo klisny či přenosu nemocí. Právní úprava se nachází v § 19 plemenářského zákona.

K přirozené plemenitbě mohou chovatelé využít jediné plemníky, kteří jsou zapsaní v ústředním registru plemníků. Chovatelé se často mylně domnívají, že v případě, že narozené hříbě není určeno k prodeji či chovu, nemusí klisnu připustit zapsaným plemníkem. V tomto případě se ale jedná o tzv. černou plemenitbu, která je jedním z nejčastějších porušení předpisů v oblasti šlechtění a plemenitby.³³

²⁹ § 12 zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat

³⁰ DUŠEK, Jaromír. *Chov koní*. Opakovaná citace. Str. 153

³¹ DUŠEK, Jaromír. *Chov koní*. Opakovaná citace. Str. 146

³² DAMOHORSKÝ, Milan, HANA MÜLLEROVÁ, MARTIN SMOLEK a TEREZA SNOPOKOVÁ. *Zemědělské právo*. Opakovaná citace. Str. 58

³³ *Kontrolované povinnosti českých chovatelů koní* [online] [cit. 20. 5. 2017]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/cpi/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/_obsah_cz_CPI_tiskove-zpravy_kontrolovane-povinnosti-ceskych.html

Chovatelé jsou povinni vést záznamy o provádění přirozené plemenitby a předávat je pověřené osobě, a to buď v listinné podobě nebo způsobem umožňujícím dálkový přístup. Chovatelem se zde myslí i majitel hřebce, který zřizuje připouštěcí místo, anebo pokud zajišťuje plemenitbu pro jiné chovatele.³⁴ Záznamy jsou evidovány v připouštěcím rejstříku, jehož podrobnosti upravuje § 28 odst. 3 a příloha č. 10 vyhlášky č. 448/2006 Sb.

3.4.2 Právní úprava umělé plemenitby

Hlavní výhodou umělé plemenitby je větší výběr a dostupnost plemenných hřebců, a to nejen v rámci ČR, ale i v rámci celého světa. Umělá plemenitba je prováděna pomocí inseminačních stanic a středisek pro přenos embryí.

Osoby provozující inseminační stanice jsou povinny používat pouze plemeníky zapsané v ústředním registru plemeníků. V případě, že by se jednalo o plemenitbu mimo ČR je možné použít i nezapsané plemeníky. Osoby provozující inseminační stanice jsou dále povinny vést provozní záznamy o jednotlivých plemenících po celou dobu jejich působnosti na inseminační stanici, o odebraném spermatu, o vyrobených inseminačních dávkách a o výdeji inseminačních dávek. Osoby, které provozují střediska pro přenos embryí, jsou povinny také vést o své činnosti provozní záznamy, a to buď ve formě písemné, anebo ve formě umožňující dálkový přístup. Podrobnosti o vedení těchto záznamů jsou stanoveny v § 23 a 26 vyhlášky č. 448/2006 Sb.³⁵

Samotnou inseminaci nebo vpravování embryí inseminační technikou může provádět pouze osoba, která dosáhla alespoň středního vzdělání s maturitní zkouškou a úspěšně absolvovala odborný kurz inseminace a vpravování embryí inseminační technikou u koní. Středoškolské vzdělání je možné nahradit nejméně 5 lety praxe v příslušném oboru. Odborná osoba potřebuje k výkonu této činnosti souhlas MZe. Inseminaci vlastní klisny může provést chovatel i sám, v případě že úspěšně absolvoval odborný kurz inseminace a vpravování embryí inseminační technikou u koní, souhlas MZe v tomto případě není vyžadován.³⁶ I osobám provádějící inseminaci ukládá zákon povinnost používat pouze sperma hřebců zapsaných v ústředním registru plemeníků a vést o inseminaci záznamy. Tyto záznamy jsou dle § 24 vyhlášky č. 448/2006 Sb. vedeny ve formě připouštěcích rejstříků.

---

³⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů

³⁵ § 16, § 18 zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat

³⁶ § 3 odst. 1, § 17, § 30 odst. 3, 4, 5 tamtéž

3.4.3 Ústřední registr plemeníků

K plemenitbě mohou chovatelé a oprávněné osoby používat pouze plemeníky zapsané v ústředním registru plemeníků (dále jen „ÚRP“) nebo jejich sperma. ÚRP je upraven v § 15 plemenářského zákona a vede ho oprávněná osoba, které je pověřena i vedením ústřední evidence. ÚPR je zvláštní částí ústřední evidence.

ÚRP musí obsahovat identifikační údaje plemeníků, identifikační údaje chovatelů, v jejichž chovech se plemenci narodili, a identifikační údaje o majiteli pleménika. Další zapisované údaje specifické pro hřebce jsou stanoveny § 22 a příloze č. 6 vyhlášky č. 448/2006 Sb. U koní, se na rozdíl od ostatních hospodářských zvířat, zapisuje barva. Do ÚRP je hřebec zapsán na žádost majitele hřebce, která je adresována ústřední evidenci koní.³⁷

3.5 Označování a evidence koní

Označování a evidence koní jsou důležité nejen z důvodu určení vlastníka jednotlivých koní, ale také z důvodů vedení přehledu zvířat v jednotlivých chovech a monitorování jejich přemísťování, za účelem sledování a zabránění šíření nález koní v rámci České republiky i zahraničí.³⁸ Povinnosti stanovené chovatelům koní v této oblasti jsou pak často provázány s povinnostmi stanovenými veterinárním zákonem.

3.5.1 Označování koní

Právní úprava označování koní vychází z § 22 plemenářského zákona. Podle tohoto ustanovení jsou chovatelé koní povinni zajistit jejich označování identifikačními prostředky, způsobem a v termínech stanovených vyhláškou. U plemenných koní, pro které je v ČR vedena plemenná kniha, tak chovatel činí prostřednictvím příslušného uznaného chovatelského sdružení. U koní bez plemenné příslušnosti, u koní narozených v ČR, pro které se vede plemenná kniha ve třetích zemích, kde se nevystavuje průkaz, a pro koně, kteří byli dovezeni ze třetích zemí bez průkazu koně, zajišťuje pro chovatele označování osoba pověřená vedením ústřední evidence koní, která tak činí prostřednictvím smluvních odpovědných osob.

Podrobněji upravuje označování koní vyhláška č. 136/2004 Sb. Označovaným koním jsou přidělována jedinečná identifikační čísla, která jsou součástí jejich identifikačního prostředku.³⁹ Identifikačním číslem u koní je nejvýše patnáctimístný alfanumerický kód, který

---

³⁷ Pokyny pro vedení ústřední evidence koní, oslů a jejich kříženců [online] [cit. 20. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.uek.cz/download/pokyny.pdf>

³⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů

³⁹ DAMOHORSKÝ, Milan, HANA MÜLLEROVÁ, MARTIN SMOLEK a TEREZA SNOPOKOVÁ. *Zemědělské právo*. Opakovaná citace. Str. 58-59

má na prvních třech místech kód země registrace. Pro ČR se používá číslo 203. Na následujících třech místech je alfanumerický kód uznaného chovatelského sdružení nebo pověřené osoby, které koně zaevidovaly do registrační knihy koní. Na posledních nejvýše devíti místech je registrační číslo koně v databázi uznaného chovatelského sdružení nebo pověřené osoby, které koně zaevidovaly do registrační knihy koní.

Každé hříbě musí být označeno tak, aby byl průkaz koně vydán před opuštěním hospodářství, ve kterém se hříbě narodilo, s výjimkou případů, kdy se takový přesun uskuteční v souladu s nařízením o průkazu koňovitých, nejpozději však do 12 měsíců od data narození. Osoba provádějící označování koní je povinna označit koně do 28 dnů ode dne, kdy k tomu byla majitelem prokazatelně vyzvána.

Identifikační prostředky u koní:

- 1) **Slovním a grafickým popisem a elektronickým identifikátorem** (dále jen „mikročip“) jsou označováni koně evidovaní v plemenných knihách vedených v ČR, v jejichž řádu plemenné knihy není nařízeno označovat koně výžehem, koně bez plemenné příslušnosti, koně narození v ČR, jejichž plemenná kniha se vede ve třetích zemích a koně dovezení ze třetích zemí bez průkazu koně.
- 2) **Slovním a grafickým popisem, elektronickým identifikátorem a výžehem** jsou označováni koně, kteří dle řádu plemenné knihy musí být označováni výžehem a čipem.
- 3) **Slovním a grafickým popisem a výžehem** jsou označováni koně, kteří dle řádu plemenné knihy mohou být označováni pouze výžehem.
- 4) Koně, kteří se narodili v ČR, ale jejich plemennou knihu vede jiný stát EU, se **označují podle pravidel určených v této plemenné knize.**

Často diskutovaným tématem je označování pomocí výžehů. Jejich provedení je možné pouze u koní, nikoliv u jiných hospodářských zvířat. Přesto, že se počet plemen značených mikročipem zvyšuje, některé plemena jsou stále značena pouze výžehem (belgický kůň, norický kůň, lipický kůň, starokladrubský kůň). Výžeh se provádí buď rozpáleným značkovacím železem nebo metodou podchlazení v tekutém dusíku. První metoda je pro hříbata značně bolestivá, nevýhodou druhé metody je zase zhoršení čitelnosti výžehu u starších koní. Je otázkou, zda koně vystavovat bolesti, která není nutná. Ideálním řešením by bylo dle mého názoru rozšíření povinnosti označování mikročipem na všechna plemena koní. Mikročip je poměrně spolehlivým způsobem identifikace. Životnost mikročipu přesahuje průměrnou délku

života koně, přitom bolest při jeho aplikaci je pro koně srovnatelná s běžnou vakcinací. Aplikuje se na levou stranu krku koně a jeho následné vyjmutí je téměř nemožné.⁴⁰

Chovatel je povinen zajistit, aby jiné označování, kterým koně opatří, nebylo zaměnitelné s výše popsaným zákonným označením nebo ho nenarušovalo. Identifikační prostředky k označování nesmí být použity opakovaně.⁴¹

3.5.2 Evidence koní vedená chovatelem

Chovatelé koní jsou v souladu s § 23 odst. 1 plemenářského zákona povinni evidovat všechna svá hospodářství u pověřené osoby. Dva a více chovatelů mohou chovat zvířata v jedné stáji pouze se souhlasem MZe. Hospodářství jsou evidována v registru hospodářství na základě přihlášení chovatele, který zašle registrační lístek pověřené osobě. Podrobnosti stanovuje § 28 a § 29 vyhlášky č. 136/2004 Sb.

Chovatel, který registroval svoje hospodářství, musí vést registr koní v hospodářství, a to na písemných formuláři. Podrobně je registr koní v hospodářství upraven v § 41 vyhlášky č. 136/2004 Sb. Do registru koní musí být zaznamenáni všichni koně, kteří se nacházejí v hospodářství, včetně koní cizích vlastníků a jejich přemístění, včetně údajů, odkud kam byli koně přemístěni.

Tyto povinnosti se týkají chovatelů, kteří chovají koně ve vlastní nebo pronajaté stáji nebo na vlastním či pronajatém pozemku. Povinnosti se tedy netýkají chovatelů, kteří nemají vlastní hospodářství a ustávají své koně u jiného chovatele. Jejich koně bude vést v registru chovatel, v jehož hospodářství se koně nacházejí.⁴² Z údajů České plemenářské inspekce vyplývá, že se celkově zlepšuje informovanost chovatelů o povinnosti evidence koní v hospodářství. Zatímco v roce 2015 byly nedostatky zjištěny v 10,6% kontrolovaných případech, v roce 2016 to bylo pouze v 5,7% případech. Nedostatky jsou zjišťovány zejména u menších chovatelů.⁴³

---

⁴⁰ CÍSAŘOVSKÝ, Michal. Pět let označování koní mikročipy. *Jezdeckví*. 2014, 62 (12/2014), 64-66 s. ISSN 1210-5406.

⁴¹ *Označování, registrace a evidence koní, oslů a jejich kříženců s koňmi* [online] [cit. 24. 5. 2017]. Dostupné z: http://www.uek.cz/ch_oznacovani.htm

⁴² *Registrační čísla hospodářství, registrace chovatelů a vedení registru koní držných v hospodářství* [online] [cit. 24. 5. 2017]. Dostupné z: http://www.uek.cz/ch_registrace.htm

⁴³ *Výroční zpráva z úředních kontrol ČR za rok 2016* [online] [cit. 24. 5. 2017]. Dostupné z: http://www.apic-ak.cz/data_ak/17/v/UKZUZvyrocniZpravaKontroly2016.pdf

3.5.3 Informační systém ústřední evidence

Informační systém ústřední evidence je informační systém veřejné správy zajišťující shromažďování, zpracovávání, používání, poskytování, zpřístupňování a uchovávání údajů ústřední evidence. Správcem a provozovatelem tohoto systému je MZe.⁴⁴ Shromažďováním a zpracováváním údajů v informačním systému ústřední evidence a prováděním s tím souvisejících odborných činností byla pověřena Českomoravská společnost chovatelů a.s., která vede ústřední evidenci všech hospodářských zvířat. Na základě smlouvy zajišťuje pro ČMSCH vedení ústřední evidence koní (dále jen „ÚEK“) Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p.o.⁴⁵

Podle § 47 vyhlášky č. 136/2004 Sb. v systému ÚEK vede pověřená osoba registr hospodářství, registr koní a ústřední registr plemeníků. Podkladem pro vedení ústřední evidence koní je označování koní, připouštěcí rejstříky s připouštěcími lístky, registry koní v hospodářství, registrační knihy koní, hlášení o registraci koně, hlášení o trvalém dovozu koně, hlášení změny, identifikační karty hříběte u anglického plnokrevníka a klusáka a průkazy koní.

3.5.4 Průkaz koně

Plemenářský zákon ukládá chovatelům v § 23 povinnost vyžádat si od pověřené osoby průkaz koně. Pověřenou osobou je u všech koní s výjimkou anglického plnokrevníka a klusáka ÚEK. Pro tato plemena koní jsou pověřenými osobami Jockey Club a Česká klusácká asociace. Průkaz koně blíže specifikuje § 49 vyhlášky č. 136/2004 Sb. Průkaz koně je povinným identifikačním dokladem vydávaným v souladu s nařízením o průkazu koňovitých. Do tohoto dokladu se zaznamenávají preventivní zkoušky, vyšetření, kastrace i léčebná a veterinární opatření.

V souladu s nařízením musí být každé hříbě v EU identifikováno vystaveným průkazem před opuštěním hospodářství, v němž se narodilo, nejpozději do 12 měsíců od narození. Průkaz koně vydá ÚEK do 28 dnů ode dne doručení žádosti majitele koně. Majitel koně žádá zasláním podepsaného čtvrtého připouštěcího lístku (tzv. zeleného) nebo hlášením o registraci koně narozeného v ČR anebo hlášením o trvalém dovozu koně ze třetích zemí. Anglickým plnokrevníkům a klusákům bude průkaz vydán do 14 dnů ode dne kontroly totožnosti.

Chovatel má dále povinnost zajistit, aby průkaz obsahoval úplné a správné údaje a zaznamenání jejich změn. Při prodeji koně předá původní majitel průkaz novému majiteli koně.

⁴⁴ § 23b zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat

⁴⁵ *Ústřední evidence koní ČR 2016* [online] [cit. 4. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.uek.cz/>

Každý nový majitel plemenného koně pak následně spolu s hlášením změny majitele zasílá příslušnému uznanému chovatelskému sdružení i průkaz koně. Uznané chovatelské sdružení potvrdí změnu majitele a průkaz koně zašle zpět novému majiteli.⁴⁶

Bez průkazu nelze koně předávat, přebírat ani přemísťovat až na výjimky stanovené v čl. 23 nařízení o průkazu koňovitých. Mezi tyto výjimky patří následující situace:

- kůň je ustájen nebo na pastvě a jeho průkaz lze okamžitě předložit,
- jde o neodstavená hříbata doprovázející svou matku nebo kojnou klisnu,
- koně jsou zapojeni nebo se účastní zkoušky v rámci jezdecké soutěže nebo akce, což dočasně vyžaduje, aby opustili prostor cvičiště, závodiště nebo akce,
- koně jsou přesouváni nebo přepravováni v nouzové situaci, která se týká jich nebo hospodářství, ve kterém se nacházejí,
- koně jsou dočasně využíváni k jízdě nebo k tahu, jsou vedeni nebo vezeni v blízkosti hospodářství v rámci členského státu a průkaz lze okamžitě předložit.

Z výše uvedených výjimek vyplývá, že jezdcí by měli brát průkaz koně například na delší vyjížďky. V praxi však většina vlastníků stájí požaduje, aby jim vlastníci koní průkazy po dobu ustájení odevzdali a nechávají si je u sebe. V případě několikahodinové vyjížďky se jezdcí mohou dostat až 10 nebo 15 kilometrů od stáje. Pak lze těžce splnit podmínku, aby byl průkaz předložen okamžitě. V praxi proto jezdcí na vyjížďky průkazy koní neberou a kvůli velikosti průkazů to po nich nelze zřejmě ani spravedlivě žádat. Průkaz koně nemůže sloužit jako doklad o vlastnictví koně, tím je pouze platná kupní smlouva.⁴⁷ Fakt, že vlastníci koní musí odevzdávat průkaz koně, pokud koně někomu půjčují, či ho nechávají někde ustájit, patří mezi dlouhodobě kritizované problémy. V průkazu je zapsaný vlastník koně a často je to jediný doklad o vlastnictví, který vlastník má. Objevila se tak i myšlenka, aby pro koně existoval velký a malý průkaz, podobně jako je to např. u motorových vozidel. K případnému prodeji koně totiž stačí i ústní smlouva, předání koně a zaplacení kupní ceny. Dalším problémem je, že změny v ÚEK se často provádí bez ověření správnosti nahlašovaných údajů. Není vyžadován ani úředně ověřený podpis na kupní smlouvě. Přitom cena koně se pohybuje v řádu desítek tisíc až milionů korun, což je minimálně srovnatelné s cenou motorových vozidel, jejichž evidence je vedena

---

⁴⁶ § 46 odst. 2, § 49 odst. 3 vyhlášky č.136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem

⁴⁷ ÚEK ČR – Průkaz koně [online] [cit. 4. 11. 2017]. Dostupné z: http://www.uek.cz/ch_prukaz.htm

podstatně lépe. Řešením by mohlo být například vytvořit vedle průkazu koně ještě list vlastnictví, který by jasně prokazoval vlastnictví koně.⁴⁸

---

⁴⁸ TOMAN, Petr a Zdena MOTYGINOVÁ. Čí je můj kůň? *Jezdectví*. 2012, 60 (7/2012), 10-11 s. ISSN 1210-5406.

4 Ochrana koní proti týrání

Kůň je živým zvířetem, které je schopno pociťovat bolest. Koně projevují bolest a nepohodlí různými způsoby. „*Míru spokojenosti zvířete nelze zatím objektivně určit, neboť komunikace mezi člověkem a zvířetem není na úrovni, která by to umožňovala.*“⁴⁹ Člověk se proto snaží dovodit míru spokojenosti zvířete na základě nepřímých ukazatelů. Hranice spokojenosti ale i citlivost k bolesti bude pravděpodobně pro každé zvíře odlišná.⁵⁰ Různý pohled na naplnění podmínek spokojenosti zvířete bude mít i každý člověk. I přesto, že je někdy složité určit, co koni ještě prospívá, a co už mu škodí, je třeba chránit koně (jako každé jiné zvíře) před bolestí, utrpením a bezdůvodným usmrcením.

4.1 Prameny právní úpravy

Právní úprava vychází ze zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Tento zákon se navzdory svému názvu netýká pouze týrání zvířat, ale je základním právním předpisem upravujícím nakládání se zvířaty v lidské péči. V zákoně najdeme i ochranu zvířat při usmrcování, veřejných vystoupeních, přepravě a ochranu jednotlivých kategoriích zvířat dle účelu chovu.⁵¹

Do právní úpravy se promítají i některá nařízení Evropské unie. Jedná se o:

- Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97 (dále jen „nařízení o ochraně zvířat během přepravy“),
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 998/2003/ES ze dne 26. května 2003 o veterinárních podmínkách pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu a o změně směrnice Rady 92/65/EHS (dále jen „nařízení o veterinárních podmínkách pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu“),

Oblasti právní úpravy ochrany koní proti týrání se dotýkají následující vyhlášky:

- vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování,
- vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě,

⁴⁹ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Opakovaná citace. Str. 87

⁵⁰ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Opakovaná citace. Str. 87

⁵¹ STEJSKAL, Vojtěch a Martin LESKOVJAN. *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha 2010. 8 s. ISBN 9788087146330.

- vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností,
- vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání,
- vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat.

4.2 Vymezení pojmů

Pro potřeby této kapitoly je třeba vymezit některé pojmy, se kterými tato práce pracuje. Následující pojmy nejsou používány v celém zákonném rozsahu, ale jsou vymezeny a používány pouze ve vztahu ke koním.

Kůň je ve smyslu zákona na ochranu zvířat proti týrání zvířetem. Může být zároveň zvířetem hospodářským, zvířetem v zájmovém chovu, pokusným zvířetem i zvířetem v lidské péči. Blíže problematiku zařazení koně do jednotlivých kategorií popisuje kapitola 2.2.1 této práce.

Chovatelem ve smyslu zákona na ochranu zvířat proti týrání je každá právnická nebo fyzická osoba, která trvale nebo dočasně drží nebo chová koně, přemísťuje koně nebo obchoduje s koňmi, provozuje jatky, anebo pořádá veřejná vystoupení koní.⁵² Ve smyslu nařízení o ochraně zvířat během přepravy je chovatelem fyzická nebo právnická osoba vyjma přepravce, která je trvale nebo dočasně pověřena zacházením s koňmi.⁵³

Přepravou ve smyslu nařízení o ochraně zvířat během přepravy se myslí přesun koní, který je prováděn jedním či více dopravními prostředky a související činnosti, včetně nakládky, vykládky, překládky a odpočinku, dokud není dokončena vykládka koní v místě určení.⁵⁴ Tuto definici víceméně přejímá zákon na ochranu zvířat proti týrání, který přepravu definuje jako přesun živých koní v dopravních prostředcích, včetně jejich nakládky, vykládky nebo překládky.⁵⁵

Vzájemný vztah mezi pojmy **welfare a ochrana zvířat** jednoznačně nevymezuje ani literatura. V této práci je ochrana zvířat chápána jako pojem, který v sobě zároveň zahrnuje

⁵² § 3 písm. k) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

⁵³ čl. 2 písm. k) nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97

⁵⁴ čl. 2 písm. w) tamtéž

⁵⁵ § 3 písm. z) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

ochranu zvířat v užším smyslu (ochranu před týráním) a welfare (zajištění dobrých životních podmínek zvířatům).⁵⁶

4.3 Týrání koní

„Zákaz týrání je jádrem celé právní úpravy ochrany zvířat proti týrání.“⁵⁷ V § 2 TýrZv je obecně stanoven zákaz týrání zvířat včetně všech propagací týrání zvířat. Výčet jednání, která jsou považována za týrání, zákon na ochranu zvířat proti týrání upravuje v § 4. V této podkapitole jsou zakázaná jednání roztržena do kategorií z pohledu chovu koní.

4.3.1 Trénink koní a jejich přetěžování

Je zakázáno nutit koně k výkonům, které neodpovídají jejich fyzickému stavu a biologickým schopnostem, a prokazatelně překračují jejich síly. S výjimkou koní, které využívá jízdní policie, je zakázáno koně podrobit výcviku nebo veřejnému vystoupení anebo obdobnému účelu, je-li toto pro koně spojeno s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením. Dále je zakázáno používat podnětů, předmětů nebo bolest vyvolávajících pomůcek tak, že působí klinicky zjevné poranění nebo následné dlouhodobé klinicky prokazatelné negativní změny v činnosti nervové soustavy nebo jiných orgánových systémů zvířat.⁵⁸

Jedná se o způsoby týrání, které jsou v jezdeckých kruzích hojně diskutovány. Nedopouští se jich jen rekreační jezdci, ale i zkušení trenéři a jezdci, kteří se věnují jezdeckému sportu včetně nejvyšších soutěží. Ve skokových disciplínách se často můžeme setkat s tzv. barováním. Jedná se o různé techniky, které nutí koně nad skokem více zvedat nohy, aby skákal výš a s větší opatrností. Nelze vyjmenovat všechny způsoby barování, ale mezi nejčastější patří švihnutí koně přes nohy bičem, dřevěnou či železnou tyčí v momentě, kdy je nad skokem. Existují i speciálně upravené překážky, o které se v případě kontaktu kůň bolestivě uhodí. Problematické je i používání příliš ostrých udidel, která koně zraňují v hubě, popřípadě záměrné škubání udidlem. Přílišné dotahování nánosníků může zase koni znemožnit dýchání a polykání. Krvavé zranění může způsobit i nadměrné a nepřiměřené používání biče, šporen či ostruh. Všechna tato jednání jsou přímo zakázána v čl. 142 Všeobecných pravidel České jezdecké federace.⁵⁹ Česká jezdecká federace (dále jen „ČJF“) je spolek zastřešující jezdecký sport v jezdeckých disciplínách jako jsou skoky, drezura, všestrannost, spřežení, voltiž, reining,

⁵⁶ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Opakovaná citace. Str. 83

⁵⁷ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Opakovaná citace. Str. 320

⁵⁸ § 4 odst. 1, písm. a), b), h), odst. 3 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

⁵⁹ *Česká jezdecká federace – Všeobecná pravidla 2017* [online] [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: http://www.cjf.cz/files/stranky/dokumenty/pravidla/2017/2017_vseobecna_pravidla_0603_1.pdf

vytrvalost a parajezdectví.⁶⁰ Dle Skokových pravidel ČJF může být zjištěné týrání koně potrestáno diskvalifikací jezdce ze závodu, vyloučením, pokutou, žlutou výstražnou kartou nebo kombinací těchto opatření.⁶¹ Problémem je, že tato pravidla jsou závazná pouze vůči členům spolku a jejich kontrola je fakticky možná jen na závodech a jiných akcích pořádaných pod záštitou ČJF. Jezdci se však těchto jednání dopouští většinou při přípravě koně mimo závody. Na závodech či jiných oficiálních akcích pak kuň žádné viditelné známky týrání většinou nejeví. Týrání koně je pak velmi složité prokázat a sankcionovat.

Týrání koní není diskutovaným tématem pouze ve skokových disciplínách, ale i v drezúře. Na drezurních obdélnících koně předvádějí i některé cviky, které jsou pro ně nepřírodní, a ve volné přírodě bychom se s takovými pohyby jen těžko setkali. Problém drezury je i ježdění koně zalomeného za kolmici, jehož důsledkem je nepřírodní držení těla a prohnutí hřbetu koně.⁶² S nepřírodným ohnutím koně souvisí i tzv. rollkur neboli hyperflexe krku. Jedná se o tréninkovou metodu, při které je kuň ježděn tak, že sníží hlavu pod úroveň kohoutku, krk koně je tedy cíleně nadměrně ohýbán do stran. Tato metoda je velmi sporná, využívají ji i špičkový jezdci včetně některých olympijských vítězů. Podle některých veterinářů se důsledky této metody negativně projevují na krčních obratlích a šíjovém vazů koně. Na odpovědi na otázku, zda se jedná o týrání či o legitimní tréninkovou metodu, na kterou si koně zvyknou, se neshodne ani jezdecká veřejnost. Tomu, že se jedná o týrání koní nicméně nasvědčuje fakt, že od 1. 1. 2014 zakázalo rollkur jako první na světě Švýcarsko.⁶³ V českém právním řádu zatím rollkur zakázán nebyl.

4.3.2 Ustájení a výživa koní

Je zakázáno omezovat výživu koní včetně napájení. Potrava nesmí obsahovat příměsi nebo předměty, které by způsobily bolest, utrpení nebo by koně mohly jinak poškodit. Kuň nesmí být ani překrmován nebo krměn násilným způsobem. Tato jednání jsou povolena pouze ze zdravotních důvodů.⁶⁴ Způsob výživy koně se liší dle plemene, hmotnosti, věku, zdravotního stavu, zátěže, ale i ročního období. „*Kuň obecně potřebuje 2-3 l vody na 1 kg přijímané sušiny, což odpovídá dennímu příjmu 20 až 40 l vody.*“⁶⁵

⁶⁰ Česká jezdecká federace [online] [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.cjf.cz/>

⁶¹ Česká jezdecká federace – Skoková pravidla 2017 [online] [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: http://www.cjf.cz/files/stranky/dokumenty/pravidla/2017/2017_pravidla_skokova_2103-1.pdf

⁶² *Je to ještě sport?* [online] [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/je-to-jeste-sport?order=1>

⁶³ *Zákaz rollkuru ze zákona. Papír a možná praxe.* [online] [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/zakaz-rollkuru-ze-zakona-papir-a-mozna-praxe>

⁶⁴ § 4 odst. 1 písm. c) bod 1,2, písm. p) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

⁶⁵ DUŠEK, Jaromír. *Chov koní*. Opakovaná citace. Str. 240

Kromě zdravotních důvodů, jako je např. léčba zranění, nesmí být bezdůvodně koním omezována svoboda pohybu, pokud by takové omezení způsobilo jejich utrpení. Zakázáno je i chovat koně v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sami či vzájemně způsobovali utrpení. K vázání koní lze použít pouze prostředky, které nemohou způsobit koni bolest či jeho poranění. K omezení pohybu koní nelze použít elektrický proud s výjimkou elektrických ohradníků.⁶⁶ Koně v přírodě žijí ve stádech, které tvoří klisny s hříbaty a jeden hřebec. Z tohoto důvodu většina koní špatně snáší samotu. Ve stádech zároveň panuje přísná hierarchie. Zvláště nebezpečné pro koně pak může být, pokud se k sobě dostanou dva hřebci, následná zranění mohou být i smrtelná zvláště v případě, že jsou koně okovaní. Za pozornost také stojí otázka, zda k týrání koní, jejichž přirozeností je život na pastvině a volný pohyb, nedochází v případě, že je kůň držen celodenně v boxe (který má sice stanovené rozměry) a následně je jezdcem zhruba hodinu ježděn v uzavřené hale. Dostatečný prostor, volný pohyb alespoň po část dne, sociální kontakt s ostatními koňmi a dostatek přirozených podmětů z okolí jsou nezbytné pro fyzické i psychické zdraví koně.⁶⁷

4.3.3 Zakázané způsoby nakládání s koňmi

U koně nikdo nesmí bezdůvodně vyvolávat nepřiměřené působení stresových vlivů ať už biologické, fyzikální nebo chemické povahy. Stres může být u koní vyvolán různými příčinami. Může se jednat o stres spojený s tréninkem, přepravou, odloučením od ostatních koní, ale třeba i tepelný stres. Nejvíce je stres koní zmiňován v souvislosti se svody koní a veřejnými vystoupeními. Dle vědecké studie, která měřila hladinu kortizolu (stresový hormon) ve slinách koní, bylo zjištěno, že koně během závodů a jiných veřejných vystoupení vykazují vyšší míru stresu, ten ale následně poměrně rychle klesá. Naměřené hodnoty u těchto koní byly ale nižší než u mladých koní po výcviku pod sedlem, u přepravovaných koní nebo u koní po kastraci. Z čehož lze vyvozovat, že svody koní a veřejná vystoupení, ke kterým patří i závody, jsou sice pro koně stresující, ale méně než třeba přeprava na ně.⁶⁸

Slabý, nevléčitelný, starý či vyčerpaný kůň, jehož další přežívání je spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, může být vydán pouze k neodkladnému a bezbolestnému usmrcení.

---

⁶⁶ § 4 odst. 1 písm. c), bod 3, písm. k), n), v) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

⁶⁷ *Mnoho podob týrání a zanedbávání koní*, [online] [cit. 17. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/mnoho-podob-tyrani-a-zanedbavani-koni>

⁶⁸ *Study: Horse's Stress Levels Increase During Events* [online] [cit. 17. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.thehorse.com/articles/26227/study-horses-stress-levels-increase-during-events>

V opačném případě by se jednalo o týrání. Týráním je i usmrcení koně způsobem, který by mu působil nepřiměřenou bolest nebo utrpení.

Týráním je i opuštění koně s úmyslem se ho zbavit nebo jej vyhnat. K tomuto jednání však díky velikosti koně a způsobu jeho identifikace dle mého názoru prakticky nedochází.

Za týrání se považuje i zacházení, přepravování nebo pohánění koně způsobem, který vyvolává nepřiměřenou bolest, utrpení, zranění nebo neúměrné fyzické vyčerpání.⁶⁹ Přepravě koní se blíže věnuje podkapitola 4.6 této práce.

4.3.4 Zakázané změny výkonu a vzhledu koní

Koním nesmí být podávány dopingové a jiné látky poškozující jejich organismus s cílem změnit jejich výkon či vzhled. Doping se u koní může vyskytnout jak za účelem zvýšit jejich výkonnost v soutěži, tak za účelem výkonnost utlumit. Dopingové látky se mohou koním do těla dostat kromě úmyslného podání také z krmiva či jako důsledek nevhodně zvolených léků či kontaminace stáje. Doping je problémem hlavně sportovních disciplín, nejčastěji je pak dáván do souvislosti s dostihy, ale nevyhýbá se ani jiným soutěžím. V roce 2015 byl kvůli dopingovým nálezům diskvalifikován výherce Velké pardubické, kůň Niklas, následně se ukázalo, že k pochybení došlo na straně výrobce, z jehož kontaminovaného krmiva se látky do těla koně dostaly.⁷⁰ Které látky se považují za dopingové není českým právním řádem upraveno. V samotném jezdeckém sportu je ale dopingu věnována velká pozornost. Každoročně aktualizovaný seznam zakázaných látek vydává Mezinárodní federace dostihových autorit (IFHA) nebo také Mezinárodní jezdecká federace (FEI). Doping u koní není potřeba právně upravit a důsledně kontrolovat jen z důvodů ochrany samotných koní, ale také z důvodů etických a ochrany samotných chovatelů, kteří mohou z výsledků jednotlivých koní vyvozovat mylné chovatelské závěry.⁷¹

Koním nesmí být prováděny ani chirurgické zákroky za účelem změny vzhledu nebo jiných vlastností, a to i v případě, že by uvedené zákroky byly provedeny za použití prostředků pro celkové nebo místní znecitlivění, prostředků snižujících bolest nebo jiných metod, nejde-li o vyjmenované případy.⁷²

---

⁶⁹ § 4 odst. 1 písm. d), j), m), o), s) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

⁷⁰ *Tisková prohlášení trenéra a majitele Nikase* [online] [cit. 7. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.jezdci.cz/clanky/Tiskova-prohlaseni-trenera-a-majitele-Nikase/>

⁷¹ *Mýty kolem dostihů: Doping* [online] [cit. 7. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/myty-kolem-dostihu-doping>

⁷² § 4 odst. 1 písm. e), g) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

4.3.5 Neodborné poskytování péče o koně

Je zakázáno podávat koním bez souhlasu veterinárního lékaře přípravky a léčiva, pokud nejsou k dostání volně v prodeji. Krvavé zákroky mohou provádět pouze osoby odborně způsobilé, za které se v souladu se zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči považují veterinární lékaři, kteří splňují požadavky stanovené § 58 a násl. tohoto zákona. Úpravu kopyt a podkovářské úkony může provádět pouze osoba splňující odbornou způsobilost podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Odborně způsobilou osobou pro řemeslnou živnost podkovářství je pouze osoba s výučním listem v oboru kovář a podkovář, nebo podkovář a zemědělský kovář, osoba, která složila veterinární mistrovskou zkoušku a dále osoby s profesní kvalifikací podkovář, europodkovář a podkovář specialista. Dále mohou úpravu kopyt provádět veterinární lékaři. Mnoho vlastníků koní či stájníků umí koni přibít podkovu, která se uvolnila. Přibítí podkovy však také patří mezi podkovářské úkony a vlastníci by ji tak sami provádět neměli. Naopak v případě drobných úprav kopyt jako je třeba rašplování odlomené části kopyta, aby se zabránilo jeho dalšímu poškození, nevidím důvod, proč by ji vlastník, či stájník nemohl provést sám.⁷³ Jsem toho názoru, že v takových případech se jedná o zákrok ve prospěch koně, ke kterému není potřeba žádná odborná způsobilost. Samozřejmě ale záleží na rozsahu odlomení kopyta.

Kromě výše uvedeného je zakázáno i zasahovat do průběhu porodu způsobem, který neodpovídá jeho obtížnosti, zvyšuje bolest či poškozuje zdraví klisny i hříběte.⁷⁴

4.3.6 Další způsoby týrání koní

Za týrání se dle § 4 odst. 1 písm. w) TýrZv považuje i jiné jednání, zakázané tímto zákonem, v jehož důsledku by došlo k utrpení koně. Naopak všechny činnosti či zákroky, které by jinak naplňovaly znaky týrání, se za týrání nepovažují, pokud jsou spojeny s naléhavou potřebou záchrany života koní nebo lidí nebo pokud by byly provedeny v souladu se schváleným projektem pokusů.⁷⁵

4.4 Ochrana koní při usmrcování

Definici usmrcení nalezneme v § 3 písm. n) TýrZv. Usmrcení je definováno velmi široce jako jakýkoliv zákrok nebo jednání, které způsobí smrt zvířete. Žádné zvíře nesmí být usmrceno bez důvodu, naopak k usmrcení zvířete musí být dán zákonný důvod, jejichž výčet nalezneme

---

⁷³ *Kdo smí upravovat kopyta koní* [online] [cit. 7. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/kdo-smi-upravovat-kopyta-koni>

⁷⁴ § 4 odst. 1 písm. i), l) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

⁷⁵ § 4 odst. 2 tamtéž

v § 5 odst. 2 TýrZv. V případě koní připadá v úvahu usmrcení zejména z důvodu slabosti, stáří, nemoci, poranění nebo vrozené vady. Koně lze usmrtit i pokud to bylo nařízeno mimořádným veterinárním nebo hygienickým opatřením z důvodu ochrany před nákazami nebo v případě, že je uloženo zvláštní veterinární opatření k ochraně před nákazami a koně nelze identifikovat podle podmínek plemenářského zákona. V neposlední řadě lze usmrtit koně chovaného pro produkci potravin za účelem využití produktů zvířete.

Zákon na ochranu zvířat proti týrání doplňuje ochranu usmrcovaných zvířat stanovením zakázaných metod usmrcování, jejichž výčet najdeme v § 5 odst. 5 TýrZv. Koně není možno usmrtit způsobem který by způsobil nepřiměřenou bolest nebo utrpení. Jedná se například o dušení, ubití, ubodání, usmrcení z důvodu nedostatku potravy a vody, použití elektrického proudu, při kterém nenastává okamžitá ztráta vědomí atd.

Při usmrcování zvířat se uplatní princip odbornosti a kvalifikace a princip snižování utrpení. Odborná způsobilost je vyžadována pro utrácení zvířat i pro porážení zvířat na jatkách. V souladu s § 5 odst. 3 TýrZv smí usmrcovat zvířata pouze veterinární lékař nebo zletilá osoba pod odborným dohledem veterinárního lékaře. Porážet zvířata na jatkách mohou pouze osoby, které splňují předpoklady v § 5a odst. 1 TýrZv.⁷⁶ Nákresy a popis míst na hlavě koní pro vedení omračovacího úderu a umístění mechanického omračovacího nástroje jsou specifikovány v příloze č. 4 vyhlášky č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování.

4.5 Ochrana koní při veřejných vystoupeních

Zákonná definice veřejného vystoupení zvířat je značně široká. Dle § 8 TýrZv je veřejným vystoupením jednorázové nebo opakované provádění činnosti se zvířetem nebo zvířaty chovatele, které je přístupné veřejnosti, a to i prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků (jako třeba televize), za vymezeným účelem (výchova, vzdělávání, reklamy, podnikání, výstavy atd.). Veřejným vystoupením není svod zvířat (soustředění hospodářských zvířat různých chovatelů na určeném místě a k určenému účelu dle veterinárního zákona). Veřejným vystoupením mohou být v případě koní zejména výstavy, stále modernější koňské show, cirkusová vystoupení, účast na natáčení dokumentů nebo jiná vystoupení, za předpokladu, že se jedná o koně jednoho chovatele.

Zákon ukládá pořadateli veřejného vystoupení některé povinnosti. V případě koní se jedná o povinnost zajistit u veřejného vystoupení přítomnost osoby, která je schopna rozpoznat

---

⁷⁶ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Opakovaná citace. Str. 320-325

zhoršený zdravotní stav koní a změny jejich chování, bezpečně s koňmi manipulovat, organizačně zabezpečit ochranu koní při pořádání veřejného vystoupení a určit, zda prostředí neohrožuje zachování zdraví a pohodu koní. Je otázkou, zda by pořadatel neměl mít i povinnost zajistit, aby zvířata měla dostatek vody a krmení, prostoru a osobu, která kromě rozpoznání zhoršeného stavu, umí koně i ošetřit. Pořadatel má také povinnost poučit osoby, které se vystoupení aktivně účastní, o manipulaci se zvířaty, zásadách zabezpečení pohody a ochrany zvířat a kontrolovat, zda jsou v průběhu vystoupení tyto zásady dodržovány. Zákon již ale blíže nespecifikuje, na základě kterých předpisů nebo oprávnění má pořadatel dodržování povinností kontrolovat.

Pořadateli je dáno oprávnění v případě podezření na porušení podmínek ochrany zvířat podle zákona na ochranu zvířat proti týrání vyloučit osobu, která stanovené podmínky porušila, a její zvíře z vystoupení vyřadit. Nelogické je ponechání oprávnění pořadateli, aby v případě podezření na porušení podmínek některým z účastníků, konání vystoupení do provedení nápravy zastavil. V mnohých případech je totiž pořadatel v konání veřejného vystoupení finančně zainteresován a jeho zastavení by pro něj znamenalo finanční ztrátu. Toto oprávnění by místo pořadatele měl mít orgán ochrany zvířat. Stejně tak nemusí z finančních důvodů, či důvodů dobré pověsti dodržet pořadatel ani svou povinnost oznámit porušení podmínek ochrany zvířat účastníkem krajské veterinární správě.

Pořadatel je povinen nejméně 14 dnů předem oznámit konání veřejného vystoupení zvířat krajské veterinární správě a příslušné obci. Obec ani orgán ochrany zvířat nemohou oznámené vystoupení zakázat, a to ani v případě podezření, že by veřejné vystoupení mohlo porušovat zákon na ochranu zvířat proti týrání. Veřejné vystoupení větších zvířat jako jsou koně se navíc může obce citelně dotýkat.⁷⁷

4.6 Ochrana koní při přepravě

Historie přepravy koní sahá daleko do minulosti. Již ve středověku vyvstala potřeba, aby kůň cestou na bitevní pole nebo rytířské kolbiště neztratil sílu, proto tito koně byli na místo přepravování na povozech, které tahali jiní koně. Kůň je zvíře, které je v dnešní době využíváno nejčastěji k rekreaci a zájmovým aktivitám svého vlastníka, z těchto důvodů je i často přepravován. Nejčastěji bývají koně přepravováni při změně majitele, stáje nebo pokud se zúčastňují závodů. Zde se jedná o dopravu opodstatněnou. Koně bývají přepravováni ale i na trénink do jiné stáje, namísto aby trenér přijel za nimi, nebo jako doprovod jinému koni, který

---

⁷⁷ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Opakovaná citace. Str. 335-337

se účastní závodů. Každá přeprava pro koně znamená stres, ohrožuje jejich bezpečnost a narušuje welfare.⁷⁸

Na přepravu koní se kromě zákona na ochranu zvířat proti týrání vztahují i prováděcí vyhlášky č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě a vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemístování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností. Na oblast přepravy zvířat se vztahují i některá přímo použitelná evropská nařízení. Jedná se o nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES (dále jen „nařízení o ochraně zvířat během přepravy“) a nařízení (ES) č. 1255/97 a nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 998/2003/ES ze dne 26. května 2003 o veterinárních podmínkách pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu a o změně směrnice Rady 92/65/EHS (dále jen „nařízení o veterinárních podmínkách pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu“). Celková právní úprava je tvořena větším množstvím předpisů, což snižuje její přehlednost. Nařízení o ochraně zvířat během přepravy navíc umožňuje, aby si členské státy stanovily přísnější právní úpravu.

Přepravu zvířat lze obecně rozdělit na komerční a nekomerční. Komerční přepravou se rozumí přeprava zvířat uskutečňovaná v souvislosti s hospodářskou činností. Při komerční přepravě dochází k bezprostřední směně peněz, zboží či služeb, vzniká finanční zisk nebo je o něj usilováno. Může se tedy jednat o přepravu cizích koní za úplatu, přepravu koně na závody s peněžní odměnou, ale i na závody bez peněžní odměny, kde účast na závodech zvyšuje hodnotu koně. Nekomerční přepravou je pak přeprava zvířat, která se neuskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností včetně přepravy zvířat k veterinárnímu lékaři a zpět. Komerční přeprava je převážně upravena nařízením o ochraně zvířat během přepravy. Z přílohy V. tohoto nařízení zároveň vyplývá, že se dopravci musí řídit také Evropskou dohodou o ochraně zvířat během mezinárodní přepravy. Český právní řád obsahuje ustanovení, která zajišťují aplikaci nařízení o ochraně zvířat během přepravy a právní úpravu nekomerční přepravy. Zákon na ochranu zvířat proti týrání přepravu upravuje v § 8a až 8g. Dle § 8g tohoto zákona se § 8c až 8f použijí pouze na nekomerční přepravu a přepravu hospodářských zvířat do vzdálenosti nejvýše 50 km nebo v rámci hospodářství.

---

⁷⁸ *Etologie, etika a welfare přepravy koní* [online] [cit. 6. 6. 2017]. Dostupné z: http://www.smacr.cz/data/public/seminare/cexchovsky_komplet.pdf

Ve vztahu ke koním stanoví nařízení o ochraně zvířat během přepravy v bodu 21 preambule, že se toto nařízení vztahuje i na nekomerční přepravu evidovaných koňovitých. „*S ohledem na povahu tohoto přesunu se jeví vhodné odchýlit se od některých ustanovení v případech, kdy jsou evidováni koňovíti přepravováni k soutěži, dostihům, kulturním událostem nebo k chovu.*“⁷⁹ Tyto odchylky není vhodné aplikovat na přepravu jatečních koňovitých. Evropské právo nicméně již neřeší otázku, za jakých okolností se lze od některých ustanovení tohoto nařízení odchýlit. Orgány Veterinární správy ČR dospěly k výkladu, že ustanovení nařízení o ochraně zvířat během přepravy je třeba plně dodržet, v případě, že jsou přepravováni více jak dva koně v zájmovém chovu a v případě přepravy jatečních zvířat. Toto vyjádření ovšem není právně závazné, jelikož výklad právních předpisů může provádět pouze soud. Nařízení o ochraně zvířat během přepravy koně zmiňuje přímo i v čl. 1, který stanovuje, že se na přepravu vlastních koní, kterou zemědělci provádí vlastními dopravními prostředky do maximální vzdálenosti 50 km od jejich hospodářství, použijí pouze čl. 3 a 27 nařízení.

Lze tedy shrnout, že nařízení o ochraně zvířat během přepravy se bude plně vztahovat na komerční přepravu koní, přepravu jatečních koní a přepravu více jak dvou koní v zájmovém chovu. Na přepravu koní k soutěžím, dostihům, kulturním událostem a na nekomerční přepravu dvou a jednoho koně v zájmovém chovu se bude nařízení o ochraně zvířat během přepravy vztahovat s určitými, blíže nespecifikovanými, odchylkami. Na přepravu koní k veterinárnímu lékaři a zpět a na přepravu koní ve smyslu hospodářských zvířat (nikoliv ve smyslu zvířat v zájmovém chovu) do vzdálenosti nejvýše 50 km nebo v rámci hospodářství se nebude nařízení o ochraně zvířat během přepravy vztahovat vůbec a použije se vnitrostátní právní úprava. V případě, že zemědělec přepravuje vlastními prostředky svoje koně určené na maso jinam než na jatka, použijí se pouze čl. 3 a 27 nařízení o ochraně zvířat během přepravy a z části pravidla pro nekomerční přepravu obsažená ve vnitrostátní úpravě. Z tohoto ohledu se dělení na komerční a nekomerční přepravu v případě koní nejeví jako příliš vhodné, ale naopak značně zmatečné.

4.6.1 Přeprava koní dle nařízení o ochraně zvířat během přepravy

Na přepravu koní dle tohoto nařízení jsou kladeny zejména následující obecné požadavky: minimalizovat délku trvání cesty, uspokojovat potřeby zvířat během cesty, přepravovat pouze způsobilá zvířata, používat k dopravě pouze dopravní prostředky, které jsou navrženy, konstruovány, udržovány a provozovány tak, aby se předešlo zranění a utrpení zvířat,

---

⁷⁹ Bod 21 preambule nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97

zajistit pro zacházení se zvířaty plně vyškolený personál, který nepoužívá vůči zvířatům zbytečné násilí, zajistit pro zvířata dostatečnou plochu a výšku přiměřenou jejich vzrůstu a zamýšlené cestě, zajistit pro zvířata dostatek vody, potravy, odpočinku atd.

Dle čl. 4 nařízení o ochraně zvířat během přepravy nelze koně přepravovat, bez toho aby v dopravním prostředku byly přepravní doklady obsahující informace o původu a majiteli koně, místě odeslání včetně dne a času odjezdu, místě určení a očekávané délce cesty. Samotný veterinární průkaz koně, kterým jsou koně často doprovázeni, tedy nepostačuje. Z praxe se lze domnívat, že se jedná o jednu z blíže nespecifikovaných výjimek, jelikož při přepravě dvou a jednoho koně jako zvířat v zájmovém chovu v přívěsném přepravním voze za osobním automobilem většinou nebývá jiný doklad než průkaz koně vyžadován.⁸⁰

Rozsah dalších povinností dle tohoto nařízení se odlišuje dle vzdálenosti přepravy (rozdílné je, zda se jedná o přepravu do 50 km, od 50 do 65 km nebo přepravu nad 65 km) a délky trvání přepravy (rozdíl mezi přepravou do 8 a nad 8 hodin). Přepravcem je podle čl. 2 písm. x) nařízení fyzická nebo právnická osoba, která přepravuje koně na vlastní účet nebo na účet třetí osoby. Jako přepravci mohou působit jen držitelé povolení. U cest pod 8 hodin se jedná o povolení dle čl. 10 odst. 1 a u cest nad 8 hodin dle čl. 11 odst. 1 nařízení. Povolovacím orgánem je krajská veterinární správa. Řidičem silničního vozidla, které přepravuje koně, a průvodcem (osoba, která zvířata doprovází a odpovídá za jejich dobré životní podmínky) takových zvířat smí být pouze osoba, která k tomu byla vyškolená a má osvědčení o způsobilosti dle čl. 17 odst. 2 nařízení. Tuto odbornou způsobilost upravuje § 8b TýrZv. Odborné kurzy, které jsou potřeba k získání odborné způsobilosti, pak specifikuje vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání. Žádné z těchto povolení nemusí mít osoba, která nepřepravuje koně na větší vzdálenost než 65 km. Otázkou zůstává, zda splnění těchto podmínek požadovat po vlastnících koní, kteří si je převážejí do jiné stáje nebo na závody v rámci ČR. K tomu se vyjádřila Státní veterinární správa ve své tiskové zprávě takto: *„Veze-li majitel svého jezdeckého koně na závody jako amatér, ať již aby se zúčastnil rovinných dostihů, parkúrového skákání anebo výstavy, nemusí žádat o registraci jako přepravce zvířat. Ovšem i na něj se vztahuje požadavek z hlediska welfare, to je, že kůň nebo koně musejí při cestě nad osm hodin k dispozici krmení a možnost napájení a musí absolvovat*

---

⁸⁰ Vyjádření k právní úpravě povinností při přepravě zvířat, včetně koní z hlediska ochrany zvířat [online] [cit. 6. 6. 2017]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/1683/Jak_preprava_zvirat_1_.pdf

*odpočinek.*⁸¹ Lze tedy uzavřít, že každý řidič, který převáží koně musí mít osvědčení o odborné způsobilosti. Vlastník koně v zájmovém chovu, který koně převáží, nemusí žádat o registraci jako přepravce zvířat. O registraci jako přepravce koní naopak žádat musí přepravci, kteří přepravu provozují jako předmět podnikání a osoby, jimž jezdečtí koně slouží k zajištění výdělku.⁸² Schválení podléhají i dopravní prostředky, pokud jsou v nich koně převáženi déle jak 8 hodin. Schválení vozidla se řídí čl. 18 odst. 1 nařízení. Příslušným orgánem je krajská veterinární správa.

4.6.2 Přeprava koní dle zákona na ochranu zvířat proti týrání

Vzhledem k faktu, že většina koní na našem území není hospodářským zvířetem, ale zvířetem v zájmovém chovu a ve většině případů veterinární lékaři dojíždějí za koňmi, nikoliv naopak, aplikuje se právní úprava v § 8c až 8f TýrZv pouze v minimu případů. Z tohoto důvodu je právní úprava popsána v této práci pouze okrajově.

Obecné požadavky na přepravu zvířat v zásadě odpovídají obecným požadavkům stanovených nařízením o ochraně zvířat během přepravy. Patří mezi ně zákaz (vztahující se na všechny osoby) provádět nebo nařídit přepravu způsobem, který by mohl koním způsobit zranění nebo zbytečné utrpení. Další povinnosti zákon ukládá dopravcům. Ti jsou odpovědní za to, aby dopravní prostředky byly navrženy, konstruovány, udržovány a provozovány tak, aby nedocházelo ke zraněním koní a byla zajištěna jejich bezpečnost, zároveň musí být pro koně zajištěna dostatečná plocha a výška přiměřeně odpovídající jejich vzrůstu a zamýšlené cestě. V neposlední řadě ukládá zákon povinnosti chovatelům zvířat, kteří odpovídají za dostatečné napojení a nakrmení koně, odpočinek ve vhodných intervalech a veterinární ošetření a první pomoc zvířatům, která se zranila či onemocněla během cesty.

Další požadavky se týkají způsobilosti zvířat k přepravě. Chovatel smí přepravovat nebo předat dopravci k přepravě pouze způsobilá zvířata. Za ty nelze považovat zvířata zraněná, klisny těsně před porodem a těsně po porodu, hříbata, která nemají ještě úplně zahojený pupek atd., pokud tato zvířata nejsou přepravována k veterináři. Požadavky na dopravní prostředky stanovuje § 8e TýrZv. Chovatel musí zajistit zejména bezpečnost zvířat, předcházet jejich zranění, zajistit dostatek místa a proudění vzduchu a minimalizovat stres zvířat. Velikost prostor

---

⁸¹ *Tisková zpráva Státní veterinární správy zvířat* [online] [cit. 7. 11. 2017]. Dostupné z: https://www.svscr.cz/prevazet_jezdecke_kone_neni_problem/

⁸² *Tisková zpráva Státní veterinární správy zvířat* [online] [cit. 7. 11. 2017]. Dostupné z: https://www.svscr.cz/prevazet_jezdecke_kone_neni_problem/

pro přepravu koní pak blíže specifikuje vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě v příloze č. 3.

Ustanovení § 8f TýrZv upravuje postupy při přepravě, jako jsou zakázané způsoby jednání se zvířaty (kopání, bití, přepravování zvířat se svázanými končetinami, používání pohaněčů se špičatými konci a u koní je zakázáno i používání elektrických pohaněčů) nebo požadavky na přivazování zvířat. Pro koně je speciálně stanoveno, že koně starší 8 měsíců musí být přepravováni s ohlávkou, pokud se nejedná o nezkrocené koně.⁸³

4.7 Ochrana hospodářských zvířat a zvířat v zájmových chovech

Zákon na ochranu zvířat proti týrání specificky upravuje ochranu jednotlivých kategorií zvířat. Jak již bylo v této práci několikrát uvedeno, kůň může být podle účelu chovu zvířetem hospodářským, zvířetem v zájmovém chovu nebo pokusným zvířetem. Níže je popsána ochrana koní jako zvířat hospodářských a zvířat v zájmovém chovu. Ochrana koní jako pokusných zvířat není do práce pro jejich zanedbatelný počet zařazena.

4.7.1 Ochrana hospodářských zvířat

Právní úprava ochrany koní jako hospodářských zvířat se nachází v § 9 až 12c TýrZv a týká se všech aspektů chovu. Zákon tak obecně upravuje požadavky na ustájení koní, napájení a krmení, zdravotní péči, personál, který se o koně stará, uvazování atd. Hlavním cílem právní úpravy je zajištění bezpečnosti a pohody koní a jejich chovu v takových životních podmínkách, aby byly zajištěny fyziologické a etologické potřeby zvířat a nebylo jim působeno utrpení, zvířata byla chována v co nejpřírodnějších podmínkách, ale zároveň jim nebylo umožněno uniknout. Níže jsou popsány nejzákladnější povinnosti chovatele v oblasti chovu hospodářských zvířat, které stanoví zákon na ochranu zvířat proti týrání.

Koně nesmějí být chováni v izolaci, pokud by jim to způsobovalo utrpení nebo naopak v tak velkých nebo uspořádaných skupinách, kde jim četnost vzájemných útoků působí utrpení.⁸⁴ Ve volné přírodě koně vytvářejí stáda o počtu 5 až 7 koní, u domestikovaných koní je možné vytvořit stádo početnější, je ale třeba dbát na to, aby ve stádě nedocházelo k nadměrným konfliktům.

Koně musí být chováni v takových prostorách, které jim umožňují přirozený odpočinek a řádnou péči pro uspokojení jejich základních potřeb, jako je příjem potravy, vody, ale i jiných potřeb nezbytných pro jejich život a zdraví. Ustájení musí koním umožnit bez obtíží uléhat,

---

⁸³MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Opakovaná citace. Str. 356-361

⁸⁴ § 9 odst. 1, písm. a), b) bod 1 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

odpočívát, vstávat, pečovat o povrch svého těla a vidět na ostatní zvířata. Další povinností je udržovat ustájení v čistotě a zajistit odtok tekutých odpadů. Volnost koní nesmí být omezována způsobem, který by jim způsoboval utrpení.⁸⁵

Koně musí dostávat potravu vhodného druhu, v dostatečném množství a intervalech. Musí být zajištěn přístup k zdravotně nezávadné vodě, v takovém množství, aby byla dostatečně uspokojena potřeba tekutin. Další povinností je minimalizovat znečištění krmiva a vody. Způsob krmení a napájení nesmí vyvolávat zbytečné utrpení.⁸⁶

Při chovu koní musí chovatel brát ohled na jejich věk, hmotnost či na další specifické podmínky tak, aby byla zajištěna ochrana a pohoda zvířat alespoň podle minimálních standardů. Minimální standardy pro chov koní jsou upraveny v § 5 vyhlášky č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat. Vyhláška stanovuje především požadavky na ustájení koní, které ještě blíže specifikuje příloha č. 1 této vyhlášky.

4.7.2 Ochrana zvířat v zájmových chovech

Ochranu zvířat v zájmovém chovu upravuje § 13 TýrZv. Zákon stanovuje každému (tedy nejen chovateli) povinnost zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete. Podobně jako u hospodářských zvířat je dána i povinnost učinit opatření proti úniku zvířat. Pokud by nebyly uvedené podmínky chovu zabezpečeny nebo pokud by se na ně zvíře nemohlo adaptovat, zvíře nesmí být v zájmovém chovu chováno. Každý, kdo chová zájmové zvíře, odpovídá za jeho zdravotní stav. S tím souvisí i povinnosti stanovené veterinárním zákonem.

Aby byla zajištěna řádná péče o zvířata, omezuje zákon darování nebo prodej zvířete osobě mladší 15 let bez souhlasu zákonného zástupce nebo osobě, již byla pravomocně omezena způsobilost k právnímu jednání.⁸⁷

Specifické postavení koně, který dle účelu chovu může být jak zvířetem v zájmovém chovu, tak zvířetem hospodářským, vytváří problém, který se u jiných zvířat vyskytuje minimálně. Typickým zvířetem, které také lze zařadit pod obě tyto skupiny je třeba králík. Chov koní, je na rozdíl od chovu králíků poměrně náročný ať již z hlediska ustájení, výživy, napájení, výcviku, či nároku na prostor, a tudíž si zaslouží poměrně podrobnou právní regulaci.

---

⁸⁵ § 9 odst. 1, písm. b) bod 2, 3, § 12a odst. zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

⁸⁶ § 12 odst. 3, § 12b tamtéž

⁸⁷ MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Opakovaná citace. Str. 328-330

Dostatečnou ochranu poskytuje zákon koním ve smyslu hospodářských zvířat. Většina koní na našem území je ale chována v zájmovém chovu, a tato úprava se na ně tedy nevztahuje. Ochrana koní v zájmovém chovu je tedy zabezpečena zejména zákazem týrání a povinnostmi, které byly popsány v této podkapitole. Na základě analýzy této problematiky se zdá, že koním v zájmovém chovu je nechtěně poskytována menší ochrana než koním, jež jsou hospodářskými zvířaty. Na koně v zájmovém chovu se tak zřejmě nevztahuje ani vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, protože ta již ve svém názvu hovoří o hospodářských zvířatech a neodkazuje na ni ani ustanovení upravující chov zvířat v zájmovém chovu. Lze namítnout, že výčet činností, které jsou považovány zákonem za týrání dostatečně chrání i koně v zájmovém chovu tím, že stanoví že koně nesmí být chováni v nevhodných podmínkách. Pokud zákon ovšem stanoví určitý standart koním jako hospodářským zvířatům, neměl by být odpírán jiným koním jen proto, že se jedná o koně v zájmovém chovu.

5 Povinnosti chovatele, zdraví koní a jejich ochrana dle veterinárního zákona

Péče o zdraví koní je důležitou součástí chovu. Zdraví zvířat včetně koní upravuje zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči (dále jen „veterinární zákon“). Předmětem tohoto zákona není jen péče o zdraví koní a dalších zvířat, ale i péče o zdraví lidí, kteří tato zvířata chovají či s nimi přicházejí do kontaktu. V následující kapitole je věnována pozornost povinnostem chovatelů koní, přepravě a přemísťování koní a povinnostem chovatele při nálezích koní a jejich zvládání dle veterinárního zákona.

5.1 Vymezení pojmů

Pro potřeby této kapitoly je třeba vymezit některé pojmy. Tyto pojmy nebudou používány v celém zákonném rozsahu, ale budou vymezeny a používány pouze ve vztahu ke koním jakožto hospodářským zvířatům ve smyslu veterinárního zákona.

Chovatelem je každý, kdo koně či více koní vlastní nebo drží, anebo je pověřen se o ně starat, ať již za úplatu nebo bezúplatně, a to i na přechodnou dobu.⁸⁸

Hospodářstvím se myslí jakákoli stavba, zařízení nebo místo, kde je kůň nebo koně chováni nebo drženi, včetně chovu pod širým nebem. **Kontaktním hospodářstvím** je další hospodářství, jehož poloha, uspořádání nebo styky s hospodářstvím, v němž vzniklo podezření z výskytu nebezpečné nákazy, odůvodňují podezření z výskytu této nákazy i v tomto hospodářství.⁸⁹

Vnímavá zvířata jsou zvířata z jiného stáda koní nebo skupiny hospodářských zvířat v jednom hospodářství, která mohou onemocnět stejnou nákazou nebo nemocí přenosnou z koní na člověka.⁹⁰

Svodem zvířat je v případě koní soustředění koní různých chovatelů na určeném místě a k určenému účelu, jde-li o evidovaná zvířata podle plemenářského zákona.⁹¹ Svodem koní mohou být zejména dostihy, drezurní, skokové a jiné soutěže, výstavy, výkonnostní zkoušky nebo koňské show. Svod zvířat nelze zaměňovat s veřejným vystoupením zvířat podle zákona na ochranu zvířat proti týrání.

---

⁸⁸ § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

⁸⁹ § 3 odst. 1 písm. b), § 13 odst. 1 písm. b) tamtéž

⁹⁰ § 3 odst. 1 písm. b) tamtéž

⁹¹ § 3 odst. 1 písm. e) tamtéž

Shromažďovacím střediskem je hospodářství, tržiště nebo jiné místo, na němž jsou shromažďováni koně z různých hospodářství, aby z nich byly vytvářeny skupiny zvířat určených k odeslání.⁹² Shromažďovací střediska jsou typická především pro jiné druhy hospodářských zvířat, ale setkáme se s nimi i u koní. Jsou zde shromažďováni koně, kteří byli nakoupeni v zahraničí nebo tam mají být prodáni, či koně, kteří jsou určeni na porážku či k porážce v zahraničí.

Zvířaty nebo koňmi podezřelými z nákazy zvířat jsou zvířata, u nichž se projevují klinické příznaky nebo postmortální změny vyvolávající podezření, že jde o určitou nákazu zvířat, anebo zvířata, o nichž je podle výsledků vyšetření nutno mít za to, že jsou podezřelá z určité nákazy zvířat.⁹³

Zvířaty nebo koňmi podezřelými z nakažení jsou zvířata, u nichž se neprojevují klinické příznaky nebo postmortální změny vyvolávající podezření, že jde o určitou nákazu zvířat, o nichž však lze na základě získaných epizootologických nebo jiných informací mít za to, že přišla přímo nebo nepřímo do styku se zdrojem nákazy.⁹⁴

5.2 Povinnosti chovatelů koní

Veterinární zákon v § 4 upravuje povinnosti vztahující se na chovatele všech zvířat, tedy i na chovatele koní jako hospodářských zvířat. Povinnosti stanovené chovatelům koní v této oblasti jsou pak často provázány s povinnostmi stanovenými zákonem na ochranu zvířat proti týrání. V případě koní se jedná zejména o tyto níže specifikované povinnosti.

Povinnost chovat koně způsobem, v prostředí a podmínkách, které vyžadují jeho biologické potřeby, fyziologické funkce a zdravotní stav a povinnost předcházet poškození zdraví koně. Chovatel je povinen sledovat zdravotní stav koně a v odůvodněných případech mu včas sám poskytnout první pomoc či přivolat odbornou veterinární pomoc. Léčivé přípravky vydávané na předpis smí být koni podávány jen dle pokynů veterinárního lékaře.

Chovatel je povinen bránit vzniku a šíření nálezů a jiných onemocnění zvířat a plnit povinnosti k jejich zvládnutí. Zároveň jsou chovatelé povinni poskytnout nezbytnou součinnost a pomoc k provedení nařízeného vyšetření koně, odběru vzorků, očkování nebo jiného odborného veterinárního úkonu.

---

⁹² § 3 odst. 1 písm. f) zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

⁹³ § 3 odst. 1 písm. g) tamtéž

⁹⁴ § 3 odst. 1 písm. h) tamtéž

Veterinární zákon navazuje i na povinnosti stanovené plemenářským zákonem, když stanoví, že zvířata použitá k inseminaci, přenosu embryí a přirozené plemenitbě musí splňovat požadavky, které stanovuje veterinární zákon a plemenářský zákon.⁹⁵

Chovatelé musí mimo jiné zabezpečit i provádění povinných vyšetření, zdravotních zkoušek a jiných úkonů v rámci veterinární kontroly zdraví, a to v rozsahu a lhůtách stanovených MZe.⁹⁶ K tomu MZe vydává každý rok Metodiku kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace. V ní jsou stanoveny povinné úkony hrazené ze státního rozpočtu a povinné úkony hrazené chovatelem. V souladu s touto metodikou musí být otestováni hřebci před odběrem spermatu na infekční anémii koní nebo na infekční arteritidu koní. Jedná se o příklady úkonů hrazených ze státního rozpočtu. Naopak povinným úkonem, který hradí sám chovatelem je vyšetření na infekční anémii koní, které musí mít všichni koně starší 1 roku, kteří jsou přemísťováni do hospodářství mimo území kraje. Vyšetření nesmí být starší 6 měsíců. Žádná povinná vakcinace není pro koně dle této metodiky stanovena.⁹⁷ Do 31. 10. 2017 měli chovatelé povinnost výsledky těchto úkonů uchovávat po dobu nejméně jednoho roku. Přijetím zákona č. 302/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči byla s účinností k 1. 11. 2017 tato povinnost prodloužena nejméně na 3 roky.

Další povinnosti veterinární zákon stanovuje v § 5 přímo chovatelům hospodářských zvířat. Chovatelé musí zajistit dezinfekci, dezinfekci a deratizaci stájí a dalších prostor a zařízení, kde jsou koně chováni, a také čištění a dezinfekci dalších věcí, které přicházejí s koňmi do přímého styku (nástroje, dopravní prostředky atd.). K těmto činnostem lze používat pouze schválené přípravky. V případě nebezpečí zavlečení nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka, musí chovatel zřídit či umístit prostředky sloužící k ochraně proti těmto nákazám a nemocem a dbát o jejich řádnou funkci.

K výživě a napájení zvířat lze používat pouze zdravotně nezávadnou vodu a krmiva. Další povinnosti se týkají léčivých a veterinárních přípravků a doplňkových látek, které jsou koním podávány. Přísnější požadavky jsou pak stanoveny u koní, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí.

---

⁹⁵ § 4 odst. 1 písm. a), b), c), d), e), 2 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

⁹⁶ § 4 odst. 1 písm. i) tamtéž

⁹⁷ *Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2017* [online] [cit. 20. 6. 2017]. Dostupné z <http://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/Methodika-kontroly-zdravi-zvirat-a-narizene-vakcinace-na-rok-2017.pdf>

Na požádání jsou chovatelé povinni předložit úřednímu veterinárnímu lékaři průkaz koně a další záznamy stanovené plemenářským zákonem. K těmto záznamům musí mít přístup i soukromý veterinář, který vydává potvrzení o zdravotním stavu koně a o nálezové situaci v místě původu.⁹⁸

Specifické povinnosti pak veterinární zákon v § 5 odst. 4 stanovuje chovateli, který chová hospodářská zvířata pro účely podnikání. Mezi tyto povinnosti patří zejména zajistit, aby práce při ošetřování zvířat a získávání jejich produktů vykonávaly pouze osoby způsobilé k takové činnosti, nebo zpracovat a aktualizovat pohotovostní plán pro případ výskytu nebezpečných nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, jakož i pro případ vzniku mimořádné situace. Další povinností je oznámit krajské veterinární správě nejméně 7 dnů předem zahájení a ukončení podnikatelské činnosti a bezodkladně ji informovat o změnách, k nimž má dojít ve způsobu ustájení. Veterinární zákon blíže nespecifikuje, kdy zvířata slouží chovateli pro účely podnikání. Kromě chovu koní na maso, lze předpokládat, že se jedná i o případy, kdy jsou chovatelem opakovaně prováděny činnosti se zvířaty za účelem podnikání, jako jsou například veřejná vystoupení.

Právní úpravu doplňují prováděcí právní předpisy. Veterinární požadavky na prostředí, v němž jsou zvířata chována, na jejich ošetřování a ochranu před nákazami a nemocemi přenosnými ze zvířat na člověka a na jejich uvádění na trh upravuje vyhláška 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností (dále jen „vyhláška o zdraví zvířat“).

5.3 Přemísťování a vnitrostátní přeprava koní

Do 1. 7. 2008 bylo typické, že koně při přemísťování na svod potřebovali veterinární osvědčení k přemísťování dle § 6 veterinárního zákona. V platné právní úpravě je toto osvědčení u koní vyžadováno pouze v případě přemísťování do shromažďovacího střediska a v případě přemísťování v rámci ochranného pásma nebo pásma dozoru, popřípadě dalšího pásma s omezením, anebo i mimo tato pásma, pokud k přemísťování koně dochází na základě mimořádných veterinárních opatření v případech, ve kterých platná právní úprava umožňuje povolení výjimky ze zákazu přemísťování zvířat. Specifikaci veterinárního osvědčení stanovuje kromě veterinárního zákona vyhláška o zdraví zvířat.

---

⁹⁸ § 5 odst. 1 písm. a), b), c), d), e), f) zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

I veterinární zákon reguluje některé otázky týkající se přepravy koní a činí tak danou oblast ještě nepřehlednější. Veterinární zákon upravuje zejména požadavky na dopravní prostředky a zařízení, které jsou určeny k přepravě zvířat, a požadavky na předcházení nálezům a jejich šíření při přepravě zvířat. Dopravní prostředky musí zejména odpovídat svou konstrukcí, uspořádáním a vybavením požadavkům na přepravu koní, nesmí poškozovat jejich zdraví, způsobovat jim bolest a utrpení, zároveň jim ale musí bránit v úniku a chránit je proti nepříznivým povětrnostním vlivům. Také musí být zabezpečeny proti vypadávání nebo vytékání vody, krmiva, steliva, výkalů i dalších odpadů. Před začátkem přepravy a po jejím skončení je tyto prostředky třeba vyčistit a vydezinfikovat. Na tuto povinnost navazuje povinnost osob, provozujících jatky, míst určených k pravidelnému konání svodů zvířat nebo jiných míst, na která jsou pravidelně přepravována zvířata, aby dopravci po skončení přepravy vytvořili takové podmínky, aby mohlo být provedeno čištění a dezinfekce použitého vozidla. Způsob a postupy dezinfekce a čištění by měla blíže stanovit vyhláška o zdraví zvířat.⁹⁹ Tato vyhláška však nestanovuje konkrétní postupy a požadavky, ale pouze obecné povinnosti jako používat k přepravě dobře čistitelné, dezinfikovatelné a větratelné dopravní prostředky, které nemají kluzkou podlahu, jsou uspořádány a vybaveny tak, aby nedocházelo k poranění zvířat a poskytují zvířatům dostatečný prostor, aby mohla být přepravována ve své přirozené poloze. Ze stejného ustanovení této vyhlášky vychází i povinnost, aby byl dopravní prostředek převážející zvířata označen symbolem upozorňujícím na přítomnost zvířat.¹⁰⁰

„Zvláštní problematikou spadající pod přemísťování a přepravu zvířat jsou dále svody zvířat a regulace shromažďovacích středisek.“¹⁰¹ Svod zvířat upravuje § 9 veterinárního zákona. Svod zvířat lze pořádat pouze pod státním veterinárním dozorem. Pořadatel je povinen požádat obec o povolení konání svodu zvířat a vyžádat si před podáním žádosti od krajské veterinární správy veterinární podmínky pro konání svodu a následně zajistit jejich dodržování. Veterinární podmínky pro koně na rok 2017 upravují např. povinnost, aby kůň byl doprovázen průkazem dle plemenářského zákona nebo aby kůň starší 12 měsíců byl v posledních 6 měsících laboratorně vyšetřen s negativním výsledkem na anémii koní. Další povinností je nechat koně nejpozději 7 dní před konáním svodu očkovat proti chřipce koní. Očkování proti chřipce je tedy u koní zúčastňujících se svodu jediným povinným očkováním. Závodů se nesmí zúčastnit koně,

---

⁹⁹ § 7 odst. 3, § 8 odst. 3, 5 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

¹⁰⁰ § 6 odst. 3, 4 vyhlášky č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností

¹⁰¹ DAMOHORSKÝ, Milan, HANA MÜLLEROVÁ, MARTIN SMOLEK a TEREZA SNOPKOVÁ. *Zemědělské právo*. Opakovaná citace. Str. 47

kteří neprošli tzv. veterinární přejímkou prováděnou soukromým veterinárním lékařem, jehož jméno musí pořadatel svodu nahlásit nejpozději 7 dní před jeho konáním Krajské veterinární správě. Veterinární podmínky lze změnit či zrušit z nálezových důvodů.¹⁰²

Právní úprava shromažďovacích středisek se nachází v § 9a veterinárního zákona. Shromažďovací střediska musí být uspořádána a vybavena předepsaným způsobem, před použitím vyčištěna a dezinfikována, zvířatům musí být zabezpečena náležitá péče a pohoda a musí být zajištěn dostatečný počet schválených veterinárních lékařů. Do střediska lze přijímat pouze zvířata řádně označená dle plemenářského zákona, která jsou provázena veterinárním osvědčením, a po příchodu do střediska byla veterinárně zkontrolována. Shromažďovací střediska musí dodržovat právní předpisy týkající se přepravy koní. Shromažďovací střediska podléhají státnímu veterinárnímu dozoru a musí být schválena a registrována krajskou veterinární správou. Krajská veterinární správa schválí a registruje pouze shromažďovací středisko, které svým uspořádáním, materiálním a personálním vybavením odpovídá účelu střediska a veterinárním požadavkům na ně. Na území ČR se nachází 3 shromažďovací střediska, která mohou shromažďovat i koně.¹⁰³ Veterinární požadavky na shromažďovací střediska upravuje § 10 vyhlášky o zdraví zvířat.

5.4 Povinnosti chovatele při nákazách koní a jejich zdolávání

Úprava v této oblasti je rozdělena na povinnosti chovatele a úkoly orgánů státní veterinární správy. Tato podkapitola se zabývá problematikou z hlediska chovatelů koní.

Právní úprava povinností chovatele se nachází v § 11 až 12 veterinárního zákona. Chovatel a jeho zaměstnanci při chovu, přepravě, svodu a prodeji koní i jiné osoby, které přichází do styku s koňmi, a které mohou (vzhledem ke svému povolení, kvalifikaci a zkušenostem) rozpoznat příznaky nasvědčující podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci přenosné z koně na člověka, jsou povinny neprodleně uvědomit krajskou veterinární správu. Tato povinnost zaniká, pokud osoba nahlásila takovou situaci úřednímu veterinárnímu lékaři nebo soukromému veterinárnímu lékaři. Nákazy a nemoci přenosné z koní na člověka, které jsou považovány za nebezpečné, jsou uvedeny v příloze č. 2 k veterinárnímu zákonu. U koní se jedná např. o hřebčí nákazu, mor koní nebo o infekční anémii koní.

---

¹⁰² *Veterinární podmínky – koně* [online] [cit. 23. 6. 2017]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/svod-zvirat/veterinari-podminky-2017/>

¹⁰³ *Schválená a registrovaná shromažďovací střediska zvířat* [online] [cit. 23. 6. 2017]. Dostupné z: https://www.svscr.cz/public/app/subjekty/shromaz_strediska_b_client.php

Chovatel, u jehož koní se projevují příznaky, které nasvědčují podezření z výskytu nebezpečné nákazy, je zejména povinen zajistit, aby takové zvíře neopustilo své stanoviště, aby byla stanoviště podezřelých zvířat desinfikována, předměty, které by mohly být nositeli původců nákaz, nebyly vynášeny nebo vyváženy a používány jinde a aby osoby, které ošetřují podezřelá zvířata, nepřicházely do styku s jinými zvířaty. Po příchodu úředního veterinárního lékaře je pak chovatel povinen postupovat dle jeho pokynů a poučení. Ustanovení ukládá povinnosti i soukromému veterinárnímu lékaři, který byl povolán na místo do doby příchodu úředního veterinárního lékaře.

Krajská veterinární správa může jako součást ověřování výskytu nákazy nařídit chovateli, aby koně podezřelé z nákazy byli drženi odděleně od ostatních zvířat, která by se mohla nakazit, zakázat přemísťování takových koní z nebo do hospodářství, vést soupis koní podezřelých, nakažených a uhynulých a v případě, že to odůvodňuje povaha nákazy a okolnosti případu, porazit nebo utratit zvířata k diagnostickým účelům. Tato opatření mohou být v nezbytném rozsahu rozšířena i na kontaktní hospodářství. Chovatel je povinen se těmito opatřeními podrobit a poskytnout potřebnou součinnost k jejich provedení. Opatření platí obdobně i pro jatky, shromažďovací střediska ale i jiná místa, na nichž vzniklo podezření z výskytu nebezpečné nákazy.¹⁰⁴

Veterinární zákon stanoví povinnosti i provozovateli svodu v případě, že vznikne podezření z výskytu nebezpečné nákazy u koní, kteří se svodu zvířat účastní, a úřední veterinární lékař vykonávající nad svodem státní veterinární dozor nestanoví jinak. V takovém případě je provozovatel zejména povinen umístit podezřelé koně odděleně od ostatních zvířat, zajistit, aby koně, kteří se svodu účastní, neopouštěli jeho prostory, a aby do nich nevstupovala jiná zvířata. Dále musí zajistit, aby předměty, které mohou být nositeli původců nákaz, nebyly vynášeny nebo vyváženy z prostorů svodu a aby osoby, které přišly do styku s podezřelými zvířaty, vycházely z prostorů svodu jen se souhlasem úředního veterinárního lékaře a zároveň aby do těchto prostor jiné osoby nevstupovaly bez vážného důvodu.¹⁰⁵

Pokud se výskyt nebezpečné nákazy potvrdí nebo hrozí nebezpečí jejího šíření, je orgán veterinární správy povinen postupovat v souladu s příslušnými metodami a postupy orgánů EU a nařídit ochranná a zdlavací opatření, která náleží mezi tzv. mimořádná veterinární opatření. Dle § 15 veterinárního zákona se může jednat o vymezení ohniska nákazy a jeho výstražné

---

¹⁰⁴ § 13 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

¹⁰⁵ § 14 tamtéž

označení, zřízení ochranného pásma a pásma dozoru, v případě potřeby i dalšího pásma s omezením a stanovení pravidel pro přemísťování, přepravu a vyšetřování zvířat v těchto pásmech. Součástí těchto opatření může být i utracení nebo poražení¹⁰⁶ nemocných koní a podle okolností i koní podezřelých a vnímavých na nákazu, zničení kontaminovaných krmiv, očkování koní či čištění, dezinfekce, dezinfekce a deratizace prostorů, zařízení a dopravních prostředků, v nichž jsou či byli drženi nebo přepravováni nemocní nebo podezřelí koně nebo koně vnímaví na nákazu. Tato opatření je možné v nezbytném rozsahu rozšířit i na kontaktní hospodářství.

Pokud vznikne podezření z výskytu nákazy či nemoci přenosné na člověka, které dle veterinárního zákona nejsou považovány za nebezpečné, anebo pokud je jejich výskyt potvrzen, řídí se jejich zdolávání postupem, který uloží příslušný orgán, a který odpovídá jejich povaze, závažnosti, možnostem šíření, způsobu jejich zdolávání i místním podmínkám.¹⁰⁷

Jako kompenzace se chovateli poskytne náhrada nákladů a ztrát, které mu vznikly v důsledku provádění mimořádných veterinárních opatření. Poskytování náhrady upravuje § 67 až §70 veterinárního zákona. Náhrada se poskytuje za vyjmenované náklady a ztráty jako je např. utracené nebo poražené zvíře, nařízené očkování, očista, dezinfekce, dezinfekce a deratizace hospodářství a jeho zařízení. Náhrada nebude chovateli poskytnuta, pokud chovatel nesplnil povinnost informovat krajskou veterinární správu o podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka nebo jinou závažnou povinnost uloženou mu veterinárním zákonem. Náhradu lze ve stanovených případech o 10 % snížit, jedná se např. o situaci, pokud chovatel nesplnil povinnosti týkající se označování koní podle plemenářského zákona. Náhrada se poskytuje ve výši prokázaných účelně vynaložených nákladů a ztrát. Pokud jde o náhradu za utraceného či poraženého koně poskytuje se náhrada ve výši obvyklé ceny zdravého zvířete téhož druhu a kategorie v místě a době vzniku škody. Náhradu lze snížit o 20 %, pokud byl kůň utracen nebo poražen v důsledku nebezpečné nákazy a chovatel nevyužil možnosti preventivního očkování, pro které byla schválena očkovací látka. Jako problém lze vnímat stanovování ceny tímto způsobem u sportovních koní, kteří mají pro své vlastníky specifickou hodnotu, jež tvoří individuální původ, charakter, schopnosti, ale i časová a finanční investice do tréninku a vybavení, které bývá pro každého koně individuální. Osobám, které z důvodu nařízených ochranných a zdolávacích opatření nemohly dočasně vykonávat svou obvyklou pracovní nebo jinou výdělečnou činnost nebo tato činnost byla opatřeními

---

¹⁰⁶ poražení je možné pouze u jatečných koní

¹⁰⁷ § 15, § 16 odst. 1 § 17b zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

omezena, náleží náhrada ušlého výdělku nebo náhrada ušlého zisku. Náhrada se poskytuje na žádost, jejíž náležitosti jsou upraveny v § 14 vyhlášky o zdraví zvířat.¹⁰⁸

---

¹⁰⁸ DAMOHORSKÝ, Milan, Hana MÜLLEROVÁ, Martin SMOLEK a Tereza SNOPKOVÁ. *Zemědělské právo*. Opakovaná citace. Str. 45-50

6 Pohyb jezdce a koně v krajině, lese, honitbě a po pozemních komunikacích

K psychickému zdraví koní přispívá pravidelný pohyb v terénu. Svoboda pohybu je primárně zaručena čl. 14 odst. 1 Listiny základních práv svobod. Pohyb jezdce s koněm má však svá specifika. Jezdci musí v zájmu ochrany přírody, vlastníků nemovitostí ale i svého zdraví dodržovat celou řadu právních předpisů.

6.1 Pohyb koně a jezdce v krajině

Právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby je dáno na základě § 63 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZOPK“). Právo na volný průchod se nevztahuje na pozemky fyzických osob, ledaže by je měl stát, obec nebo jiná právnická osoba v nájmu. „*Problém v praxi může činit, že osoba využívající právo na volný průchod krajinou není schopna (není to v praxi většinou reálné a možné, i přes pokrok v technice GPS apod.) určit, na kterém pozemku se nachází (otázka hranic pozemků) a v čím vlastnictví se pozemek nachází.*“¹⁰⁹ ZOPK neobsahuje definici ani specifikaci pojmu průchod. V současné době se lze setkat spíše s názorem, že pod pojem volný průchod nelze podřadit jízdu na koni ani situaci, kdy jezdec koně vede.¹¹⁰ Tímto výkladem by byl průchod jezdce na koni přes pozemky vyloučen bez ohledu na roční období, stav krajiny i typ pozemků. Volně by se jezdci mohli po pozemcích pohybovat pouze se souhlasem jejich vlastníků, anebo po cestách, které by splňovaly podmínky účelových komunikací. Tento výklad představuje značné omezení pohybu jezdců na koních v krajině. Je však nesporné, že pohyb koně může pozemky zatěžovat a poškozovat mnohem více než pohyb fyzických osob. Například častý průchod koní po osetém poli může zničit část úrody. Dle mého názoru ale k dostatečné ochraně pozemků postačuje samotný § 63 ZOPK, který stanovuje, že právo volného průchodu krajinou je dáno každému za předpokladu, že tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví jiné osoby a nezasahuje-li do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv. Zároveň musí každý respektovat jiné oprávněné zájmy vlastníka či nájemce pozemku a obecně závazné právní předpisy. Právo volného průchodu se nevztahuje na stavební pozemky, dvory, zahrady, sady, vinice, chmelnice a pozemky určené k faremním chovům zvířat. V době, kdy

---

¹⁰⁹ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny*. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016. 345-346 s. ISBN 978-80-7552-229-0

¹¹⁰ LORENČÍK, Jiří. Vstup a vjezd osob do přírody, krajiny a honiteb. *Myslivost: odborný časopis pro lidovou myslivost*. 2009, 57 (87) (10/2009). [online] [cit. 14. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2009/Rijen---2009/Vstup-a-vjezd-osob-do-prirody--krajiny-a-honiteb>

může dojít k poškození porostů či půdy nebo při pastvě dobytka jsou z oprávnění vyloučeny orná půda, louky a pastviny. Samotné ustanovení zákona tedy vylučuje pohyb koní přes osetá a osázená pole, podmáčené louky a pastviny, sady, vinice a chmelnice, tedy přes pozemky, které jezdci na koni ke svým vyjížděčkám využívají nejčastěji a mohou je také nejvíce poškodit. Tímto výkladem by z práva volného průchodu nebyla vyloučena například strniště, která jezdci k vyjížděčkám na podzim často využívají, a která díky následné strojové orbě mohou poškodit pouze zanedbatelně. Podle mého názoru je tedy za dodržení ostatních podmínek možné podřadit pod pojem volný průchod krajinou podle § 63 ZOPK i průchod jezdce na koni.

Pro pohyb v krajině mohou jezdci na koních využít koňské stezky a stanice pro turistiku na koni. „Cílem koňských stezek je usměrnit a regulovat pohyb koní s jezdci s ohledem na ostatní turistiku (pěší, cyklisté, autodoprava), ochranu přírody či na různorodé zájmy a aktivity v území.“¹¹¹ Jezdecká stezka je označována bílým čtvercem 10x10cm s barevným terčem uprostřed. Při pohybu po těchto stezkách má jezdec jistotu, že stezky byly vyznačeny se souhlasem vlastníka pozemku a jezdec se po nich může pohybovat.

Zvláštní předpisy nebo zákon o ochraně přírody a krajiny mohou právo průchodu přes pozemky omezit či upravit odchylně. Jedná se zejména o zákon o lesích, zákon o vodách, zákon o myslivosti, ale i právní předpisy upravující národní parky a národní přírodní rezervace. Při průchodu krajinou je tedy potřeba zohlednit specifika dané oblasti.

6.2 Pohyb koně a jezdce v lese

Les je součástí krajiny, uplatní se na něj tedy výše uvedené. Zároveň se použije i zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, jako zvláštní právní předpis. Podle § 20 odst. 1 písm. j) zákona o lesích je v lese zakázáno jezdit na koni mimo lesní cesty a vyznačené trasy. „*Toto omezení jízdy na koni v lese není bezpochyby bezúčelné, nýbrž vychází ze specifického přírodního charakteru lesních pozemků, z jejich výrazně odlišné zranitelnosti v porovnání s jinými druhy pozemků (hrozba poškození stromů a keřů v lese, a to zejména semenáčků a sazenic stromů a keřů, jakož i hrozba narušování půdního krytu) a také z nutnosti chránit oprávnění fyzických osob spojená s obecným užíváním lesa (zejména právo každého vstupovat do lesa, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest).*¹¹² Stejně jako u pohybu koně v ostatní krajině, převažuje názor, že pojmem jezdit na koni se myslí i vedení koně jezdcem, jelikož

---

¹¹¹ *Koňské stezky* [online] [cit. 9. 5. 2017]. Dostupné z: <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/informace-pro-navstevniky-chko/konske-stezky/>

¹¹² PAVELKA, Ivan, SKOUMAL Michal. Limity oprávnění jízdy na koni v lese podle lesního zákona. *Právní rozhledy* 15-16/2015. s. 521. ISSN 1210-6410

smyslem zákona není chránit les před jezdcem, ale před koněm, jako před zvířetem se značnou hmotností.¹¹³

Najedná se však o zákaz absolutní, vlastník lesa může ze zákazu udělit výjimku. Forma této výjimky není zákonem stanovena, může se tedy jednat i o konkludentní souhlas. I v případě, že bude výjimka udělena, je třeba respektovat obecnou povinnost les nepoškozovat a nenarušovat lesní prostředí.¹¹⁴

Zákon o lesích nedefinuje pojem lesní cesty, neposkytuje tak dostatečnou míru ochrany pro vlastníky pozemků, ani právní jistotu pro jezdce na koních. Někteří autoři definují lesní cestu za pomoci normy ČSN 73 6108 Lesní dopravní síť.¹¹⁵ V souladu s § 4 odst. 1 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky nejsou tyto normy obecně závazné, a proto je dle mého názoru k vymezení pojmu lesní cesta pro potřeby lesního zákona nelze použít. Nezávaznost českých technických norem potvrdil v nálezu ze dne 26. května 2009, sp. zn. Pl. ÚS 40/08 i Ústavní soud, který dovodil, že: „české technické normy nejsou obecně závazné. Technické normy jsou považovány za kvalifikovaná doporučení (nikoliv příkazy) a jejich používání je nezávazné, jen dobrovolné.“¹¹⁶

Pro určení, co je lesní cesta, je nutné kromě lesního zákona vycházet ještě ze zákona č. 13/1997Sb., o pozemních komunikacích (dále jen „ZPK“). Vztahem těchto dvou právních předpisů se zabýval i Nejvyšší soud, který dovodil, že zákon o lesích není k zákonu o pozemních komunikacích speciální a že je zřejmé, že oba předpisy ob stojí vedle sebe. Zpevněnou lesní cestu na pozemku určeném k plnění funkcí lesa, která současně splňuje znaky účelové komunikace, je třeba podřadit režimu zákona o pozemních komunikacích.¹¹⁷ ZPK v § 7 stanovuje, že účelovou komunikací je i pozemní komunikace sloužící k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků. Lesní cesta sloužící k obhospodařování lesních pozemků je tedy bezesporu účelovou komunikací. Problematické je ale vymezení lesních cest, které slouží k plnění mimoproduktivních funkcí lesa, jako jsou třeba volnočasové aktivity nebo volný přístup do lesa. Lze se setkat i s názorem, že ustanovení §7 ZPK by mělo být vnímáno jako demonstrativní a za účelovou komunikaci by měly být považovány všechny lesní komunikace. Aby lesní cesta mohla být účelovou komunikací, musí splňovat zákonné znaky. Musí se jednat

---

¹¹³ PAVELKA, Ivan, SKOUMAL Michal. Limity oprávnění jízdy na koni v lese podle lesního zákona. *Právní rozhledy* 15-16/2015, s. 521. ISSN 1210-6410

¹¹⁴ § 19 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích

¹¹⁵ viz PAVELKA, Ivan, SKOUMAL Michal. Limity oprávnění jízdy na koni v lese podle lesního zákona. *Právní rozhledy* 15-16/2015, s. 521. ISSN 1210-6410

¹¹⁶ Nález ÚS ze dne 26. května 2009, Pl. ÚS 40/08

¹¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2006, sp. zn. 33 Odo 449/2005

o dopravní cestu, která je zřetelná a rozlišitelná od ostatního terénu. Cesta musí splňovat určitý komunikační účel, může se jednat o spojení dvou pozemků, ale i zpřístupnění turistického cíle. Judikatura dovodila, že ke vzniku veřejně přístupné komunikace je nutný souhlas vlastníka s veřejným užíváním. Tento souhlas může být dán i konkludentně. Posledním znakem veřejně přístupné komunikace, který byl také dovozen judikaturou, je nutná komunikační potřeba, což znamená, že cesta je nezbytná pro dopravní obsluhu nebo obhospodařování jiných nemovitostí. V otázce, zda lze konkrétní lesní komunikaci považovat za lesní cestu, bude hrát roli její současný stav, zpevnění, odlišitelnost od okolního terénu a další okolnosti. Za lesní cesty by neměly být považovány pěšinky vedoucí skrz porost, které prošlapali turisté nebo houbaři.¹¹⁸ Zda je lesní cesta veřejně přístupnou účelovou komunikací, stezkou nebo pěšinou, lze zjistit v obci, v jejímž obvodu územní působnosti se lesní cesta nachází, jelikož obce mají ze zákona povinnost o nich vést přehled.¹¹⁹ Jezdci by měli mít vždy na mysli obecnou povinnost nepoškozovat a nenarušovat lesní prostředí a při pochybnostech, zda je lesní komunikace lesní cestou, zvolit jinou vhodnější trasu.

6.3 Pohyb koně a jezdce v honitbě

Louky, pole i lesy mohou být součástí honitby. Na pohyb koně a jezdce v krajině se kromě výše uvedeného může vztahovat i zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Zákon obsahuje obecný zákaz rušit zvěř při hnízdění a kladení mláďat a provádět další činnosti záporně působící na život zvěře jako volně žijících živočichů.¹²⁰ „Doba hnízdění spadá do období mezi 1. dubnem až 30. červnem, doba kladení mláďat takto vymezené období podle jednotlivých druhů zvěře přesahuje.“¹²¹ Toto ustanovení se bude vztahovat zejména na vyjížďky většího počtu jezdců, kteří mohou hlukem a jinou činností zvěř rušit.

V určitých případech může být v honitbě omezena jízda koňmi. Právní úprava se nachází v § 9 odst. 3 zákona o myslivosti, na základě kterého může orgán státní správy myslivosti na žádost uživatele honitby nařídit přiměřené omezení jízdy koňmi v honitbě nebo v její části, zejména v době hnízdění, kladení a odchovu mláďat nebo provádění lovu. „Výčet důvodů, pro něž lze nařídit omezení, je demonstrativní, nikoliv taxativní, protože omezení či zákaz možno uplatnit i v jiných než výslovně vyjmenovaných případech [...]. Zákazy či omezení je možno

---

¹¹⁸ MÁCHA, Aleš a Karel HUNEŠ. *Místní a účelové komunikace*. Praha. Praktik (Leges). 93-102 s. ISBN 978-80-7502-129-8.

¹¹⁹ § 63 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹²⁰ § 9 odst. 1 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti

¹²¹ PETR, Bohuslav a kolektiv. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 39 s. ISBN 978-80-7478-781-2.

*uložit toliko dočasne, opačný výklad by vedl k absurdním závěrům.*¹²² Ač by tomu výklad tohoto ustanovení mohl nasvědčovat, honitbu nelze chápat jako pozemek, či soubor pozemků jako věci nemovitých, nýbrž jako úřední spojení výkonu práva myslivosti s určitým územním celkem.¹²³ Tento územní celek je tvořen souborem souvislých honebních pozemků jednoho nebo více vlastníků. Honebními pozemky jsou všechny pozemky, které nejsou pozemky nehonebními.¹²⁴ Výčet nehonebních pozemků nalezneme v § 2 písm. e) zákona o myslivosti. Jedná se zejména o pozemky uvnitř zastavěného území obce, pozemky zastavěné, sady, zahrady, pozemky dopravní infrastruktury a dále pozemky, které byly za nehonební prohlášeny rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti. Honebními pozemky jsou tedy nejčastěji pozemky lesní a zemědělské.

Orgán státní správy myslivosti zákaz nebo omezení ukládá formou opatření obecné povahy, aby bylo umožněno informování neurčitého okruhu adresátů, nikoliv formou rozhodnutí.¹²⁵ Opatření obecné povahy orgán státní správy myslivosti oznámí veřejnou vyhláškou, tedy vyvěšením na úřední desce orgánu státní správy myslivosti a zveřejní jej též na úředních deskách obecních úřadů v obcích, jejichž správních obvodech se opatření obecné povahy týká.¹²⁶ „*V praxi platí, že informaci o zákazu nebo omezení vyvěsí uživatel honitby na cedule na stezkách u vstupu do lesa, aby byli všichni upozorněni, jaká pravidla v honitbě platí.*“¹²⁷ Zákazy a omezení neslouží pouze k ochraně zvěře v honitbě, ale také k ochraně zdraví a života jezdců a jejich koní. Zvláště při provádění lovu by mohlo dojít ke zranění nebo usmrcení jezdce či koně.¹²⁸ Kůň může být díky své velikosti, rychlosti a zvukům, které při pohybu vydává, zaměněn za lovenou zvěř snadněji než turista či houbař. Za problém považují, že jezdci o omezení jízdy v honitbě nemusí být dostatečně informováni. Cedule s informacemi nejsou umístěny ve výšce očí jezdce, nebo často neumožňují, aby se k nim jezdec s koněm přiblížil tak, aby je mohl přečíst. Možným řešením by bylo oznamovat opatření obecné povahy, které by se týkalo omezení jízdy koňmi známým stájím v okolí honitby. Jedná se o opatření, které ze strany jezdců často budí velké emoce, v praxi ale možnost zákazu či omezení jízdy koňmi

---

¹²² PETR, Bohuslav a kolektiv. *Zákon o myslivosti: komentář*. Opakovaná citace. Str. 39

¹²³ PAŘÍZEK, Igor. Honitba a její nájem. *Právní rozhledy*. 22/2009, s. 812. ISSN 1210-6410

¹²⁴ § 2 písm. f), i) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti

¹²⁵ viz Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2016, sp. zn. 2 As 78/2016-72

¹²⁶ § 25 odst. 2, § 173 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

¹²⁷ *Blázniví ministerští úředníci aneb jak je to opravdu se zákazem vstupu do lesa* [online] [cit. 1. 5. 2017].

Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/reakce-na-nepresnosti-v-mediich/blaznivi-ministerstiu-urednici-aneb-jak.html>

¹²⁸ tamtéž

v honitbě nebývá využívána příliš často. Dle údajů zjištěných MZe bylo v roce 2015 vydáno pouze 7 zákazů nebo omezení vstupu do honitby.¹²⁹

Vlastníkům domácích zvířat, včetně zvířat ze zájmových chovů je zakázáno nechat tyto zvířata volně pobíhat v honitbě mimo vliv svého majitele nebo vedoucího.¹³⁰ Může se jednat o situaci, kdy zvíře uteče z objektu, který není řádně uzavřen či oplocen, nebo je vlastníkem vypuštěno na honební pozemek, který ale není pastvou.¹³¹ Nebude se jednat o situace, kdy jezdec v honitbě spadne z koně a kůň bude nezávisle pobíhat v honitbě.

6.4 Pohyb koně a jezdce po pozemní komunikaci

Pozemní komunikací může být lesní cesta, jak bylo zmíněno výše, ale i silnice. Pohyb po silnici není pro koně vhodný ani bezpečný, a to hlavně vzhledem k tvrdému povrchu a projíždějícím vozidlům. Přesto nemají jezdci často jinou možnost než část cesty absolvovat po silnici. Pohyb jezdce a jeho koně na pozemních komunikacích se řídí zákonem č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (dále jen „ZPPK“) Podle § 2 písm. d) ZPPK je řidičem i jezdec na zvířeti. Definici jezdce na zvířeti ZPPK přímo neobsahuje, lze ale předpokládat, že v praxi se bude téměř vždy jednat o jezdce na koni.

Pro potřeby této podkapitoly je třeba vymezit některé pojmy. Tyto pojmy nebudou stejně jako v předchozích kapitolách používány v celém zákonném rozsahu, ale budou vymezeny a používány pouze ve vztahu ke koním. Kromě zákona o provozu na pozemních komunikacích je potřeba částečně vycházet i ze zákona o pozemních komunikacích.

Průvodce vedených nebo hnaných zvířat (dále jen „průvodce zvířat“) je účastník provozu na pozemních komunikacích, který doprovází koně jdoucí jednotlivě nebo ve stádech po pozemní komunikaci.¹³²

Pojem pozemní komunikace je upraven v § 2 odst. 2 ZPK, který dále dělí pozemní komunikace na dálnice, silnice, místní komunikace a účelové komunikace. Silnice, která splňuje podmínky v § 5 odst. 3 ZPK může být označena za silnici pro motorová vozidla. ZPPK stanoví, že na dálnici je povolen provoz pouze motorových vozidel a jízdních souprav, toto platí i pro silnice pro motorová vozidla.¹³³ Výkladem *a contrario* dojdeme k závěru, že jezdec na

---

¹²⁹ MOTYGINOVÁ, Zdena. Zaujalo nás: Mistryně bez licence; Do českého lesa na koni?, NEW - pony jezdecké školy *Jezdectví*. 2016, 64 (6/2016), 26 s. ISSN 1210-5406.

¹³⁰ § 10 odst. 1 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti

¹³¹ PETR, Bohuslav a kolektiv. *Zákon o myslivosti: komentář*. Opakovaná citace. Str. 39

¹³² § 2 písm. c) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

¹³³ § 35 odst. 1, § 38 tamtéž

koni nemůže použít k jízdě dálnici ani silnici pro motorová vozidla. Z tohoto důvodu pojem pozemní komunikace v této podkapitole nezahrnuje dálnice a silnice pro motorová vozidla.

Jízda na zvířatech, vedení a hnaní zvířat jsou speciálně upraveny v §60 ZPPK, který v odstavci 1 přímým odkazem na jiná ustanovení tohoto zákona upravuje, které povinnosti řidiče přiměřeně platí i pro jezdce na zvířeti a pro průvodce zvířat. Jedná se zejména o povinnost věnovat se plně jízdě na zvířeti a sledovat situaci v provozu na pozemních komunikacích a o povinnost dbát zvýšené opatrnosti vůči některým kategoriím osob a vozidel.¹³⁴

Další povinnosti se týkají alkoholu a jiných návykových látek. Jezdec je povinen podrobit se na výzvu vyšetření, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou.¹³⁵ Samotný zákaz jet na zvířeti pod vlivem alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky je pak stanoven výslovně (nikoliv tedy odkazem) v § 5 odst. 2 písm. b) ZPPK.

Mezi další stanovené povinnosti patří povinnost jet po pozemní komunikaci vpravo, a pokud tomu nebrání zvláštní okolnosti, při pravém okraji vozovky, pokud není stanoveno jinak. Jezdec a průvodce zvířat musí také dodržovat povinnosti stanovené řidičům při jízdě v jízdnicích pruzích, předjíždění, objíždění, vyhýbání, odbočování, při jízdě křižovatkou, vjíždění na pozemní komunikaci, otáčení a couvání. Dále také musí dávat znamení o změně směru jízdy upažením. Znamení o změně směru jízdy paží se dává jen před započítáním jízdnicího úkonu.¹³⁶ V neposlední řadě musí jezdec a průvodce zvířat umožnit bezpečný a plynulý průjezd vozidlům s právem přednosti jízdy a neznemožňovat pracovní činnost vozidlům vybaveným zvláštním výstražným světlem oranžové barvy.¹³⁷

*„Přiměřené použití ustanovení platných pro řidiče je vztaženo na jezdce na zvířeti a průvodce vedených nebo hnaných zvířat v obdobném rozsahu jako u organizovaného útvaru chodců.“*¹³⁸ Výše popsané povinnosti je třeba aplikovat na jezdce na zvířeti nebo průvodce zvířat pouze přiměřeně při zohlednění odlišnosti koně, jako živého zvířete, od motorových vozidel. ZPPK v § 60 odst. 1 odkazuje také na přiměřené použití § 25 odst. 2 ZPPK. Toto ustanovení se však týká možnosti řidiče taxislužby zastavit v druhé řadě a je tudíž na jezdce na koni neaplikovatelné. Jsem toho názoru, že se jedná o legislativní chybu, nikoliv o záměr

¹³⁴ § 5 odst. 1 písm. b), d) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

¹³⁵ § 5 odst. 1 písm. f), g) tamtéž

¹³⁶ §11 a násl. tamtéž

¹³⁷ KOVALČÍKOVÁ, Daniela, ŠTANDERA, Jan. *Zákon o provozu na pozemních komunikacích*. 2.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, 139 s. ISBN 978-80-7400-418-6.

¹³⁸ KOVALČÍKOVÁ, Daniela, ŠTANDERA, Jan. *Zákon o provozu na pozemních komunikacích*. Opakovaná citace. Str. 139

zákonodárce. Legislativní chyba vznikla zákonem č. 411/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tímto zákonem se s účinností k 1. 7. 2006 měnil § 25 ZPPK, nedošlo však k adekvátní úpravě § 60 ZPPK. I přesto, že byl ZPPK od té doby několikrát novelizován, nedošlo ani během 11 let k opravě této chyby.

Ustanovení § 60 ZPPK kromě toho, že odkazem upravuje povinnosti, které jsou společné s povinnostmi řidičů motorových vozidel, upravuje i následující zvláštní povinnosti průvodce zvířat nebo jezdce na zvířeti.¹³⁹ Je-li zřízen jízdní pruh pro jezdce na zvířatech nebo stezka pro jezdce na zvířatech označená dopravní značkou "Stezka pro jezdce na zvířeti", musí jezdec užít tento pruh nebo stezku. Tento pruh nebo stezku zároveň nesmějí užít jiní účastníci silničního provozu. Dopravní značky „Stezka pro jezdce na zvířeti“ a „Konec stezky pro jezdce na zvířeti“ jsou upraveny vyhláškou č. 294/2015 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích a jejich vyobrazení je přílohou č. 2 této práce. V případě, že nedojde k omezení nebo ohrožení chodců, dává zákon průvodci vedených nebo hnaných zvířat nebo jezdci na zvířeti možnost jet po pravé krajnici, nikoliv tedy po chodníku, jak jezdci v praxi často činí.¹⁴⁰

Zákon podmiňuje přístup na pozemní komunikace věkem. Samostatně může po silnici, místní komunikaci a veřejně přístupné účelové komunikaci jet na zvířeti pouze jezdec starší 15 let. Osoba starší 12 let pak pouze v doprovodu osoby starší 15 let. Osoby mladší 12 let nemohou jet na zvířeti po silnici, místní komunikaci a veřejně přístupné účelové komunikaci vůbec. Průvodcem vedených nebo hnaných zvířat může být pouze osoba starší 15 let.¹⁴¹

Jezdci na zvířatech smějí jet jen jednotlivě za sebou. Jezdec smí vést jen jedno zvíře. Průvodce zvířat pak smí vést nejvýše dvě zvířata, která musí být k sobě spřažena.¹⁴² Z textu zákona není příliš zřejmé, jaký je rozdíl mezi jezdcem, který vede zvíře, a průvodcem vedených zvířat. Dle mého názoru se jezdec v případě, že sesedne z koně a následně ho vede, stává průvodcem vedeného zvířete. Lze se pouze domnívat, že zákonodárce zde používá výraz vést ve dvou různých významech. V případě jezdce na koni slovo vést zřejmě znamená, že jezdec

---

¹³⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

¹⁴⁰ § 60 odst. 2, 3, 4 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

¹⁴¹ § 60 odst. 5, 6 tamtéž

¹⁴² § 60 odst. 5, 9 tamtéž

smí jet zároveň pouze na jednom koni, což zřejmě znamená, že nesmí jet na jednom koni a druhého za sebou vést například na vazáku. U průvodce vedených zvířat se zřejmě jedná o vedení na ruce.

Vyžaduje-li to bezpečnost provozu na pozemních komunikacích, je průvodce zvířat při doprovodu zvířat oprávněn zastavovat vozidla. Toto oprávnění je uvedeno jak v § 60 odst. 6, tak duplicitně v § 79 odst. 1 písm. h) ZPPK. Jedná se o velmi důležité ustanovení k ochraně zdraví koní i jejich průvodců, v praxi však bývá řidiči motorových vozidel často ignorováno. Zvířata lze vést nebo hnát rychlostí chůze a jen tak, aby provoz na pozemní komunikaci nebyl ohrožován a aby byl co nejméně omezován.¹⁴³

Zákon stanovuje povinnost, aby za snížené viditelnosti byl jezdec na zvířeti označen na levé straně neoslňujícím bílým světlem viditelným zepředu a červeným neoslňujícím světlem viditelným zezadu. Průvodce vedených a hnaných zvířat musí být za snížené viditelnosti označen neoslňujícím bílým světlem. Označení jezdce bílým a červeným světlem lze vnímat jako problematické. Jezdec má pouze několik možností kam toto světlo připevnit. S výjimkou připnutí světla na helmu, by všechny ostatní možnosti mohly omezit hybnost jezdce. Dalším problémem je, že kůň je zvíře přirozeně lekávé a pohybující se červené nebo bílé světlo by ho mohlo plašit a namísto předcházení nehodě spíše nehodu způsobit. V praxi pak jezdci sebe i své koně často označují žlutými a oranžovými reflexními prvky, což osobně vnímám jako lepší řešení. Od soumraku do svítání je zakázáno užívat k jízdě na zvířatech a k vedení zvířat silnice I. nebo II. třídy.¹⁴⁴ „*Hnaní zvířat od soumraku do svítání na silnici I. nebo II. třídy se kupodivu výslovně nezakazuje.*“¹⁴⁵

Zákon dále ukládá vlastníkům nebo držitelům domácích zvířat povinnost, aby zabránili jejich pobíhání po pozemních komunikacích.¹⁴⁶ „*Pobíháním je třeba rozumět jakýkoliv nekontrolovaný volný pohyb či výskyt domácího zvířete na pozemní komunikaci. Nepůjde tedy jen o případy, kdy se zvíře bude po pozemní komunikaci pohybovat samo, například když uteče, ale i o případy, kdy se kontrole vymkne.*“¹⁴⁷ Pojem domácí zvíře ZPPK nikde nedefinuje.

Mohlo by se zdát, že § 60 ZPPK, ať již odkazem na jiná ustanovení nebo vlastní zvláštní úpravou, poskytuje kompletní přehled ustanovení, které se dotýkají jezdce na zvířeti. Na jezdce

---

¹⁴³ § 60 odst. 6, 7 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

¹⁴⁴ § 60 odst. 10 tamtéž

¹⁴⁵ BUŠTA, Pavel. *Zákon o silničním provozu (ve znění 42 novel) s komentářem*. Praha: JUDr. Pavel Bušta, 2016. 120 s. ISBN 978-80-906024-1-0.

¹⁴⁶ § 60 odst. 11 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

¹⁴⁷ BUŠTA, Pavel. *Zákon o silničním provozu (ve znění 42 novel) s komentářem*. Opakovaná citace. Str. 120

na zvířeti se ale vztahují i jiná ustanovení tohoto zákona, která například stanoví, že jet na zvířeti může pouze osoba, která je dostatečně tělesně a duševně způsobilá a v potřebném rozsahu ovládá jízdu na zvířeti a předpisy o provozu na pozemních komunikacích nebo že jezdec nesmí jet na zvířeti, jestliže je jeho schopnost k jízdě na zvířeti snížena v důsledku jeho zdravotního stavu.¹⁴⁸ Zákon tak z pohledu jezdců na koních upravuje problematiku značně roztroušeně a nekoncepčně. Zpřehlednění této oblasti by dle mého názoru výrazně zvýšilo možnost orientace jezdců v právním předpise a snížilo nedodržování zákona.

Na rozdíl od cyklistů mladších 18 let, u kterých zákon nařizuje, aby měli během jízdy na hlavě nasazenou a řádně připevněnou ochrannou přilbu, není jezdcům na koni mladším 18 let žádná taková povinnost stanovena, a to i přesto, že reakci koně na vnější podmínky nelze nikdy zcela předvídat a jízda po silnici může být pro zdraví jezdců poměrně nebezpečná. Tato povinnost by dle mého názoru v rámci ochrany nezletilých měla být do zákona zakotvena.

---

¹⁴⁸ § 3 odst. 2, § 5 odst. 2 písm. c) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

7 Soukromoprávní odpovědnost spojená s chovem koní

Odpovědnost v občanském právu je založena na porušení povinnosti odpovědnou osobou. Může se jednat o porušení povinnosti, která vyplývá ze zákona, ze smlouvy nebo ze zásad dobrých mravů. Občanský zákoník rozlišuje obecné a zvláštní případy odpovědnosti za škodu. Zvláštní případy odpovědnosti za škodu zohledňují buď zvláštní povahu škody či zvláštní postavení nebo činnost odpovědné osoby. Mezi případy zvláštní odpovědnosti se řadí i škoda z provozní činnosti, škoda způsobená zvířetem, škoda způsobená věcí, škoda na převzaté věci a škoda způsobená informací nebo radou. V případě chovu koní se můžeme setkat jak s obecnou odpovědností za škodu, tak se zvláštní odpovědností za škodu.

Podle občanského zákoníku sice není zvíře považováno za věc, ale i na živé zvíře se použijí ustanovení o věcech v rozsahu, ve kterém to neodporuje povaze zvířete. Občanský zákoník v případě odpovědnosti za škodu modifikuje obecnou úpravu vztahující se na věci a obsahuje specifickou úpravu pro zvířata. Škoda způsobená koněm se tak nebude posuzovat podle § 2936 a násl. OZ jako škoda způsobená věcí, ale podle § 2933 a násl. OZ jako škoda způsobená zvířetem. Ustanovení o škodě způsobené věcí by se mohlo použít v případě, že by byla škoda způsobena koni. Zvláštní povahu zvířete reflektuje také fakt, že se namísto ustanovení § 2969 OZ o náhradě při poškození věci použije § 2970 OZ o náhradě při poranění zvířete.

V souvislosti s odpovědností spojenou s chovem koní může často dojít ke vzniku újmy. Újma je v občanském zákoníku chápána jako majetková újma (neboli škoda) a nemajetková újma. Obě formy újmy spolu mohou velmi úzce souviset zejména v případě újmy na tzv. přirozených právech člověka (např. zdraví a život), kdy je škůdce povinen kromě škody odčinit i nemajetkovou újmu. V případě usmrcení či ublížení na zdraví se tak vždy kromě škody lze domáhat i odčinění nemajetkové újmy.¹⁴⁹ „Přestože jsou předmětná ustanovení [zvláštní odpovědnosti za škodu] primárně určena k posuzování povinnosti k náhradě škody a tak je s nimi také gramaticky zacházeno, použijí se přiměřeně také pro nemajetkovou újmu. Při čtení jednotlivých paragrafů se musíme vyvarovat úzkého chápání slova škoda. Tam, kde bude

---

¹⁴⁹ NOVOTNÝ, Petr, Pavel KOUKAL a Eva ZAHOŘOVÁ. *Nový občanský zákoník. Náhrada škody*. Praha: Grada, 2014. Právo pro každého (Grada). 12-13, 18, 42, 49 s. ISBN 978-80-247-5165-8.

přicházet v úvahu odčinění nemajetkové újmy, rozumíme pod slovem škoda i tuto újmu.“¹⁵⁰ Stejně k pojmu škoda přistupuje i tato práce.

Občanský zákoník obsahuje obecnou úpravu, která se týká zvířat, aplikace ustanovení na koně jako na konkrétní druh zvířete však přináší některé problémy. Zvláštní pozornost je tak třeba věnovat škodě způsobené koněm ať už třetím osobám nebo přímo svému jezdcí.

7.1 Odpovědnost za škodu způsobenou koněm

Při chovu koní se můžeme poměrně často setkat s případy, kdy kůň způsobí škodu, a to ať už v důsledku toho, že utekl z výběhu, stáje, shodil svého jezdce nebo z jiného důvodu. Předchozí právní úprava v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, neobsahovala zvláštní ustanovení o škodě způsobené zvířetem. Chovatel zvířete za škodu odpovídal v rámci obecné odpovědnosti, kdy jeho odpovědnost byla při absenci konkrétních pravidel odvozována od povinnosti předcházet hrozícím škodám. Právní úprava obsažená v platném občanském zákoníku respektuje poměrně četnou judikaturu soudů a je založena na objektivním principu, částečně zakládá i odpovědnost absolutní, tedy odpovědnost bez možnosti uplatnění liberačního důvodu.

Odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem upravuje zejména § 2933 OZ, který stanovuje, že je vlastník zvířete povinen nahradit škodu, kterou toto zvíře způsobilo, a to ať bylo pod dohledem vlastníka nebo jiné osoby, které vlastník zvíře svěřil (nejčastěji na základě nájmu, výpůjčky či pachtu), nebo se zvíře zatoulalo či uprchlo. Právní úprava se nevztahuje na veškerá zvířata, ale pouze na zvířata, která lze mít pod dohledem. Mezi ty koně bezesporu patří. Společně s vlastníkem je odpovědná osoba, které zvíře bylo svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak používá. Taková osoba odpovídá za škodu společně a nerozdílně s vlastníkem. „*Účelem komentovaného pravidla je chránit před nebezpečím, jehož zdrojem jsou zvířata. Ta jsou živými tvory, kteří se pohybují, mají svoji sílu, často se chovají na základě různých instinktů a pudů (nepředvídatelně) a ocitají se v situacích, při nichž nepodléhají lidské kontrole. Kdo vlastní zvíře, vystavuje ostatní tomuto nebezpečí. Jako vyrovnání, že ostatní musí toto riziko snášet, musí vlastník nést povinnost k náhradě újmy, byť vykonal vše, co po něm bylo možné rozumně požadovat, aby vzniku újmy zabránil.*“¹⁵¹ Podle tohoto ustanovení se nebudou

---

¹⁵⁰ NOVOTNÝ, Petr, Pavel KOUKAL a Eva ZAHOŘOVÁ. *Nový občanský zákoník. Náhrada škody*. Opakovaná citace. Str. 60

¹⁵¹ HUMLÁK, Milan. a kolektiv. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1627 s. ISBN 978-80-7400-287-8

posuzovat situace, kdy se kůň nechová podle své přirozenosti, ale je ovládán či poštván člověkem.

Povinnost nahradit škodu nevznikne v případě, že se jedná o škodu způsobenou výhradně velikostí či vahou zvířete (např. poškození podvozku auta převážející koně) nebo v případě pádu zvířete (např. vůz tažený koňmi sklouzne po náledí, převrátí se, stáhne sebou i koně a následně dojde ke kolizi koně s protijedoucím vozidlem).¹⁵²

V případě, že kůň slouží svému vlastníkovvi k výkonu povolání (např. policejní kůň) či k jiné vřdělenné činnosti, zprostit se vlastník v souladu s § 2934 OZ povinnosti k náhradě škody, prokáže-li, že nastal jeden ze dvou liberačních důvodů. Jedná se o zvláštní ustanovení k předchozí obecné úpravě. Prvním důvodem je, že vlastník při dozoru nad koněm nezanedbal potřebnou pečlivost. „*Dozorem se rozumí taková péče, která zabrání, aby mohlo zvíře způsobit újmu. Zahrnuje veškerou starost o zvíře – o jeho přístřeší, obživu, výcvik, používání nebo vedení.*“¹⁵³ Potřebnou pečlivost je třeba zkoumat jak z obecného hlediska, tak z okolností konkrétního případu. Jedná se o pečlivost, kterou lze vyžadovat od průměrně obezřetného, pečlivého a rozvážného vlastníka v obdobné situaci. Druhým liberačním důvodem je, že by škoda stejně vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti. Za týchž podmínek se povinnosti k náhradě zprostit i ten, komu vlastník koně pouze svěřil. Kromě policejních koní či koní určených na práci v lese se ustanovení dotýká i osob, které pronajímají svoje koně jednotlivým nájemcům (jezdcům) či osob provozujících pouťovou atrakci s koňmi.

Aplikace tohoto ustanovení na koně, jako na konkrétní druh zvířete, přináší některé otázky o vhodnosti formulace a spravedlivosti tohoto ustanovení. Rozdílně se mohou posuzovat případy, kdy škodu způsobí kůň, sloužící svému vlastníkovvi k výkonu povolání či k jiné vřdělenné činnosti a kůň určený pro rekreační ježdění. V obou případech si lze představit, že se tak stane z důvodů, kterému vlastník nemohl zabránit ani s vynaložením potřebné pečlivosti (např. útěk koně z výběhu po výpadku proudu v elektrickém ohradníku způsobený pádem stromu na elektrické vedení). Přesto občanský zákoník poskytuje možnost se odpovědnosti zprostit pouze vlastníkům koní určených k výkonu povolání či k jiné vřdělenné činnosti. Jelikož důvodová zpráva k občanskému zákoníku uvádí pouze, že by úprava měla nově odpovídat standardům kontinentálního práva a k danému ustanovení blíže nic neuvádí,¹⁵⁴ lze se

---

¹⁵² HUMLÁK, Milan. a kolektiv. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Opakovaná citace. Str. 1628-1629

¹⁵³ HUMLÁK, Milan. a kolektiv. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Opakovaná citace. Str. 1632

¹⁵⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

domnívat, že důvodem začlenění liberačního důvodu byl fakt, že osoby, jimž zvířata slouží k výkonu povolání či k výdělečné činnosti, se zvířaty častěji nakládají a riziko vzniku škody je větší. Zákon však na druhou stranu opomíjí všeobecně uznávanou zásadu, že na profesionály by měly být kladeny vyšší požadavky. Nedostatky právní úpravy lze demonstrovat na odpovědnosti osob, které se živí pronajímáním koní jiným osobám, konkrétní příklady jsou blíže rozebrány v kapitolách 7.1.1 a 7.1.2.

Samotný základ právní úpravy spočívající v možnosti uplatnění liberačních důvodů lze dle mého názoru považovat za rozumný. Často se lze setkat s případy, kdy se kůň splaší a vlastník takovou situaci nemůže předvídat ani ovlivnit. Existenci liberačních důvodů a možnost jeho uplatnění v některých specifických situacích považuji za správné. Za legislativní nedostatek ovšem považuji, že zákon v současné době umožňuje užití liberačních důvodů pouze vlastníkům, kterým kůň slouží k výkonu povolání či k jiné výdělečné činnosti. Legitimním požadavkem by v případě chovu koní bylo rozšíření možnosti použití liberačních důvodů i na ostatní vlastníky. Cílem změny by nebylo rozšíření možnosti zprostit se z odpovědnosti za způsobenou škodu, ale odstranění nedůvodné právní nerovnosti v postavení jednotlivých osob a zbavení vlastníků rekreačních koní odpovědnosti za škodu, jejíž vznik nemohli nijak ovlivnit. Zákon by tak soudům umožňoval individuálně posoudit jednotlivé případy a rozhodnout, zda vlastník při dozoru nad koněm zanedbal potřebnou pečlivost, anebo že by škoda vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti, a to u všech vlastníků koní.

„Zákon pamatuje výslovně i na případy, kdy se zvíře dostane z dispozice vlastníka nebo toho, komu vlastník zvíře svěřil, do rukou třetí osoby.“¹⁵⁵ V případě, že třetí osoba svémocně odňala koně vlastníkově nebo osobě, které vlastník koně svěřil, je tato osoba dle § 2935 OZ povinna nahradit škodu způsobenou koněm v době odnětí sama. Vlastník či osoba, které byl kůň svěřen, však musí prokázat, že odnětí nemohli rozumně zabránit, jinak škodu nahradí společně a nerozdílně s osobou, která zvíře odňala. Vlastník není povinen učinit veškerá opatření proti odnětí, ale pouze ta, která lze považovat za rozumná. Co je v dané situaci rozumné se může lišit např. dle místních zvyklostí. Jedná se o odpovědnost absolutní, osoba, která koně odňala, se jí nemůže zprostit uplatněním liberačního důvodu.¹⁵⁶ Nejčastěji se bude jednat o případ, kdy kůň bude odcizen nebo si ho bez vědomí vlastníka někdo ve stáji vypůjčí, aby se

---

¹⁵⁵ ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef. a kolektiv. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 1037 s. ISBN 978-80-7478-630-3.

¹⁵⁶ ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef. a kolektiv. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* Opakovaná citace. Str. 1032 - 1037

na něm svezl. Naopak se nebude jednat o případy, kdy je kůň vlastníkovu odňat na základě zákona (např. § 28 zákona na ochranu zvířat proti týrání).¹⁵⁷

7.1.1 Odpovědnost za škodu způsobenou třetím osobám po pádu jezdce z koně

Ke způsobení škody koněm může dojít mnoha různými způsoby. Zvláštní pozornost je třeba věnovat situaci, kdy kůň na vyjížďce shodí svého jezdce a při následném samostatném a nekontrolovaném pohybu způsobí škodu třetí osobě, tedy osobě odlišné od vlastníka či jezdce.

Odpovědnost spojená s pádem z koně se již v minulosti několikrát dostala až k Nejvyššímu soudu České republiky. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 25 Cdo 5030/2007 se zabýval případem, kdy se kůň z neznámých důvodů splasil na vyjížďce, shodil svoji jezdkyňu (žalovanou) a při útěku zpět do stáje se na hlavní silnici srazil s osobním automobilem, který poškodil. V důsledku nehody muselo dojít k utracení koně. Jezdkyně nebyla vlastníkem koně. Okresní soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, jelikož jezdka splasení koně nezavinila, v době, kdy kůň vběhl na silnici, již neměla možnost ovlivnit jednání koně, a tudíž se nedopustila žádného porušení právní povinnosti. Skutečnost, že za škodu jezdka neodpovídá, potvrdil i odvolací soud. Žalobce podal dovolání. Nejvyšší soud České republiky došel k názoru, že je obecnou povinností každého počínat si v konkrétní situaci natolik pozorně a obezřetně, aby nezpůsobil škodu jinému. Rozhodujícím není ani fakt, že v době střetu s automobilem se již kůň pohyboval bez jezdka, nýbrž podstatné je dle soudu, že se kůň na komunikaci vůbec dostal, a to v důsledku zavinění jezdka. Jezdkyně na sebe vzala povinnost zajistit, že kůň nezpůsobil škodu ve chvíli, kdy s koněm opustila uzavřený prostor a vjela na veřejné prostranství. Z toho, že kůň volně pobíhal na silnici a následně způsobil škodu, soud dovodil, že dozor a péče jezdka o koně nebyla dostatečná. Dle soudu je splasení koně jedna z možných situací obecně známých u koní, se kterou je třeba počítat. Jezdkyně tedy nezachovala potřebnou opatrnost a porušila prevenční povinnost, a tudíž za vzniklou škodu odpovídá.¹⁵⁸ Případ byl projednán ještě před účinností nového občanského zákoníku, který nově zakotvil odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem, jak bylo nastíněno výše. Přestože platný občanský zákoník na podobné situace výslovně pamatuje, rozhodně je ale v případě koní nezjednodušuje. Nelze pouze bez dalšího aplikovat § 2933 OZ o odpovědnosti za škodu způsobenou zvířetem. Odpovědnost za škodu způsobenou po pádu z koně se bude odlišovat dle konkrétní situace.

---

¹⁵⁷ HUMLÁK, Milan. a kolektiv. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*.

Opakovaná citace. Str. 1627-1633

¹⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 25 Cdo 5030/2007

Podstatným rozdílem je, zda jezdec spadne z vlastního koně nebo z koně, jehož vlastníkem je jiná osoba. Pokud jezdec spadne z koně, kterého vlastní, a kůň následně volně pobíhá a způsobí škodu, lze situaci dle mého názoru podřadit pod pojem, že zvíře uprchlo a vlastník za škodu bude odpovídat dle § 2933 OZ. Právní úprava tak v tomto ohledu koresponduje s citovaným judikátem, jelikož předpokládá, že si jezdec musí být vědom možnosti, že ho kůň shodí, a tím, že na koni vyjíždí na veřejné prostranství, na sebe bere zodpovědnost za to, že kůň nezpůsobí žádnou škodu. Pokud ale vlastník svěřil svého koně jiné osobě (nejčastěji na základě nájmu, pachtu či výpůjčky), tato osoba z koně následně spadne a kůň způsobí škodu, bude za škodu způsobenou koněm tato osoba odpovídat s vlastníkem společně a nerozdílně. Nová právní úprava by tak podmiňovala jiné řešení citovaného případu, jelikož by vedle jezdce, která nebyla vlastníkem koně, odpovídal za škodu společně a nerozdílně s ní i vlastník koně.

Dalším podstatným rozdílem je, zda kůň slouží svému vlastníkovvi k výkonu povolání, k jiné výdělečné činnosti, či nikoliv. Na tuto situaci pamatuje § 2934, a jak již bylo popsáno výše, jedná se o jeden z příkladů, na kterém lze demonstrovat nedostatky právní úpravy. Vlastníci těchto koní se mohou odpovědnosti k náhradě zprostit, pokud prokáží, že při doзору nad zvířetem nezanedbali potřebnou pečlivost, anebo že by škoda vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti. Ustanovení se týká zejména vlastníků, kteří svoje koně pronajímají jiným osobám. Pokud takový vlastník jede na svém koni jako vedoucí vyjížděky s dalšími jezdci, kteří si za tuto vyjížděku zaplatili, lze předpokládat, že se jedná o koně použitého k výdělečné činnosti, a tudíž se vlastník může odpovědnosti zcela zprostit užitím liberačního důvodu. Stejně tak může užit liberačního důvodu vlastník, jenž zapůjčil svého koně jinému jezdci. Potřebná pečlivost bude dle mého názoru v tomto konkrétním případě spočívat hlavně v posouzení, zda vlastník koně pro jezdce vybral vhodného koně, zda byl kůň řádně vycvičen, nakrmen, měl dostatek pohybu, ve zvolení vhodné trasy a v posouzení otázky, zda vlastník nepřecenil schopnosti jezdce a zkontroloval, že jsou jezdec i kůň řádně vybaveni. Za škodu by pak plně odpovídal jezdec koně. Liberační důvod může však za stejných podmínek uplatnit i jezdec, pokud mu koně svěřil vlastník, jemuž slouží kůň k výdělečné činnosti. Mohlo by tak dojít k situacím, kdy se uplatněním stejných či dokonce různých liberačních důvodů odpovědnosti zcela zprostí vlastník a za škodu bude plně odpovídat jezdec, nebo se odpovědnosti zcela zprostí jezdec a za škodu bude plně odpovídat vlastník nebo se odpovědnosti zprostí jak jezdec, tak vlastník koně. Naopak v případě, že vlastník vypůjčí jiné osobě koně, kterého má pro rekreační

účely, nebude se moci případné škody nijak zprostit a bude za škodu odpovídat společně a nerozdílně spolu s jezdcem.

V případě, že je vlastník koně povinen nahradit škodu společně a nerozdílně s jinou osobou či osobami, jedná se o škodu způsobenou několika osobami, která je upravena v § 2915 a násl. OZ. Povinnost k náhradě škody, která byla způsobena více škůdci je ze zákona závazkem společným a nerozdílným, což znamená, že poškozený může požadovat plnění nebo jeho část po všech škůdcích, pouze po některých škůdcích nebo po kterémkoliv z nich.¹⁵⁹ Na základě § 2916 OZ mají pak následně škůdci možnost vypořádat se mezi sebou podle své účasti na způsobené škodě. Toto vypořádání má však význam pouze ve vztahu mezi jednotlivými škůdci a pro určení jejich podílů, nikoliv ve vztahu k poškozenému. „*Výše podílu se většinou řídí tím, co se zdá být spravedlivé ve světle konkrétní povinnosti škůdců vzhledem k jejich vlastnímu stupni zavinění a všem dalším příčinám, které důvodně zakládají nebo omezují jejich povinnost k náhradě škody.*“¹⁶⁰ Ve výjimečných případech, pokud jsou pro to dány důvody zvláštního zřetele hodné, může soud rozhodnout o nahrazení škody podle účasti škůdce, nelze-li tuto účast přesně určit, přihlédne se k míře pravděpodobnosti. V takovém případě odpovídají jednotliví škůdci poškozenému pouze za svůj dílčí podíl, který byl stanoven soudem.¹⁶¹

Lze shrnout, že občanský zákoník odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem upravuje poměrně přísně. V úvahu je třeba vzít i § 2918 OZ, který pamatuje na situace, kdy škoda vznikla nebo se zvětšila následkem jednání poškozeného. Škůdce pak není povinen nahradit celou škodu, ale pouze její část. To neplatí v případě, že podíl jednání jedné či druhé strany na škodě je pouze zanedbatelný. Podle dosavadní judikatury účast poškozeného na způsobené škodě dopadá na případy bez ohledu na zavinění.¹⁶² V případě, že řidič auta nepřizpůsobí rychlost a projede okolo koní na silnici nepřiměřenou rychlostí nebo na koně zatroubí a tím způsobí splašení koní, kteří následně způsobí škodu na vozidle poškozeného, lze předpokládat, že jezdec či případně vlastník koně nebudou za škodu odpovídat zcela, ale uplatní se částečná spoluúcast poškozeného.

---

¹⁵⁹ § 1872 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁶⁰ *Spoluzpůsobení škody a postih* [online] [cit. 31. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/spoluzpusobeni-skody-a-postih#ftnl>

¹⁶¹ *Spoluzpůsobení škody a postih* [online] [cit. 31. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/spoluzpusobeni-skody-a-postih#ftnl>

¹⁶² ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef. a kolektiv. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* Opakovaná citace. Str. 988-990

7.1.2 Odpovědnost za škodu způsobenou jezdcí po pádu z koně

Ještě častěji se lze setkat se situací, kdy kůň nezpůsobí škodu třetí osobě, ale přímo svému jezdcí. Jezdec může být buď zároveň i vlastníkem koně, nebo jezdí na koni, jehož vlastníkem je jiná osoba, která může koně užívat ke svým soukromým (rekreačním, sportovním) účelům, k výkonu povolání nebo k výdělečné činnosti. Důvodem, proč je užitečné se touto problematikou zabývat, je zodpovězení otázky, za jakých okolností má jezdec nárok na náhradu škody a vůči komu by jej měl uplatňovat. S účinností nového občanského zákoníku se i této oblasti dotkla řada změn. Zároveň se některé nedostatky právní úpravy spočívající v možnosti uplatnění liberačního důvodu projevují i při těchto situacích. Při odpovědnosti za škodu způsobenou jezdcí po pádu z koně je třeba odlišovat čtyři různé situace:

- 1) jezdec a vlastník koně jsou dvě odlišné osoby, jezdec není trénován jinou osobou
- 2) jezdec je vlastníkem koně, ale je trénován jinou osobou
- 3) jezdec je trénován osobou, která je zároveň vlastníkem koně
- 4) jezdec, vlastník koně a trenér jsou odlišné osoby

V prvním případě, kdy jsou jezdec a vlastník koně dvě odlišné osoby a jezdec není trénován jinou osobou, se uplatní § 2933 OZ, na základě kterého je primárně za škodu způsobenou zvířetem odpovědný jeho vlastník. Jezdec, kterému vlastník zvíře svěřil, bude za škodu odpovědný s vlastníkem společně a nerozdílně. Z toho vyplývá, že i v případě, že vlastník svého koně pronajme či vypůjčí jiné osobě, bude vždy spoluodpovědný za škodu, kterou kůň jezdcí způsobil, a to i v případě, že u vzniku škody nebyl přítomný. Odpovědnost za škodu se rozdělí mezi vlastníka koně a jezdce. Jinak se bude posuzovat situace v případě, že je kůň vlastníkem užíván k výkonu povolání či k jiné výdělečné činnosti. V těchto případech se uplatní § 2934 OZ, na základě kterého se vlastník může zprostit povinnosti k náhradě škody, pokud prokáže, že při doзору nad koněm nezanedbal potřebnou pečlivost, anebo že by škoda vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti. V takovém případě by byl jezdec za škodu způsobenou pádem odpovědný sám a nemohl by se domáhat její náhrady.

K odlišné situaci dochází, pokud je vlastníkem koně sám jezdec, je trénován jinou osobou a při tréninku spadne z koně a dojde ke způsobení škody. I zde platí základní pravidlo, že je za škodu způsobenou koněm primárně odpovědný vlastník. Za škodu by tak byl výhradně odpovědný jezdec jako vlastník koně. Za určitých okolností by se mohl uplatit i § 2950 OZ, který upravuje odpovědnost za škodu způsobenou informací nebo radou. Zákon klade zvýšené požadavky na osoby, které v určitém oboru vykazují znaky profesionálů nebo se jako profesionálové prezentují veřejnosti. Mezi takové osoby dle mého názoru lze zařadit i trenéra

či cvičitele. Tyto osoby pak odpovídají za škodu způsobenou neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu. Škoda však musí být způsobena poskytnutím informace nebo rady z oboru, k jehož odbornému výkonu se škůdce hlásí. Za škodlivou radu lze považovat i návod, jak si počínat, který se později ukáže být nesprávný. V případě, že by se prokázalo, že kůň shodil svého jezdce v důsledku takové rady nebo informace, mohl by být za případnou škodu odpovědný trenér.¹⁶³ Soud by zřejmě musel posoudit, zda byl pád jezdce zaviněn výhradně nebo alespoň částečně radou či informací trenéra. V případě, že by trenér způsobil škodu pouze částečně, bude za ní odpovědný částečně jezdec jako vlastník koně a částečně trenér. Jako příklad lze uvést trenéra, který jezdcí špatně vysvětlí, jak nasedlat koně, v důsledku špatného nasedlání se během jízdy jezdcí rozepne podbřišní a jezdec spadne z koně i se sedlem. Za takovou situaci zřejmě bude trenér plně odpovídat.

Pokud je jezdec trénován osobou, která je zároveň vlastníkem koně, rozdělí se odpovědnost mezi jezdce a vlastníka koně podobně jako v prvním případě. U trenéra, který trénuje jezdce na svých koních, se ale většinou bude jednat o zvířata sloužící vlastníku k výkonu povolání či k jiné výdělečné činnosti. Vlastník se tak odpovědnosti může zprostit, prokáže-li jeden ze dvou liberačních důvodů. Dle mého názoru bude opět jako v případě způsobení škody třetí osobě potřeba prokázat, že trenér zvolil pro jezdce vhodného koně, kůň byl řádně vycvičen, adekvátně nakrmen, měl dostatek pohybu, trenér nepřecenil schopnosti koně a jezdce, zvolil vhodnou trasu na vyjížďku, či vhodnou skladbu a náročnost cviků na jízdárně, zkontroloval, že jsou jezdec i kůň řádně vybaveni atd. Jelikož je ale vlastník koně zároveň i trenérem, může být škoda způsobena výhradně nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu, v takovém případě by se mohla uplatnit i výše zmíněná odpovědnost za škodu způsobenou informací nebo radou.

V poslední řadě může dojít i k situaci, kdy je pádem z koně způsobena škoda jezdcí, který není vlastníkem koně a hodinu vede trenér, který je placený jezdce. V takovém případě za škodu budou společně a nerozdílně odpovídat vlastník koně a jezdec. Pokud vlastník koně používá k výdělečné činnosti, může se odpovědnosti zprostit uplatněním jednoho ze dvou liberačních důvodů. Za škodu by tak byl podobně jako v prvním případě odpovědný pouze jezdec. V případě, že by byl pád způsoben informací nebo radou trenéra, může být za případnou škodu plně odpovědný trenér. Pokud by pád byl trenérem zaviněn jen částečně, může být trenér

---

¹⁶³ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef. a kolektiv. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* Opakovaná citace. Str. 1080-1081

spoluodpovědný společně s vlastníkem a jezdcem koně, každý ale na základě jiných principů. „Společná a nerozdílná odpovědnost více osob odpovědných za škodu má obecnou platnost pro všechny případy a vztahuje se nejen na případy, kdy škůdci způsobili škodu společným jednáním, ale i na případy, kdy jednotliví škůdci odpovídají za tutéž škodu na základě odlišných principů.“¹⁶⁴ Pokud by se vlastník zprostil odpovědnosti, odpovídali by za škodu společně a nerozdílně jezdec s trenérem.

Ve výše zmíněných příkladech je jezdec často spoluodpovědný za škodu, kterou utrpěl. Uplatní se tak zřejmě § 2918 OZ, upravující škodu, která vznikla nebo se zvětšila následkem jednání poškozeného.

Aplikace na konkrétní příklad ukazuje, že užití ustanovení o odpovědnosti za škodu způsobenou zvířetem v případě koní není jednoduché a značně se liší podle okolností jednotlivých případů. Není proto možné dělat zatím všeobecně platné závěry a je třeba vyčkat, jak se k jednotlivým otázkám postaví judikatura.

7.2 Odpovědnost a náhrada při poranění zvířete

Předchozí podkapitola je věnována koni jako původci škody. Současně je však třeba se zabývat i situací zcela opačnou, tedy poraněním koně a škodou vzniklou na koni. Poranění koně může vzniknout mnoha různými způsoby jako neodborným zacházením, nevhodnými předměty ve výběhu či stáji, jiným zvířetem atd. Práce dále stručně uvádí některé příklady odpovědnosti za škodu a jejich klasifikaci. Kromě obecné odpovědnosti se mohou uplatnit i ustanovení o zvláštní odpovědnosti za škodu, záležet bude na okolnostech případu.

Dle obecných ustanovení o odpovědnosti za škodu může být odpovědná např. osoba, která bez dovolení vlastníka krmí koně ve výběhu nevhodným pečivem a způsobí tak koni koliku. Pokud škodu způsobí koni jiné zvíře (nejčastěji jiný kůň), uplatní se ustanovení o škodě způsobené zvířetem obsažené v § 2933 a násl. OZ. Za škodu způsobenou věcí dle § 2936 a násl. OZ bude odpovědný např. veterinář, který použije při výkonu své činnosti k ošetření koně vadnou věc. Za škodu na převzaté věci dle § 2944 OZ bude odpovídat např. trenér, který převezme do výcviku koně, který se následně v tréninku zraní. Za zranění koně způsobené pádem kusu omítky ze stropu stáje bude odpovědný provozovatel stáje jako za škodu z provozní činnosti dle § 2924 OZ.

---

¹⁶⁴ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2009, sp. zn. 25 Cdo 3738/2007.

Náhradou při poranění zvířete se zabývá § 2970 OZ, který stanovuje povinnost škůdce nahradit účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete tomu, kdo je vynaložil. Nemusí se tedy jednat pouze o vlastníka zvířete, ale třeba i o stájníka či jinou osobu. Požádá-li o to tato osoba, je škůdce povinen složit na náklady přiměřenou zálohu, a to zejména pokud má dojít k dlouhodobějšímu vynakládání nákladů.

Za účelné se považují i takové náklady, které převyšují cenu zvířete, pokud by je vynaložil rozumný chovatel v postavení poškozeného. Léčení koně může být spojeno zejména s náklady na veterináře, kováře, léčiva, potravinové doplňky, přepravu a jiné potřebné prostředky. Jak již bylo uvedeno, na zvířata se použijí přiměřeně ustanovení o věcech, avšak jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jejich povaze. Právě zvláštní povaha zvířete je důvodem, aby náklady na jeho léčení mohly převýšit jeho cenu, a to dokonce i podstatným způsobem. Občanský zákoník blíže nestanovuje kritéria pro vymezení přístupu rozumného chovatele a nechává tak prostor, aby byl konkrétní případ posuzován individuálně. Při posuzování účelnosti nákladů je tak třeba kromě ceny konkrétního koně brát ohled i na jeho sportovní výkonnost, charakterové vlastnosti, význam, oblibu u vlastníka či jiných osob atd.

*„Z analogického použití ustanovení o věcech i na zvířata vyplývá závěr, jak řešit výši náhrady při usmrcení zvířete. Při poranění zvířete je aplikovatelné i právní pravidlo o ceně zvláštní obliby.“*¹⁶⁵ Použití ustanovení o ceně zvláštní obliby je však podmíněno svévolí nebo škodolibostí škůdce, jak blíže vymezuje § 2969 OZ.¹⁶⁶

Soudy se již v minulosti zabývaly například případem zranění koně ve vodícím zařízení (tzv. kolotoči), v jehož důsledku muselo dojít k utracení klisny. Žalobkyně, jež byla majitelkou klisny, tvrdila, že k zranění koně došlo v důsledku nárazu přepážky kolotoče, který byl vyvolán chováním jiného koně, a že žalovaný, který byl vlastníkem stáje, kde byl kůň ustájený, nezajistil nad koňmi náležitý dohled. Klisnu k žalovanému umístila dcera žalobkyně. Žalovaný sice o umístění koně ve stáji věděl, smluvně však koně od žalobkyně nepřevzal. Okresní soud dospěl k závěru, že škoda nebyla způsobena činností, která má provozní povahu, žalovaný neporušil svojí prevenční ani jinou zákonnou povinnost, koně nepřevzal, škoda nevznikla při plnění závazku žalovaného, tudíž žalovaný za škodu neodpovídá a žalobu zamítl. Rozsudek soudu prvního stupně potvrdil odvolací soud. Nejvyšší soud České republiky v rozsudku ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2614/2010 však dospěl k názoru, že se jednalo o škodu vyvolanou

---

¹⁶⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁶⁶ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef. a kolektiv. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* Opakovaná citace. Str. 1149-1150

věcí použitou při provozní činnosti, jelikož kolotoč byl součástí vybavení stájí žalovaného, a je třeba ho považovat za věc použitou při této provozní činnosti. Dle názoru soudu nezáleží, že k vymrštění závěsné přepážky v kolotoči došlo v důsledku chování jiného koně umístěného v kolotoči. Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně a uložil soudu prvního stupně, aby se zabýval určením výše vzniklé škody.¹⁶⁷ Jedná se o případ projednávaný před účinností nového občanského zákoníku, platná právní úprava by odůvodňovala částečně jiné řešení případu. I dle nové právní úpravy by byl žalovaný jako provozovatel stáje odpovědný za škodu vzniklou z provozní činnosti dle ustanovení § 2924 OZ. Jelikož však škoda vznikla hlavně kopnutím jiného koně do přepážky kolotoče, uplatnilo by se zřejmě i ustanovení § 2933 OZ o škodě způsobené zvířetem. Dle skutkových okolností a míry zavinění by pak za škodu odpovídal samostatně či společně s provozovatelem stáje i vlastník druhého koně. Dle nové právní úpravy by bylo také možné použít ustanovení o náhradě při poranění zvířete.

---

¹⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2614/2010

8 Deliktní odpovědnost spojená s chovem koní

Deliktní odpovědnost je obecně chápána jako odpovědnost za protiprávní jednání. Na úseku ochrany životního prostředí se jedná o takové jednání, které porušuje jednotlivá ustanovení, jejichž cílem je chránit životní prostředí nebo jeho složky. Deliktní odpovědnost je možné rozdělit na odpovědnost za trestné činy (trestní odpovědnost) a odpovědnost za správní delikty (správní odpovědnost).¹⁶⁸ Na chov koní dopadá velká řada právních předpisů veřejného práva, s čímž je spojená i roztržitost právní úpravy odpovědnosti.

8.1 Trestní odpovědnost v oblasti chovu koní

Některá protiprávní jednání v oblasti ochrany životního prostředí dosahují takové intenzity a závažnosti, že by jejich sankcionování na úrovni správního práva bylo zcela nedostačující. V takových případech se uplatní trestní odpovědnost. Která jednání jsou trestným činem a jaké sankce za ně lze uložit, stanoví zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“). Legální vymezení trestného činu obsahuje § 13 odst. 1 trestního zákoníku, který stanovuje, že: „[t]restným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“¹⁶⁹ Trestné činy proti životnímu prostředí najdeme v hlavě VIII. trestního zákoníku. V souvislosti s chovem koní je třeba zmínit zejména trestné činy týrání zvířat, zanedbání péče o zvíře z nedbalosti a šíření nakažlivé nemoci zvířat, které nezdědky budí značný zájem laické veřejnosti i médií a kterým je věnována tato podkapitola. V souvislosti s chovem koní lze spáchat i jiné trestné činy např. krádež dle § 205 trestního zákoníku, kdy si pachatel přisvojí cizí koně, ještě častěji pak vybavení pro chov koní.

8.1.1 Týrání zvířat

Týrání koně by se dle § 302 trestního zákoníku dopustil ten, kdo by týral koně zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem (mimořádné fyzické útrapy a bolesti, které podstatně překračují běžné útrapy týraného zvířete), nebo surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. Vyšší trestní sazba by hrozila pachateli, který svým činem způsobí koni trvalé následky nebo smrt, nebo pachateli, který byl za týrání zvířat v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán. Nejpřísněji by byl potrestán pachatel, který se dopustil týrání na větším počtu zvířat. Pachatelem tohoto trestného činu může být nejen vlastník koně, ale kdokoliv. Pojmy zvíře ani týrání trestní zákoník nevymezuje, proto je tyto pojmy třeba

---

¹⁶⁸ DAMOHORSKÝ, Milan. a kolektiv. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckovy právnické učebnice. 73 s. ISBN 978-80-7400-338-7.

¹⁶⁹ § 13 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

vykládat ve smyslu zákona na ochranu zvířat proti týrání. Týrání zvířete je spácháno veřejně, pokud je spácháno alespoň před 3 osobami současně přítomnými nebo je obsahem tiskoviny, spácháno prostřednictvím médií (film, rozhlas, televize), veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.¹⁷⁰ V trestním zákoníku nenalezneme ani definice pojmů místo veřejnosti přístupné a větší počet zvířat. Blíže tyto pojmy vymezuje judikatura. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011, kromě bližšího vymezení pojmu místo veřejnosti přístupné stanovuje, že větším počtem zvířat se myslí minimálně 7 zvířat.¹⁷¹ Kromě trestu odnětí svobody lze za trestný čin uložit sankci zákazu činnosti nebo propadnutí věci.

8.1.2 Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti

Trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti upravuje § 303 trestního zákoníku. V případě koní by se ho dopustil pachatel, který z hrubé nedbalosti zanedbá potřebnou péči o koně, kterého vlastní nebo o něž je povinen se z jiného důvodu starat, a způsobí mu tím trvalé následky na zdraví nebo smrt. Trestní zákoník v tomto případě chrání kromě zájmu na ochraně zdraví a života zvířat i zajištění řádné a odpovídající péče. Pachatelem může být tedy pouze speciální subjekt, typicky vlastník nebo jiný subjekt, který je povinen o koně pečovat (např. stájník). Trestný čin lze spáchat pouze z hrubé nedbalosti. „*Zanedbání potřebné péče se může projevit v nevhodném zacházení se zvířetem, v jeho špatném umístění, nedostatečném či nevhodném krmení, napájení, případně ošetřování apod. V praxi se jednalo např. o neposkytování krmiva a vody, ponechání zvířete na místech s negativním působením povětrnostních vlivů [...], umístění většího počtu zvířat do stísněných prostorů, zanedbání hygienických podmínek, zanedbání úklidu místa ustájení zvířat atd.*“¹⁷² Přísněji bude potrestán pachatel, který svým jednáním způsobí smrt nebo trvalé následky na zdraví většího počtu zvířat, v tomto případě k zavinění postačuje samotná nedbalost, hrubá nedbalost není vyžadována. Stejně jako v případě trestného činu týrání zvířat lze i za tento trestný čin kromě trestu odnětí svobody uložit sankci zákazu činnosti nebo propadnutí věci.

8.1.3 Šíření nakažlivé nemoci zvířat

Objektem trestného činu šíření nakažlivé nemoci zvířat je ochrana člověka před nepříznivými vlivy pocházejícími od zvířat. Právní úprava se nachází v § 306 trestního

---

¹⁷⁰ § 117 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

¹⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011

¹⁷² DRAŠTÍK, Antonín, FREMR, Robert, DURDÍK, Tomáš, RŮŽIČKA, Miroslav, SOTOLÁŘ, Alexander. a kolektiv *Trestní zákoník. Komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 2488 s. ISBN 978-80-7478-790-4.

zákoníku. Trestného činu šíření nakažlivé nemoci zvířat se v případě koní dopustí pachatel, který byť i z nedbalosti způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci zvířat v zájmových chovech nebo hospodářských zvířat. Přísněji bude potrestán pachatel, který způsobí rozšíření takové nemoci. Výčet nakažlivých nemocí zvířat obsahuje příloha 2. nařízení vlády č. 453/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za nakažlivé lidské nemoci, nakažlivé nemoci zvířat, nakažlivé nemoci rostlin a škůdce užitkových rostlin. Mezi nákazy koní vyjmenovaných tímto nařízením patří, hřebčí nákaza, infekční anémie koní (nakažlivá chudokrevnost koní), influenza koní (chřipka koní), mor koní a vozňřivka. I v případě tohoto trestného činu lze uložit jako sankci zákaz činnosti nebo propadnutí věci.¹⁷³

8.1.4 Trestněprávní úprava odpovědnosti právnických osob

Trestní odpovědnost právnických osob je založena zákonem č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen „TOPO“). Zákon byl k 1. 12. 2016 novelizován zákonem č. 183/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon změnil dosavadní pojetí trestní odpovědnosti právnických osob. Novelou došlo ke koncepční změně, v jejímž rámci byl pozitivní výčet trestných činů v § 7 TOPO, kterých se právnická osoba mohla dopustit, nahrazen přístupem zcela opačným. Nové změny je koncipováno tak, že se právnická osoba může dopustit všech zločinů nebo přečinů uvedených v trestním zákoníku, s výjimkou těch, u kterých to § 7 TOPO vylučuje.¹⁷⁴

Právnická osoba se tak může na rozdíl od předchozí právní úpravy dopustit i trestných činů týrání zvířat, zanedbání péče o zvíře z nedbalosti i šíření nakažlivé nemoci zvířat. Přestože lze o možnosti odpovědnosti právnických osob u některých trestných činů proti životnímu prostředí minimálně pochybovat, v tomto případě je novou právní úpravu třeba hodnotit pozitivně jako krok k větší ochraně zvířat.

8.2 Odpovědnost za přestupky v oblasti chovu koní

Úprava správního trestání včetně přestupků se dočkala značných změn, které je potřeba krátce osvětlit. S účinností k 1. 7. 2017 byl přijat zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za

---

¹⁷³ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání.* Praha: Leges, 2016, str. 775-779, 794-795 s. ISBN 978-80-7502-120-5.

¹⁷⁴ ŠÁMAL, Pavel. K trestní odpovědnosti právnických osob po novele provedené zákonem č. 183/2016 Sb. *Trestněprávní revue.* 2016, č. 11-12, str. 247-253

přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“) a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, které nahrazují dosavadní právní úpravu.

Dosavadní právní úprava rozlišovala přestupky, které mohly být spáchány výhradně fyzickými osobami a tzv. jiné správní delikty, mezi něž se řadily zejména jiné správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob a správní delikty právnických osob a tzv. podnikajících fyzických osob (též někdy označovány jako správní delikty podnikatelů).¹⁷⁵ Zákon o odpovědnosti za přestupky však ve svých přechodných ustanoveních stanovuje, že na přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na přestupky podle tohoto zákona.¹⁷⁶ Nový zákon o odpovědnosti za přestupky tedy upravuje jak řízení o přestupcích fyzických osob, tak řízení o přestupcích právnických osob a podnikajících fyzických osob. U skutkových podstat dosavadních jiných správních deliktů právnických osob a podnikajících osob, které byly již dříve začleněny do zvláštních zákonů, došlo k upuštění od označení správní delikt a nově jsou označovány jako přestupky. V této souvislosti byl přijat zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, který obsahuje novelizace mnoha dosavadních právních předpisů za účelem sladění s novou právní úpravou.¹⁷⁷

Zákon o odpovědnosti za přestupky definuje přestupek jako „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“¹⁷⁸ Níže jsou stručně diskutovány přestupky relevantní pro oblast chovu koní.

8.2.1 Přestupky v oblasti šlechtění, plemenitby, evidence a označování koní

Úpravu přestupků v této oblasti obsahuje plemenářský zákon. Přestupky fyzických osob stanovuje § 26 tohoto zákona, přestupky právnických osob a fyzických podnikajících osob pak § 27. Přestupky jsou děleny podle postavení jednotlivých subjektů a jejich vztahu ke zvířeti. Jako sankci za tyto přestupky lze uložit pouze „*pokuty, které jsou odstupňovány podle závažnosti, způsobu, doby trvání a následků protiprávního jednání a podle jednotlivých*

---

¹⁷⁵ HENDRYCH, Dušan. a kolektiv. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). 302 s. ISBN 978-80-7400-624-1.

¹⁷⁶ § 112 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹⁷⁷ *Nové přestupkové zákony (aneb co nás čeká a nemine v okurkové sezóně)* [online] [cit. 18. 9. 2017]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nove-prestupkove-zakony-aneb-co-nas-ceka-a-nemine-v-okurkove-sezone-105644.html?mail>

¹⁷⁸ § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

*skutkových podstat přestupků [...].*¹⁷⁹ Přestupky je dle § 28 plemenářského zákona oprávněna projednávat Česká plemenářská inspekce. Přestupky týkající se označování a evidence koní projednávají orgány veterinárního dozoru.

8.2.2 Přestupky dle zákona na ochranu zvířat proti týrání

Zákon na ochranu zvířat proti týrání upravuje přestupky fyzických osob v § 27. Protiprávní jednání jsou členěna podobně jako v případě plemenářského zákona podle postavení subjektů a jejich vztahu ke zvířeti. Jako sankci je možné uložit pokutu, jejíž výše je odstupňována dle závažnosti jednání. Spolu s pokutou lze pak za stanovené přestupky uložit i sankci propadnutí zvířete a zákaz chovu zvířat na dobu až 5 let. *„Tímto způsobem lze efektivněji reagovat na situace, kdy hrozí, že pachatel bude v týrání pokračovat nebo zvířeti neposkytne potřebnou péči.“*¹⁸⁰ Vlastníkem propadlého zvířete se stává stát. *„Jakmile se stát stane vlastníkem zvířete, má možnost náklady spojené s péčí o toto zvíře minimalizovat tím, že jej prodá nebo daruje novému vlastníkovi.“*¹⁸¹

Přestupky právnických a fyzických podnikajících osob jsou upraveny v § 27a TýrZv. Stejně jako u přestupků fyzických osob, lze jako sankci uložit pokutu a za stanovené přestupky i sankci propadnutí zvířete a zákaz chovu zvířat na dobu až 5 let. Kromě toho lze těmto osobám uložit u stanovených přestupků i zákaz činnosti na dobu až 5 let.

Přestupky podle zákona na ochranu zvířat proti týrání projednává v prvním stupni obecní úřad obce s rozšířenou působností až na výjimky porušení povinností, které vyplývají z obecně závazné vyhlášky, ty má pravomoc projednávat v prvním stupni obec.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností může na návrh krajské veterinární správy správním rozhodnutím uložit zvláštní opatření. Jedná se však o oprávnění úřadu, nikoliv o jeho povinnost. *„Z toho rovněž [...] plyne poměrně velký rozdíl mezi počtem podaných návrhů na provedení zvláštního opatření a počtem vydaných rozhodnutí.“*¹⁸² Nejedná se o sankci, nýbrž

---

¹⁷⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů

¹⁸⁰ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kolektiv. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 303 s. ISBN 978-80-210-8041-6.

¹⁸¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 359/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů

¹⁸² Důvodová zpráva k zákonu č. 359/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů

o nápravné opatření, jehož cílem je zajistit nápravu vadného stavu a co nejrychlejší ochranu týraného zvířete. Vedle správního řízení o zvláštním opatření musí probíhat i správní řízení o přestupku. Zvláštní opatření blíže stanovuje § 28a TýrZv a v případě koní mezi ně patří možnost:

- nařídit a zajistit umístění týraného koně do náhradní péče, vyžaduje-li to jeho zdravotní stav, nebo pokud je opakovaně týrán,
- nařídit chovateli zajistit opatření ke snížení počtu koní včetně jejich usmrcení, dochází-li k jejich týrání,
- nařídit chovateli pozastavení činnosti, při které dochází k týrání koní, a to do doby odstranění závad,
- nařídit vlastníkovi koně zajistit utracení koně odborně způsobilou osobou podle veterinárního zákona, pokud je nemoc nebo poranění koně spojeno s trvalým utrpením,
- nařídit chovateli umožnit provádění péče o koně jinou osobou na pozemku, ve stájích nebo v jiných objektech chovatele, kde se kůň nachází.

Z téhož důvodu lze i jako prvním úkonem v řízení rozhodnout také o předběžné náhradní péči podle § 28c TýrZv, a to za předpokladu, že lze ve správním řízení očekávat uložení sankce propadnutí týraného zvířete, rozhodnutí o jeho zabránění nebo rozhodnutí o umístění týraného zvířete do náhradní péče. Jedná se o dočasný zásah do práv chovatele.¹⁸³

V praxi často musí obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodnout, zda uložit zvláštní opatření či sankci propadnutí týraného zvířete. Jedná se o instituty s řadou rozdílů. Mezi podstatné rozdíly patří, že zvláštní opatření lze uložit pouze na návrh krajské veterinární správy a i osobě, která má zvíře v nájmu či pachtu. Propadnutí týraného zvířete se ukládá bez návrhu krajské veterinární správy a pouze vlastníkovi zvířete.¹⁸⁴

8.2.3 Přestupky dle veterinárního zákona

Úpravu přestupků obsahuje veterinární zákon v § 71-74. Přestupky fyzických osob stanovuje § 71 tohoto zákona, přestupky právnických osob a fyzických podnikajících osob jsou upraveny v § 72. Právní úprava zahrnuje i přestupky soukromých veterinárních lékařů. Jako sankci za přestupek lze uložit pouze pokuty, které jsou odstupňovány dle závažnosti jednání.

---

¹⁸³ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kolektiv. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Opakovaná citace. Str. 302-303.

¹⁸⁴ *Výklad MZe k problematice zvláštního opatření* [online] [cit. 19. 9. 2017]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/518405/_2017Nahradni_pece.pdf

Většinu přestupků je dle § 74 veterinárního zákona oprávněna projednávat krajská veterinární správa, vyjmenované přestupky pak projednává Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv nebo celní úřad.

8.2.4 Přestupky související s pohybem jezdce a koně v krajině, lese, honitbě a po pozemních komunikacích

Stejně jako je roztržštěná samotná právní úprava dotýkající se pohybu jezdce, nacházejí se i přestupky v této oblasti ve větším množství různých právních předpisů. Z tohoto důvodu je v této podkapitole věnována pozornost vybraným přestupkům přímo souvisejícím s pohybem jezdce a koně v krajině, lese, honitbě a po pozemních komunikacích. Přestože si lze v této oblasti představit i některé přestupky právnických či podnikajících fyzických osob (např. situace, kdy vlastník stáje organizuje pravidelné vyjížděky s klienty po okolních lesích a krajině) je tato podkapitola z důvodu pravděpodobnosti jejich spáchání věnována pouze přestupkům fyzických osob.

Porušení povinností spojených s volným průchodem přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby dle § 63 ZOPK není spojeno s odpovědností za přestupek nýbrž se soukromoprávní odpovědností. Na určité součásti krajiny, které jsou upraveny zvláštními právními předpisy, se však může vztahovat speciální úprava.

Fyzická osoba se dle § 53 odst. 1 písm. a) lesního zákona dopouští přestupku, pokud ruší v lese klid a ticho nebo podle § 53 odst. 1 písm. j) jezdí na koni mimo cesty a vyznačené trasy nebo pokud dle § 53 odst. 1 písm. k) pase nebo prohání dobytek nebo umožňuje výběh hospodářským zvířatům do lesních porostů. Za tyto přestupky ji lze uložit pokutu až do výše 5000 Kč. Přestupky dle lesního zákona je oprávněn projednávat orgán státní správy lesů.

Dle zákona o myslivosti se přestupku podle § 63 odst. 1 písm. a) dopustí fyzická osoba, která jakýmkoliv způsobem plaší zvěř nebo zvěř ruší při hnízdění a kladení mláďat a provádí další činnosti záporně působící na život zvěře jako volně žijících živočichů, pokud nejde o vyjmenované činnosti, nebo porušuje omezení nebo zákaz vstupu do honitby nebo jejích částí nebo omezení jízdy koňmi. Za tento přestupek lze uložit pokutu ve výši až 10 000 Kč. Přestupky podle zákona o myslivosti je oprávněn projednávat orgán státní správy myslivosti.

Jak již bylo zmíněno výše, hledí se na jezdce na koni dle ZPPK jako na řidiče. Z tohoto důvodu se na jezdce na koni vztahuje i úprava některých přestupků fyzických osob v § 125c ZPPK. Přestupku se lze dopustit kupříkladu pokud jezdec jede na koni bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo jede na koni ve stavu vylučujícím

způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky. Přestupku se lze dopustit i v případě nesplnění nebo porušení jiné povinnosti stanovené v hlavě II. ZPPK. V případě jezdce na koni se může jednat zejména o povinnosti stanovené § 60 ZPPK (řádné označení za snížené viditelnosti, zákaz jízdy od soumraku do svítání po silnicích I. nebo II. třídy atd.).¹⁸⁵

---

¹⁸⁵ § 125c odst. 1 písm. b), c), k) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

9 Závěr

Cílem této práce bylo zanalyzovat a popsat právní úpravu spojenou s chovem koní, zhodnotit její nedostatky a navrhnout možná zlepšení. Jedná se o problematiku, která je obsažena ve velkém množství právních předpisů veřejného práva a dotýkají se jí i některé právní předpisy práva soukromého. Oblast chovu koní navíc upravují i některé předpisy Evropské unie, což spolu s dynamickým vývojem právní úpravy ochrany zvířat značně stěžuje orientaci v této problematice. Přitom znalost právních předpisů a jejich zprostředkování co nejširšímu okruhu osob věnujících se koním, je klíčovým předpokladem pro zvýšení dodržování těchto předpisů. Hodnotou této práce by tak mělo být zejména ucelené zpracování právních předpisů vztahující se na chov koní, tedy oblasti, které zatím nebyla věnována příliš velká pozornost.

Z důvodu značného rozsahu celé problematiky jsem vybrala pouze dílčí témata, kterým se práce v jednotlivých oblastech věnuje, aniž by si činila nárok na úplnost. Mezi tyto oblasti patří šlechtění, plemenitba, evidence, označování koní, ochrana koní proti týrání, zdraví koní a pohyb koně s jezdcem v krajině, lese, honitbě a po pozemní komunikaci. V celé práci jsem se snažila vhodně propojit popis právní úpravy se svými poznatky z praxe.

V průběhu studia právní úpravy chovu koní jsem zjistila, že důležitým východiskem pro správnou aplikaci právních předpisů je správné vymezení právního postavení koně, které může být v jednotlivých právních předpisech odlišné. V rámci soukromého práva upravuje postavení koně zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, podle něhož kůň spadá do zvířat chovaných, konkrétně potom do kategorie zvířat domácích. Podle účelu, pro který jsou koně chováni, se dále dělí na zvířata v zájmovém chovu a na zvířata hospodářská. V oblasti veřejného práva právní postavení koně upravuje hlavně zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, podle kterého může být kůň s přihlédnutím k účelu chovu zvířetem v zájmovém chovu, hospodářským zvířetem nebo pokusným zvířetem. Možnost zařazení koně do různých kategorií pouze na základě různého účelu jeho chovu přináší řadu problémů. S uplatněním mechanizace v zemědělství a nízkou spotřebou koňského masa v České republice se kůň z hospodářského zvířete postupně mění na zvíře v zájmovém chovu, které je využíváno zejména pro sport a k rekreačním účelům. Současná právní úprava zejména ve veřejném právu na tuto změnu nereaguje dostatečně rychle a na koně pohlíží stále především jako na hospodářské zvíře. Přesto, že se domnívám, že kůň v zájmovém chovu vyžaduje stejnou míru péče jako kůň, který spadá do kategorie hospodářských zvířat, platí pro obě kategorie řada odlišností a koním

v zájmovém chovu někdy bývá poskytnuta menší míra ochrany. Podle mého názoru, pokud právní předpisy stanovují určitý standart pro koně jako pro hospodářská zvířata, neměl by být odpírán jiným koním jen proto, že se jedná o koně v zájmovém chovu. Jako další problém lze vnímat celkovou nejednotnost vymezení a zařazení koně v rámci veřejného práva. Ve smyslu zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči lze na koně nahlížet pouze jako na hospodářské zvíře. Tento zákon sice pracuje i s pojmem zvířete v zájmovém chovu, nijak ho ale nevymezuje. Z pojmosloví obou zmíněných zákonů vychází i mnoho dalších předpisů veřejného práva, které pojmy zvíře, hospodářské zvíře a zvíře v zájmovém chovu používají, aniž by je ale definovaly, což bez širší znalosti problematiky může být značně matoucí.

V právní úpravě šlechtění, plemenitby, evidence a označování koní spatřuji nedostatky hned v několika ohledech. Prvním z nich je nedostatečná informovanost chovatelů o povinnosti využít k přirozené plemenitbě jediné plemeníky, kteří jsou zapsaní v ústředním registru plemeníků. Chovatelé se často mylně domnívají, že v případě, že narozené hříbě není určeno k prodeji či chovu, nemusí klisnu připustit zapsaným plemeníkem. V tomto případě se ale jedná o tzv. černou plemenitbu, která je jedním z nejčastějších porušení předpisů v oblasti šlechtění a plemenitby. Jako problematiku vnímám i povinnost označování některých plemen koní pomocí výžehů v době, kdy je většina plemen označována jinými metodami, zejména pak s využitím mikročipu. Metody, kterými se provádí výžeh, jsou pro hříbata bolestivá. Přesto, že se nejedná o bolest nesnesitelnou, jde o bolest, které se lze vyhnout. Ideálním řešením by dle mého názoru bylo rozšíření povinnosti označování mikročipem na všechna plemena koní. Největší nedostatky právní úpravy v této oblasti pak souvisí s průkazy koní. V souladu s nařízením EU nelze, až na stanovené výjimky, koně bez průkazu předávat a přemísťovat. Výčet výjimek je ale zcela nedostatečný a pro jezdce znamená, že by měli brát průkaz koně například i na delší vyjížďky, což ale velikost průkazu téměř neumožňuje. V praxi také většina vlastníků stájí požaduje, aby jim vlastníci koní průkazy po dobu ustájení odevzdali a nechávají si je u sebe. S odevzdáváním průkazu souvisí i další problém. V průkazu je zapsaný vlastník koně, a často se jedná o jediný doklad o vlastnictví koně, který vlastník má. Stávající úprava pak v praxi často napomáhá nelegálnímu prodeji koní. Jako možné řešení vidím rozšíření výčtu výjimek umožňujících předávat a přemísťovat koně bez jeho průkazu a zavedení jakéhosi listu vlastnictví, který by na rozdíl od průkazu jasně určoval vlastníka koně a který by nebylo třeba předávat spolu s koněm.

Za hlavní problém v oblasti týrání koní považuji nalezení hranice, co koním ještě prospívá a co jim škodí. Bez odpovědi na tuto otázku lze jen těžko stanovit, co všechno je vlastně týráním

koní. Zatím právní úprava věnuje větší pozornost fyzickému týrání a psychické týrání, které je méně zjevné, zůstává mírně upozaděno. Problematickým aspektem je pak i samotné efektivní kontrolování stanovených povinností. Ze strany státu jen těžko najdeme nástroj, který by umožnil zcela efektivní kontrolu u všech vlastníků koní. Týrání koní se daří zatím kontrolovat zejména v rámci sportovních disciplín. K týrání však většinou dochází při přípravě koně mimo tyto disciplíny. Za týráním koně nestojí nejen neznalost a nedbalost, ale také snaha dosáhnout lepších sportovních či chovných výsledků. Nalezení shody v tom, co je a není týráním koní, je značně problematické, a proto je třeba v oblasti ochrany koní jakož i dalších zvířat pokračovat ve vědeckém výzkumu, který nám lépe umožní pochopit, jak zvířata vnímají bolest, a co jim škodí. Budoucí právní úprava by dle mého názoru měla jasně vymezit činnosti, které považuje za týrání a odstranit tak pochybnosti, zda určité chování spadá pod poměrně široké definice uvedené v zákoně na ochranu zvířat proti týrání. Podle mého názoru by mezi tyto činnosti do budoucna měly bezesporu spadat barování i rollkur.

Za poměrně nešťastnou považuji i změnu v regulaci veřejných vystoupení zvířat, v jejímž důsledku obec ani orgán ochrany zvířat nemohou oznámené vystoupení zakázat, a to ani v případě podezření, že by veřejné vystoupení mohlo porušovat zákon na ochranu zvířat proti týrání. Nelogické je i ponechání oprávnění pořadateli, aby v případě podezření na porušení podmínek některým z účastníků konání vystoupení do provedení nápravy zastavil. V mnohých případech je totiž pořadatel v konání veřejného vystoupení finančně zainteresován a jeho zastavení by pro něj znamenalo finanční ztrátu.

Samostatnou pozornost je pak třeba věnovat oblasti právní úpravy přepravy koní, která je kromě zákona na ochranu zvířat proti týrání obsažena i v řadě prováděcích předpisů, a vztahují se na ni i některá přímo použitelná evropská nařízení. Zároveň se přepravy koní částečně dotýkají i předpisy veterinárního práva. Právní úprava je tudíž na všech úrovních legislativy nejednotná, a tak roztržitá, že se v ní lze jen těžce orientovat. Já osobně ji považuji za nejméně přehlednou v rámci celé právní úpravy chovu koní. Částečný výklad se snaží poskytnout orgány Veterinární správy ČR, zároveň ale dodávají, že jejich výklad není právně závazný, jelikož výklad právních předpisů může provádět pouze soud.

V oblasti veterinárního práva jsem se zaměřila především na povinnosti chovatele, zdraví koní a jeho ochranu. K samotné právní úpravě nelze mít zásadnější připomínky. Jako menší nedostatek však vnímám právní úpravu poskytování náhrad nákladů a ztrát, které chovateli vznikly v důsledku provádění mimořádných veterinárních opatření. Pokud jde o náhradu za utraceného či poraženého koně, poskytuje se náhrada ve výši obvyklé ceny zdravého zvířete

téhož druhu a kategorie v místě a době vzniku škody. Jako problém lze vnímat stanovování ceny tímto způsobem u sportovních koní, kteří mají pro své vlastníky specifickou hodnotu, jež tvoří individuální původ, charakter, schopnosti, ale i časová a finanční investice do tréninku a vybavení, které bývá pro každého koně individuální. Návrhem *de lege ferenda* by tak mohlo být zohlednění zvláštní hodnoty či významu koně pro jeho vlastníka ve výši náhrady.

K psychickému zdraví koní přispívá pravidelný pohyb v terénu. Pohyb jezdce s koněm mimo areál stáje má však svá specifika a dopadá na něj celá řada právních předpisů. Problematiku jsem rozčlenila na pohyb jezdce a koně v krajině, lese, honitbě a po pozemních komunikacích. Jako základní problém vnímám skutečnost, že je právní úprava v této oblasti značně rozdrobená a jízdy na koni se dotýká pouze okrajově, což může mít za následek, že si jí jezdci nejsou vůbec vědomi. Pokud odhlédneme od rozdrobenosti právní úpravy, dotýkají se každé oblasti dílčí problémy.

Právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby je dáno na základě zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Jako první problém vnímám, že neexistuje úplná shoda na tom, co všechno lze pod pojem volný průchod podřadit. V současné době se lze setkat spíše s názorem, že pod pojem volný průchod nelze podřadit jízdu na koni ani situaci, kdy jezdec koně vede, protože pohyb koně může pozemky zatěžovat a poškozovat mnohem více než pohyb fyzických osob. Dle mého názoru ale zákon o ochraně přírody a krajiny dostatečně postačuje k ochraně pozemků a při dodržení ostatních zákonných podmínek je možné podřadit pod pojem volný průchod krajinou i průchod jezdce na koni.

Podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích je v lese zakázáno jezdit na koni mimo lesní cesty a vyznačené trasy. Jako závažný problém hodnotím skutečnost, že zákon o lesích nedefinuje pojem lesní cesty a neposkytuje tak dostatečnou míru ochrany pro vlastníky pozemků, ani právní jistotu pro jezdce na koních. Někteří autoři definují lesní cestu za pomoci normy ČSN 73 6108 Lesní dopravní síť, s čímž se ale neztotožňuji, a myslím si, že pro vymezení pojmu lesní cesta je nutné kromě lesního zákona vycházet ještě ze zákona č. 13/1997Sb., o pozemních komunikacích. Ani použití těchto dvou zákonů však není pro vymezení pojmu lesní cesty zcela dostačující a budoucí právní úpravu by bylo třeba směřovat k odstranění tohoto nedostatku a jasnějšímu vymezení pojmu lesní cesta.

Na základě zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti je možné v určitých případech omezit v honitbě jízdu koňmi. Jedná se o opatření, které mezi koňskou veřejností často budí značné

emoce. Dle mého názoru je toto omezení ale nezbytné pro ochranu zvíře v honitbě a v době lovu i pro ochranu zdraví a života samotných jezdců a jejich koní. Navíc dle údajů zjištěných Ministerstvem zemědělství bylo v roce 2015 vydáno pouze 7 zákazů nebo omezení vstupu do honitby. Za nedostatek považují, že jezdci o omezení jízdy v honitbě často nemusí být dostatečně informováni. Možným řešením by bylo oznamovat opatření obecné povahy, které by se týkalo omezení jízdy koňmi známým stájím v okolí honitby.

Pohyb jezdce a jeho koně na pozemních komunikacích se řídí zákonem č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, podle kterého se jezdec na zvířeti považuje za řidiče. Přestože zákon obsahuje ustanovení, které specificky stanovuje povinnosti jezdcům na zvířeti a zároveň odkazem na jiná ustanovení upravuje, které povinnosti řidiče přiměřeně platí i pro jezdce na koni, je úprava značně zmatečná a roztržitá. Na jezdce na koni se totiž vztahují i jiná ustanovení tohoto zákona, na které se odkaz speciálního ustanovení upravujícího jízdu na zvířeti nevztahuje. O tom, že se zákon o provozu na pozemních komunikacích primárně vztahuje na řidiče motorových vozidel a jezdcům na zvířatech věnuje jen malou pozornost, svědčí i fakt, že se ve speciálním ustanovení, které přímo upravuje jízdu na zvířatech, už 11 let nachází legislativní chyba, která i přes několik novelizací zákona nebyla opravena. Za nevhodně upravenou považují povinnost, aby za snížené viditelnosti byl jezdec na zvířeti označen na levé straně neoslňujícím bílým světlem viditelným zepředu a červeným neoslňujícím světlem viditelným zezadu, což je dle mého názoru nevhodné a technicky velmi těžko proveditelné. V praxi jezdci sebe i své koně často označují žlutými a oranžovými reflexními prvky, což osobně vnímám jako lepší řešení. Jako další nedostatek vnímám fakt, že na rozdíl od cyklistů není jezdcům na koni mladším 18 let stanovena povinnost, aby měli během jízdy na hlavě nasazenou a řádně připevněnou ochrannou přilbu. Tato povinnost by dle mého názoru v rámci ochrany nezletilých měla být do zákona zakotvena.

V práci jsem se částečně rozhodla věnovat i právní úpravě související s chovem koní z pohledu soukromého práva. Přestože lze úpravu týkající se zvířat v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník hodnotit převážně kladně, aplikace ustanovení na koně jako na konkrétní druh zvířete přináší některé problémy, které se týkají především úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou zvířetem. Zejména kritizují skutečnost, že v případě, že kůň slouží svému vlastníkovu k výkonu povolání či k jiné výdělečné činnosti, zproští se vlastník odpovědnosti k náhradě škody způsobené zvířetem, prokáže-li, že nastal jeden ze dvou liberačních důvodů. Rozdílně se pak mohou posuzovat případy, kdy škodu způsobí kůň, sloužící svému vlastníkovu k výkonu povolání či k jiné výdělečné činnosti a kůň určený pro rekreační ježdění. V obou

případech si lze představit, že se tak stane z důvodů, kterému vlastník nemohl zabránit ani s vynaložením potřebné pečlivosti. Samotný základ právní úpravy spočívající v možnosti uplatnění liberačních důvodů lze dle mého názoru považovat za rozumný, ale legitimním požadavkem by v případě chovu koní bylo rozšíření možnosti použití liberačních důvodů i na ostatní vlastníky. Cílem změny by nebylo rozšíření možnosti zprostit se z odpovědnosti za způsobenou škodu, ale odstranění nedůvodné právní nerovnosti v postavení jednotlivých osob a zbavení vlastníků rekreačních koní odpovědnosti za škodu, jejíž vznik nemohli nijak ovlivnit. Zákon by tak soudům umožňoval individuálně posoudit jednotlivé případy a rozhodnout, zda vlastník při dozoru nad koněm zanedbal potřebnou pečlivost, anebo že by škoda vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti, a to u všech vlastníků koní. Nedostatky této právní úpravy jsem se pak snažila demonstrovat na konkrétních příkladech z praxe.

V předposlední kapitole zmiňuji deliktní odpovědnost související s chovem koní, a to jak odpovědnost trestní, tak odpovědnost správní. Na chov koní dopadá velká řada právních předpisů veřejného práva, s čímž je spojená i roztržitost právní úpravy odpovědnosti. Kladně je třeba pohlížet zejména na novelu zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, díky níž se právnické osoby můžou na rozdíl od předchozí právní úpravy dopustit i trestných činů týrání zvířat, zanedbání péče o zvíře z nedbalosti i šíření nakažlivé nemoci zvířat. Přestože lze o možnosti odpovědnosti právnických osob u některých jiných trestných činů proti životnímu prostředí minimálně pochybovat, v tomto případě novou právní úpravu hodnotím pozitivně jako krok k větší ochraně zvířat.

I přes všechny náměty na zlepšení právní úpravy, které jsem navrhla, je dle mého názoru důležitější zprostředkování právní úpravy týkající se chovu koní širší a zejména pak „koňské“ veřejnosti, což je klíčovým předpokladem pro zvýšení dodržování těchto předpisů a otevření diskuze o jejich nedostacích i na jiných místech než jen v této práci. S povděkem lze kvitovat, že se v České republice postupně zvyšuje množství literatury zabývající se zvířaty z právního hlediska. Literatury a odborných statí, které by se v tomto směru věnovaly koním nebo alespoň hospodářským zvířatům, je u nás však stále nedostatek.

Seznam použitých zdrojů

Literatura:

ANDĚRA, Miloš a Jaroslav ČERVENÝ. *Svět zvířat III. Savci*. Praha: Albatros, 2000. Svět zvířat (Albatros). ISBN 80-00-00829-7.

BUŠTA, Pavel. *Zákon o silničním provozu (ve znění 42 novel) s komentářem*. Praha: JUDr. Pavel Bušta, 2016. ISBN 978-80-906024-1-0.

DAMOHORSKÝ, Milan, Hana MÜLLEROVÁ, Martin SMOLEK a Tereza SNOVKOVÁ. *Zemědělské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-584-5.

DAMOHORSKÝ, Milan. a kolektiv. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7.

DRAŠTÍK, Antonín, FREMR, Robert, DURDÍK, Tomáš, RŮŽIČKA, Miroslav, SOTOLÁŘ, Alexander. a kolektiv *Trestní zákoník. Komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-790-4.

DUŠEK, Jaromír. *Chov koní*. Vyd. 3. Praha: Brázda, 2011. ISBN 978-80-209-0388-4.

ELIÁŠ, Karel. a kolektiv. *Občanské právo pro každého. Pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-013-4.

HENDRYCH, Dušan. a kolektiv. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

HUMLÁK, Milan. a kolektiv. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8.

JANČÁŘOVÁ, Ilona a kolektiv. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8041-6.

JELÍNEK, Jiří. a kolektiv. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-120-5.

KOVALČÍKOVÁ, Daniela, ŠTANDERA, Jan. *Zákon o provozu na pozemních komunikacích*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-418-6.

NOVOTNÝ, Petr, Pavel KOUKAL a Eva ZAHOŘOVÁ. *Nový občanský zákoník. Náhrada škody*. Praha: Grada, 2014. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5165-8.

MÁCHA, Aleš a Karel HUNEŠ. *Místní a účelové komunikace*. Praha. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-129-8.

MELZER, Filip, TÉGL, Petr. a kolektiv. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-003-1.

MÜLLEROVÁ, Hana a Vojtěch STEJSKAL. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2317-9.

PETR, Bohuslav a kolektiv. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-781-2.

STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny*. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016. ISBN 978-80-7552-229-0.

STEJSKAL, Vojtěch a Martin LESKOVJAN. *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha 2010. ISBN 9788087146330.

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef. a kolektiv. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. ISBN 978-80-7478-630-3.

Odborné statě:

LORENČÍK, Jiří. Vstup a vjezd osob do přírody, krajiny a honiteb. *Myslivost: odborný časopis pro lidovou myslivost*. 2009, 57 (87) (10/2009). [online] [cit. 14. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2009/Rijen---2009/Vstup-a-vjezd-osob-do-prirody--krajiny-a-honiteb>

MOTYGINOVÁ, Zdena. Zaujalo nás: Mistryně bez licence; Do českého lesa na koni?, NEW - pony jezdecké školy *Jezdectví*. 2016, 64 (6/2016), 26 s. ISSN 1210-5406.

CÍSAŘOVSKÝ, Michal. Pět let označování koní mikročipy. *Jezdectví*. 2014, 62 (12/2014), 64-66 s. ISSN 1210-5406.

MÜLLEROVÁ, Hana. Zvíře jako objekt právních vztahů. *Dny práva – 2010 – Days of Law*, 1. ed. Brno: Masaryk University, 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010. [online] [cit. 16. 5. 2017]. Dostupné z: [https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_\(4342\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/09_priroda/Mullerova_Hana_(4342).pdf)

PAŘÍZEK, Igor. Honitba a její nájem. *Právní rozhledy*. 22/2009, 812 s. ISSN 1210-6410

PAVELKA, Ivan, SKOUMAL Michal. Limity oprávnění jízdy na koni v lese podle lesního zákona. *Právní rozhledy* 15-16/2015, 521 s. ISSN 1210-6410

ŠÁMAL, Pavel. K trestní odpovědnosti právnických osob po novele provedené zákonem č. 183/2016 Sb. *Trestněprávní revue*. 2016, č. 11-12. 247-253 s. ISSN 1213-5313.

TOMAN, Petr a Zdena MOTYGINOVÁ. Čí je můj kůň? *Jezdectví*. 2012, 60 (7/2012), 10-11 s. ISSN 1210-5406.

Mezinárodní právo veřejné a evropské právo:

Evropská dohodou o ochraně zvířat během mezinárodní přepravy (2003)

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/262 ze dne 17. února 2015, kterým se stanoví pravidla podle směrnic Rady 90/427/EHS a 2009/156/ES, pokud jde o metody identifikace koňovitých

Rozhodnutí Komise 96/78/ES ze dne 10. ledna 1996 o kritériích pro zápis a evidování koňovitých do plemenných knih pro chovné účely

Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 998/2003/ES ze dne 26. května 2003 o veterinárních podmínkách pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu a o změně směrnice Rady 92/65/EHS

Právní předpisy ČR:

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství

zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech

zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat

zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

zákon č. 302/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

zákon č. 289/1995 Sb., o lesích

zákon č. 13/1997Sb., o pozemních komunikacích

zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky

zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

zákon č. 411/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a

zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

zákon č. 183/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích

Usnesení České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

vyhláška č. 448/2006 Sb., o provedení některých ustanovení plemenářského zákona

vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem

vyhláška č. 72/2017 Sb., o genetických zdrojích zvířat

vyhláška č. 370/2006 Sb., o odborných kurzech k výkonu některých odborných činností v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat

vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě

vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností

vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování

vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání

vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat

vyhláška č. 294/2015 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích

nařízení vlády č. 453/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za nakažlivé lidské nemoci, nakažlivé nemoci zvířat, nakažlivé nemoci rostlin a škůdce užitkových rostlin.

Důvodové zprávy:

Důvodová zpráva k zákonu č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů

Důvodová zpráva k zákonu č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Důvodová zpráva k zákonu č. 359/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů

Judikatura:

Nález ÚS ze dne 26. května 2009, Pl. ÚS 40/08

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2006, sp. zn. 33 Odo 449/2005

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2009, sp. zn. 25 Cdo 3738/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 25 Cdo 5030/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2614/2010

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2016, sp. zn. 2 As 78/2016–72

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 657/2011

Internetové odkazy:

Tab. 4 Porážky prasat, ovcí, koz, koní a drůbeže [online] [cit. 16. 5. 2017]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/porazky-hospodarskych-zvirat-brezen-2017>

Koncepce chovu koní [online] [cit. 16. 5. 2017]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/322677/Koncepce_chovu_koni_v_CR.pdf

Přehled druhů zvířat a jejich spotřeby k pokusným účelům v ČR v roce 2016 [online] [cit. 16. 5. 2017]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/1497/EPZ16t_resorty.pdf

Genetika ve šlechtění zvířat [online] [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z: http://user.mendelu.cz/urban/vyuka/genslech/3_genetika_slechtenu_zaklady_slech_06_w.pdf

Uznaná chovatelská sdružení [online] [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/zivocisna-vyroba/uznana-chovatelska-sdruzeni/>

Kontrolované povinnosti českých chovatelů koní [online] [cit. 20. 5. 2017]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/cpi/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/_obsah_cz_CPI_tiskove-zpravy_kontrolovane-povinnosti-ceskych.html

Pokyny pro vedení ústřední evidence koní, oslů a jejich kříženců [online] [cit. 20. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.uek.cz/download/pokyny.pdf>

Označování, registrace a evidence koní, oslů a jejich kříženců s koňmi [online] [cit. 24. 5. 2017]. Dostupné z: http://www.uek.cz/ch_oznacovani.htm

Registrační čísla hospodářství, registrace chovatelů a vedení registru koní držných v hospodářství [online] [cit. 24. 5. 2017]. Dostupné z: http://www.uek.cz/ch_registrace.htm

Výroční zpráva z úředních kontrol ČR za rok 2016 [online] [cit. 24. 5. 2017]. Dostupné z: http://www.apic-ak.cz/data_ak/17/v/UKZUZvyrocniZpravaKontroly2016.pdf

Ústřední evidence koní ČR 2016 [online] [cit. 4. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.uek.cz/>

ÚEK ČR – Průkaz koně [online] [cit. 4. 11. 2017]. Dostupné z: http://www.uek.cz/ch_prukaz.htm

Česká jezdecká federace – Všeobecná pravidla 2017 [online] [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: http://www.cjf.cz/files/stranky/dokumenty/pravidla/2017/2017_vseobecna_pravidla_0603_1.pdf

Česká jezdecká federace [online] [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.cjf.cz/>

Česká jezdecká federace – Skoková pravidla 2017 [online] [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: http://www.cjf.cz/files/stranky/dokumenty/pravidla/2017/2017_pravidla_skokova_2103-1.pdf

Je to ještě sport? [online] [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/je-to-jeste-sport?order=1>

Zákaz rollkuru ze zákona. Papír a možná praxe. [online] [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/zakaz-rollkuru-ze-zakona-papir-a-mozna-praxe>

Mnoho podob týrání a zanedbávání koní [online] [cit. 17. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/mnoho-podob-tyrani-a-zanedbavani-koni>

Study: Horse's Stress Levels Increase During Events [online] [cit. 17. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.thehorse.com/articles/26227/study-horses-stress-levels-increase-during-events>

Mýty kolem dostihů: Doping [online] [cit. 7. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/myty-kolem-dostihu-doping>

Tisková prohlášení trenéra a majitele Nikase [online] [cit. 7. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.jezdci.cz/clanky/Tiskova-prohlaseni-trenera-a-majitele-Nikase/>

Kdo smí upravovat kopyta koní [online] [cit. 7. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/kdo-smi-upravovat-kopyta-koni>

Etologie, etika a welfare přepravy koní [online] [cit. 6. 6. 2017]. Dostupné z: http://www.smacr.cz/data/public/seminare/cexchovsky_komplet.pdf

Vyjádření k právní úpravě povinností při přepravě zvířat, včetně koní z hlediska ochrany zvířat [online] [cit. 6. 6. 2017]. Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/file/1683/Jak_preprava_zvirat_1_.pdf

Tisková zpráva Státní veterinární správy zvířat [online] [cit. 7. 11. 2017]. Dostupné z:
https://www.svscr.cz/prevazet_jezdecke_kone_neni_problem/

Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2017 [online] [cit. 20. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/Methodika-kontroly-zdravi-zvirat-a-narizene-vakcinace-na-rok-2017.pdf>

Veterinární podmínky – koně [online] [cit. 23. 6. 2017]. Dostupné z:
<https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/svod-zvirat/veterinarni-podminky-2017/>

Schválená a registrovaná shromažďovací střediska zvířat [online] [cit. 23. 6. 2017]. Dostupné z: https://www.svscr.cz/public/app/subjekty/shromaz_strediska_b_client.php

Koňské stezky [online] [cit. 9. 5. 2017]. Dostupné z:
<http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/informace-pro-navstevniky-chko/konske-stezky/>

Blázniví ministerští úředníci aneb jak je to opravdu se zákazem vstupu do lesa [online] [cit. 1. 5. 2017]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/reakce-na-nepresnosti-v-mediich/blaznivi-ministersti-urednici-aneb-jak.html>

Spoluzpůsobení škody a postih [online] [cit. 31. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/spoluzpusobeni-skody-a-postih#ftn1>

Nové přestupkové zákony (aneb co nás čeká a nemine v okurkové sezóně) [online] [cit. 18. 9. 2017]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nove-prestupkove-zakony-aneb-co-nas-ceka-a-nemine-v-okurkove-sezone-105644.html?mail>

Výklad MZe k problematice zvláštního opatření [online] [cit. 19. 9. 2017]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/518405/_2017Nahradni_pece.pdf

Seznam použitých zkratek

ČJF	Česká jezdecká federace
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů a.s.
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
FEI	Mezinárodní jezdecká federace
IFHA	Mezinárodní federace dostihových autorit
MZe	Ministerstvo zemědělství
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
TOPO	zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
TýrZv	zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání
ÚEK	ústřední evidence koní
ÚRP	ústřední registr plemeníků
ZOPK	zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
ZPK	zákon č. 13/1997Sb., o pozemních komunikacích
ZPPK	zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

Přílohy

Příloha č. 1: Stručný přehled veřejnoprávních předpisů ve vztahu k chovu koní ke dni 29. 11. 2017

Oblast zemědělství:

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství

Oblast veterinární péče:

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči
Vyhláška č. 356/2004 Sb., o sledování (monitoringu) zoonóz a původců zoonóz
Vyhláška č. 382/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí
Vyhláška č. 380/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se spermatem, vaječnými buňkami a embryi a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí
Vyhláška č. 379/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování s živočišnými produkty, na které se nevztahují zvláštní právní předpisy, a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí
Vyhláška č. 377/2003 Sb., o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu zvířat ze třetích zemí
Vyhláška č. 376/2003 Sb., o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu produktů ze třetích zemí
Vyhláška č. 373/2003 Sb., o veterinárních kontrolách při obchodování se živočišnými produkty
Vyhláška č. 372/2003 Sb., o veterinárních kontrolách při obchodování se zvířaty
Vyhláška č. 329/2003 Sb., o informačním systému Státní veterinární správy
Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka
Vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností
Vyhláška č. 291/2003 Sb., o zákazu podávání některých látek zvířatům, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí, a o sledování (monitoringu) přítomnosti nepovolených látek, reziduí a látek kontaminujících, pro něž by živočišné produkty mohly být škodlivé pro zdraví lidí, u zvířat a v jejich produktech

Vyhláška č. 290/2003 Sb., o veterinárních přípravcích a veterinárních technických prostředcích
Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství
Vyhláška č. 298/2003 Sb., o národních referenčních laboratořích a referenčních laboratořích
Vyhláška č. 94/2010 Sb., o některých veterinárních a hygienických požadavcích na přepravu a zpracování vedlejších živočišných produktů.
Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství
Vyhláška č. 128/2009 Sb., o přizpůsobení veterinárních a hygienických požadavků pro některé potravinářské podniky, v nichž se zachází se živočišnými produkty

Oblast péče o pohodu zvířat a ochrana proti týrání:

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání
Vyhláška č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat
Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat
Vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování
Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě
Vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání

Oblast šlechtění, plemenitby, označování a evidence zvířat:

Zákon č. 154/2000 Sb., plemenářský zákon, o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat
Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem
Vyhláška č. 370/2006 Sb., o odborných kurzech k výkonu některých odborných činností v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat
Vyhláška č. 72/2017 Sb., o genetických zdrojích zvířat
Vyhláška č. 448/2006 Sb., o provedení některých ustanovení plemenářského zákona

Oblast krmivářství:

Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech
Vyhláška č. 295/2015 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o krmivech
Vyhláška č. 415/2009 Sb., o stanovení požadavků na odběr vzorků a způsobu zveřejnění metod laboratorního zkoušení produktů ke krmení

Pohyb jezdce a koně v krajině, lese, honitbě a po pozemních komunikacích:

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích
Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích
Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti
Vyhláška č. 294/2015 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích

Některé právní předpisy EU týkající se oblasti chovu koní:

Rozhodnutí Komise ze dne 6. ledna 2004, kterým se stanoví seznam třetích zemí a částí jejich území, ze kterých členské státy povolují dovoz živých koňovitých a spermatu, vajíček a embryí druhů koňovitých, a kterým se mění rozhodnutí 93/195/EHS a 94/63/ES.
Rozhodnutí Komise ze dne 10. dubna 1992 o veterinárních podmínkách a veterinárních osvědčeních pro dočasný dovoz evidovaných koní (92/260/EHS).
Rozhodnutí Komise ze dne 2. února 1993 o veterinárních podmínkách a veterinárních osvědčeních pro zpětný dovoz evidovaných koní určených pro dostihy, soutěže a kulturní akce po jejich dočasném vývozu (93/195/EHS).
Rozhodnutí Komise ze dne 5. února 1993 o veterinárních podmínkách a veterinárních osvědčeních pro dovoz jatečných koňovitých (93/196/EHS).
Rozhodnutí Komise ze dne 5. února 1993 o veterinárních podmínkách a veterinárních osvědčeních pro dovoz evidovaných koňovitých a plemenných a užitkových koňovitých (93/197/EHS).

Směrnice Rady 92/65/EHS ze dne 13. července 1992 o veterinárních předpisech pro obchod se zvířaty, spermatem, vajíčky a embryi uvnitř Společenství a jejich dovoz do Společenství, pokud se na ně nevztahují zvláštní veterinární předpisy Společenství uvedené v příloze A oddíle I směrnice.
Rozhodnutí Komise ze dne 11. června 1992, kterým se stanoví kritéria pro schvalování nebo uznávání organizací a spolků, které vedou nebo zakládají plemenné knihy evidovaných koňovitých
Rozhodnutí Komise ze dne 11. června 1992, kterým se stanoví některá pravidla pro zajištění koordinace mezi organizacemi a spolky, které vedou nebo zakládají plemenné knihy evidovaných koňovitých (92/354/EHS).
Rozhodnutí Komise ze dne 10. ledna 1996 o kritériích pro zápis a evidování koňovitých do plemenných knih pro chovné účely (Text s významem pro EHP) (96/78/ES).
Rozhodnutí Komise ze dne 12. ledna 1996, kterým se stanoví osvědčení o plemenné příslušnosti pro sperma, vajíčka a embrya evidovaných koňovitých (Text s významem pro EHP) (96/79/ES).
Směrnice Rady ze dne 26. června 1990 o obchodu s koňovitými určenými pro soutěže a o podmínkách jejich účasti v soutěžích (90/428/EHS).
Rozhodnutí Komise ze dne 26. března 1992 o sběru dat týkajících se soutěží koňovitých podle čl. 4 odst. 2 směrnice Rady 90/428/EHS (92/216/EHS).
Nářízení Rady (ES) č. 1255/97 ze dne 25. června 1997 o kritériích Společenství pro místa zastávek a o změně plánu.
Nářízení Rady (ES) č. 1040/2003 ze dne 11. června 2003, kterým se mění nařízení (ES) č. 1255/97, pokud jde o použití míst zastávek.
Nářízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97.
Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/262 ze dne 17. února 2015, kterým se stanoví pravidla podle směrnic Rady 90/427/EHS a 2009/156/ES, pokud jde o metody identifikace koňovitých
Nářízení Evropského parlamentu a Rady č. 998/2003/ES ze dne 26. května 2003 o veterinárních podmínkách pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu a o změně směrnice Rady 92/65/EHS
Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 ze dne 21. října 2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a o zrušení nařízení (ES) č. 1774/2002 (nařízení o vedlejších produktech živočišného původu)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely Text s významem pro EHP

Směrnice Rady 2009/156/ES ze dne 30. listopadu 2009 o veterinárních pravidlech pro přesun koňovitých a jejich dovoz ze třetích zemí Text s významem pro EHP

Nářízením Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat

Zdroj: *Koncepce chovu koní* [online] [cit. 15. 11. 2017]. Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/file/322677/Koncepce_chovu_koni_v_CR.pdf

Příloha č.2: Dopravní značky vztahující se speciálně na jezdce na zvířeti

- B 31** **Zákaz vjezdu pro jezdce na zvířeti**
Značka zakazuje jezdcům na zvířeti vjet se zvířetem na pozemní komunikaci za značkou; zákaz platí i pro vedení nebo hnaní takového zvířete.
- C 11a** **Stezka pro jezdce na zvířeti**
Značka přikazuje jezdcům na zvířeti užít v daném směru takto označeného pruhu nebo stezky. Pruhu nebo stezky smí užít i osoba vedoucí takové zvíře. Ostatním účastníkům provozu na pozemních komunikacích je jejich užívání zakázáno, pokud není stanoveno jinak.
- C 11b** **Konec stezky pro jezdce na zvířeti**
Značka ukončuje platnost značky „Stezka pro jezdce na zvířeti“.

Zdroj: Příloha č. 3 a č. 4 k vyhlášce č. 294/2015 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích

Právní úprava chovu koní

Tato diplomová práce se zabývá právní úpravou chovu koní. Analyzuje a popisuje platnou právní úpravu v České republice, hodnotí její nedostatky a snaží se navrhnout možná zlepšení. Zároveň se diplomová práce snaží propojovat popis právní úpravy s příklady z praxe. Právní úprava chovu koní je obsažena ve velkém množství právních předpisů veřejného práva a dotýkají se jí i některé právní předpisy práva soukromého, což značně ztěžuje orientaci v této problematice. Přitom znalost právních předpisů a jejich zprostředkování co nejširšímu okruhu osob věnujících se chovu koní je klíčovým předpokladem pro zvýšení dodržování těchto předpisů. I přes to, že počet koní v České republice každým rokem stoupá, nebylo této oblasti zatím věnováno mnoho pozornosti.

Diplomová práce se skládá z devíti kapitol, které jsou pro přehlednost rozděleny do podkapitol. První kapitola je úvodní, poukazuje na vývoj a změny ve využívání koní v České republice a stanovuje cíle práce. Druhá kapitola vymezuje právní postavení koně v soukromém i veřejném právu. Třetí kapitola se zabývá právní úpravou šlechtění, plemenitby, evidence a označování koní s důrazem na nedostatky spojenými s označováním koní. Čtvrtá kapitola popisuje právní úpravu ochrany koní proti týrání. Kromě samotného týrání koní se kapitola zabývá ochranou koní při usmrcování, veřejných vystoupeních a při přepravě. Pátá kapitola se věnuje ochraně zdraví koní a povinnostem chovatelů spojených se zdravím koní. Šestá kapitola analyzuje právní úpravu spojenou s pohybem jezdce na koni mimo areál stáje. Problematika je rozčleněna na pohyb jezdce na koni v krajině, lese, honitbě a po pozemních komunikacích. Sedmá kapitola se zabývá právní úpravou související s chovem koní z pohledu soukromého práva. Nedostatky právní úpravy demonstruje na konkrétních příkladech z praxe. Osmá kapitola zmiňuje odpovědnost spojenou s chovem koní z pohledu trestního i správního práva. Poslední kapitolu práce tvoří závěr, který shrnuje nálezy a identifikuje nejdůležitější právní nedostatky, případně navrhuje některé úpravy *de lege ferenda*.

Klíčová slova

* kůň * chov * právní ochrana

Legal regulation of horse breeding

This diploma thesis focuses on the legal regulation of horse breeding. It analyses and describes the applicable legislation in the Czech Republic, evaluates its shortcomings and suggests possible improvements. At the same time, the thesis connects the description of the legal regulation with best practise examples. The legislation of horse breeding is mostly represented within public law, but it can be found also in private law, making the orientation on this topic much more difficult. The knowledge of legislation and their provision to the widest possible range of people plays the key assumption for the better following of regulations. Despite the annual increase of horses in the Czech Republic, less attention is paid to this area.

The diploma thesis consists of nine chapters, which are divided for simplicity into subchapters. The first chapter creates an introduction. It refers to the development and changes in the use of horses in the Czech Republic and it sets goals of the thesis. In the chapter two, the legal status of horse is defined in both, private and public law. The third chapter consists of legislation of horse breeding, taking evidence and labelling of horses. It highlights the shortcomings associated with the labelling of horses. The fourth chapter describes the legislation on protection of horses against maltreatment. This chapter also deals with the protection of horses at killing, public appearances and transportation. The fifth chapter focuses on horse health and obligations of breeders associated with the health of horses. The chapter six analyses the legislation of movement of the horse rider outside stables. This topic is divided into the movement of horse rider in the countryside, in the forest, inside the hunting ground and on the roads. The seventh chapter describes the legislation of horse breeding in private law. Shortcomings of this legislation are demonstrated on examples from practise. The chapter eight mentions the liability associated with horse breeding from both criminal and administrative law. The last chapter of the thesis is a conclusion that summarizes the findings and identifies the most important legal shortcomings, possibly proposing some modifications of *de lege ferenda*.

Key words

* horse * breeding * legal protection